

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2254

241

HT-25

2010

20011

Handwritten signature

1100545

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

1950

PHYSICS DEPARTMENT

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

LIBRARY

1950

2-6659

4 313

241

ՈՒ-25

ՍԻՐՈՅ ԽՐԱՏՆԵՐ

Տ Ա Ճ Կ Ա Ս Տ Ա Ն Ի

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԿՆԻԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

«Պէտք է մեզի՝ ալ աւելի ուշադրութիւն տալ
մեր լատ բաներուն, որ չըլլայ թէ երբէք
պակսինք» Եբր. Բ. 1.

Ի Մ. Է. ՈՒԵՍԴԷ

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۲۶ جاذی الاخر ۳۰۳
و ۲۰ مارت ۳۰۲ تاریخی و ۷۷ نمرولی رخصتنامه سیله
طبع اولمشدر

ԿՈՍՏԱՆԴՆ ՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈՒ ՊՅԱՃԵԱՆ

1886

2012

INTRODUCTION.

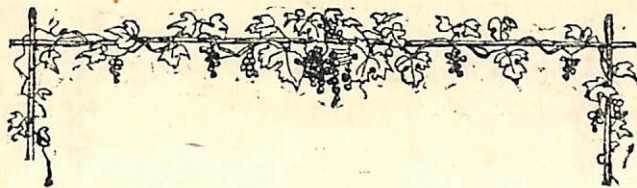
ALTHOUGH this book was written with special reference to those who have been for a season trained in our seminaries, yet it is hoped that it will be widely circulated and read by *all* the Christian women of Turkey, for whom the same counsels are designed, and who need the same aid in their endeavors to serve the Master. For this purpose we would here bespeak the coöperation of all pastors and teachers throughout the land, that by their agency this volume may be put into the hand of every woman who has learned to read the Word of God—praying that it may be the means, in the hands of God, of teaching many wives, mothers, and teachers more fully their duties, and making them more faithful in the discharge of them.

M. A. WEST.

43244-учк.

35082-62

Ե. Չ. Դ

Քննեալ աս գիրքը գրուեցաւ մեր ճեմարաններուն մէջ ժամանակ մը կրթութեան համար՝ բայց կը յուսացուի որ պիտի տարածուի բոլոր Տաճկաստանի մէջ, և բոլոր քրիստոնէաց կիսկները պիտի կարդան, որ անոնց ալ կը յարմարին աս խրատները և անոնք ալ օգնութեան կը կարօտին Տէրոջ ծառայելու պարտաւորութիւններնուն մէջ: Այս անորոյ կը հրահարենք աս Երկրիս մէջ գտնուած բոլոր հոգեւորներուն և քարոզիչներուն գործակցութիւնը, որ իրենց օգնութեամբ աս գիրքը ամէն անոնց ձեռքը հասնի՝ որոնք Աստուծոյ խօսքը կարդալ սորված են, ազօթելով որ ասիկա Աստուծոյ ձեռքը գործիք մը ըլլայ, որ շատ ամուսիններ, մայրեր և ուսուցիչներ, իրենց պարտաւորութիւնները ալ աւելի սորվին, և հաւատարմութեամբ ի գործ դնեն:

Մ. Լ. Ուստ.

Յ Ե Ն Կ :

Կամակ ժը	Էջ 9
Գ Լ . Ե .	
Չէր Առջուքն ու Պատասխանատուութիւնները	11
Գ Լ . Բ .	
Չէր Պարտաւորութեանց Պատարուժը	16
Գ Լ . Գ .	
Ուրիշ սխտըւ էք ձեր Գործը	21
Գ Լ . Դ .	
Ընտանեկան Արագադրութիւն	26
Գ Լ . Ե .	
Չէր Պարտաւորութիւնները իրրեւ Ըմբուխ	37
Գ Լ . Չ .	
Չէր Պարտաւորութիւնները իրրեւ Սայր	47
Գ Լ . Կ .	
Չէր Պարտաւորութիւնները իրրեւ Ընկեր	64

ՅԵՆԿ :

Գ Լ . Ը .

Չեր Պարտաւորութիւնները իբրև Ուսուցիչ 74

Գ Լ . Թ .

Քրիստոսի Վործը Ի՞նչ կը պարունակէ 90

Գ Լ . Ժ .

Քրիստոսի Վործը Ի՞նչ կը պահանջէ 109

Գ Լ . ԺԵ .

Եւ Պահանջները ՚ի դործ դնելու Միջոցներ 135

Գ Լ . ԺԿ .

Չեր Վործին Սարգադրութիւնը 173

Գ Լ . ԺԿԿ .

Եւ Վործին Ուրախութիւնը և Վարձքը 204

Գ Լ . ԺԿԸ .

Վերջապանութիւն 224

Ն Ե Մ Ե Կ Մ Ը :

ՍԻՐԵԼԻ ԵՇՆԵՐՏՆԵՐՍ

Ըստուած՝ որ իր ամենիմաստ նախանամութեամբը աշխարհիս Եայրերէն մեզ մեկտեղ բերաւ՝ և ժամանակ մը վարժապետի և աշակերտի բաղըը առնչութիւնը մեզի վայելել տուաւ, Հինք մեզ իրարմէ բաժնած է, ու շատ հաւանական է որ աս աշխարհիս վրայ ալ իրարու երես բնաւ պիտի չը տեսնանք: Ըս պատճառաւ մեծապէս կը փախաքիմ՝ ձեզմէ ամէն մեկերնուդ սիրոյ նշան մը և յիշատակ մը ընծայել, որ ստէպ ձեր միտքը պիտի բերէ անցեալ տարիներուն մէջ վայելած կրթութիւննիդ, և օգնութիւն ըլլայ ձեզի՛ ձեր սորվածները հաւատարմութեամբ ՚ի դործ դնելու:

Ուրեմն կը խնդրեմ որ աս փոքրիկ դիրքը ընդունիք իբրև ձեզի համար շարունակ ըրած աղօթքներուս և ունեցած փափաքներուս մասնաւոր մէկ ապացոյցը: Ինչպէս որ ըսի, հաւանական է որ նորէն չի պիտի տեսնանք մեկզմէկ աս աշխարհիս վրայ, բայց մէկ օր մը կուգայ՝ երբ մեկտեղ պիտի կայնինք մեր դատաւարին առջև, և վերջին հաշիւնիս տանք: Երանի թե՛, Հոն օւրախութեամբ հանգիպինք իրարու և ո՛չ թէ տրտմութեամբ. և թէ ամէն մեկերնիդ ձեր հասկերը հետեւնիդ բերելով մեկտեղ ցնծանք անպատանելի փառաւորեալ խնդութիւնով:

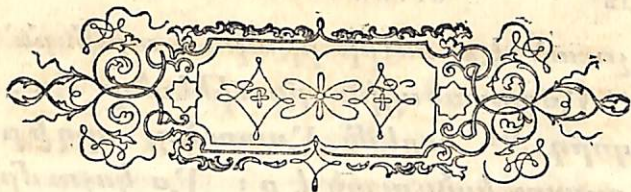

Մն մեծ օրը յիշելով՝ կուզեմ՝ ձեր միտքը բերել բանի մը խորհուրդներ, որ գրգռեմ ձեզ աւելի փանք ընելու և ձեր կոչումը ու ընտրութիւնը հաստատելու : «Քանզի այսպէս ձեզի առատօրէն պիտի շնորհուի մեր Տէր և Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի յաւիտեան կանխաբանութիւնը մտնելը :»

Ուստի կը խնդրեմ որ սիրով ընդունիք ձեր վարժուհին առ սիրոյ խրատները, և շատ անգամ կարգաք ու 'ի գործ դժէք : Տէրը էր օրփութիւնը շնորհէ :

Նսանկ կ'աղօթէ ձեր սիրելի վարժուհին ,

Մ . Լ . ՈՒՆԵՍԻ

ՍԻՐՈՅ ԽՐԵՏՆԵՐ

Տաճկաստանի Քրիստոնէայ Կնէկէրոս

Գ Լ Ե

ՁԵՐ ԿՈՉՈՒՄՆ ՈՒ ՊԵՏԵՄԲԵՆԵՏՈՒՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ինչպէս որ Պօղոս Մուքեայ Հռովմայեցոց ըսաւ, նոյնպէս ալ ես ձեզի ամէնուղ կ'ըսեմ որ Տաճկաստանի մէջ էք, «Մտուծոյ սիրելիներուդ, սուրբ ըլլալու կանչուածներուդ՝ շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Մտուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն :» Կան-

չուած էք սուրբ ըլլալու, այսինքն՝
 “Մատուածային բնութեանը հա-
 զորդ,”* ուրեմն Մատուծոյ որդիք
 ըլլալու կանչուած էք: Ես կոչումը
 ձեր անձնական սրբութեանը կը վե-
 րաբերի. ուստի աս սրբութիւնը
 անհրաժեշտ հարկաւորութիւն ու-
 նի ձեր կոչմանը իբրև գործաւորներ
 Քրիստոսի այգիին մէջ: Քանզի
 առանց ձեր փորձառութեանը ի՞նչ
 պէս կրնաք կենաց ճամբան ուրիշ-
 ներուն սորվեցնել: Ես նպատակաւ
 էր, սիրելի աշակերտներս, որ Մա-
 տուած ձեզ կանչեց, և ատեն մը
 դաստիարակեց, որ սորվիք թէ
 ի՞նչպէս ծառայելու էք իրեն և փա-
 ռաւորելու էք զինքը: Իր դիտա-
 ւորութիւնն էր որ՝ ճշմարտութեան
 գիտութիւնը ձեր ձեռքը կանթեղ
 մը ըլլայ խաւարի մէջ նստող շատե-

րուն կենաց ճամբան ցուցունելու:
 Իր ձրի շնորհքովը ընտրեց ձեզ ձեր
 ազգին հազարաւորներուն մէջէն,
 և պատուական արտօնութիւններ
 պարգևեց, որոնք ուրիշները վայե-
 լած չէին. ասոր նայելով՝ ձեր պա-
 տասխանատուութիւնները խիստ
 մեծ են: Քրիստոս կըսէ, “Որուն
 որ շատ տրուեցաւ շատ պիտի ու-
 զուի անկէ, և որուն որ աւելի յանձ-
 նուեցաւ՝ ալ աւելի պիտի պահան-
 ջուի անկէ:” Ձեր կոչումը անանկ
 կոչում մըն է, որ մինչև անգամ
 հրեշտակ մը կրնայ ցանկալ ձեռք
 ձգելու. և յիրաւի կանչուած էք
 Մատուծոյ հրեշտակներն ըլլալու աս
 աշխարհիս վրայ: Ո՞վ կրնար ցան-
 կալ ձեզի յանձնուած գործէն աւելի
 բարձր և պատուական գործի մը:
 Ետ նոյն գործին համար էր որ մեր
 օրհնեալ Փրկիչը իր փառաց աթոռը

ձգեց, և աս խաւար ու մեղսալից աշխարհը եկաւ, կորսուածները փնտռելու և փրկելու: Ուրախ եղեք ուրեմն, սիրելիներս, ձեր փառաւոր կոչմանը համար. և հաւատարմութեամբ ջանք ըրէք որ շատ անմահ հոգիներ շահեք, որպէս զի Քրիստոսի թագը աւելի փայլի երկնից թագաւորութեանը մէջ. և երբոր դուք ալ ընդունուիք, երկնից թագաւորութեանը մէջ ալ աւելի փայլիք և ուրախ ըլլաք: Քանզի գիտենք որ “Դմաստունները երկնից հաստատութեանը լոյսին պէս, և անոնք որ շատերը արդարութեան կառաջնորդեն՝ աստղերուն պէս պիտի փայլին յաւիտեանս յաւիտենից:”*

Դուք Տաճկաստանի ամէն կողմերը ցրուած էք, — Միջերկրա-

կան ծովուն՝ Մարմարայի՝ Սև ծովուն՝ Նփրատ և Տիգրիս գետերուն եզերքները: Չեզմէ ոմանք շատոնց ելած են դպրոցէն, և ոմանք նոր. ձեզմէ ոմանք ուսուցիչ՝ և շատերնիդ ալ ամուսիններ ու մայրեր էք. շատերնիդ ալ հովիւներու և քարոզիչներու ամուսիններ եղած էք: Թոյլտուութիւն ըրէք որ հարցունեմ թէ՛ ձեր կոչման պարտաւորութիւնները մինչև հիմա կատարե՞ր էք, և կը կատարե՞ք:

ԳԼ . Բ

ՉԵՐ ՊԵՐՏԵՒՈՐՈՒԹԵՆՆՅ ՍԵՏԵՐՈՒՄԸ

Գիտեմ և ուրախ եմ որ ձեզմէ ոմանք ժրաջանութեամբ ձեր Տէրոջը գործը յառաջ կը տանին, բայց արդեօք ձեր կարողութեանը չափ կընէ՞ք: Խորհէ՛ մէյմը, չկա՞յ հոգի մը որ կրնայիր անոր առաջնորդել ու չըրիր. չկա՞յ հիւանդ մը որուն հետ կրնայիր աղօթել ու երկնաւոր բժիշկին վրայ խօսիլ՝ բայց չըրիր. որք մը կամ որբւարի մը չկա՞յ որնոր կրնայիր մխիթարել՝ բայց չը մխիթարեցիր. չկա՞յ մէկը որնոր կրնայիր համոզել որ Սուրբ Գիբբ

29-18056

կարգայ՝ կամ թէ որ կարգալ չէր գիտեր կրնայիր սորվեցընել ու չըրիր: Եթէ մէկերնուդ պարտաւորութիւնն է ասանկ գործել, ամէնուդ ալ պարտքը չէ՞: Ուրեմն ամէն մէկերնուդ կը հարցընեմ, Ձեր կանթեղը շտկուած ու վառած է. ձեր լոյսը կը փայլի՞: Միշտ անանկ կապրի՞ք որպէս թէ Մատուծոյ ամենատես աչքը ձեր վրայ է: Ո՛հ կաղաչեմ որ յիշէք, թէ ժամանակը կարծ է և կրնայ ըլլալ որ շուտ մը կանչուիք հաշիւ տալու ձեր տաղանդներուն՝ ժամանակին՝ զօրութեանցը՝ և ստացած գիտութիւններնուդ համար. ինչպէս որ Սուրբ Գիբբը կըսէ, “Ձեռքդ ի՛նչ որ գտնէ ընելու, բոլոր ուժովդ ըրէ՛. քանզի անքու երթալու գերեզմանիդ մէջը՝ գործք, խորհուրդ, գիտութիւն ու իմաստութիւն չկայ” Ձեր ուսու-

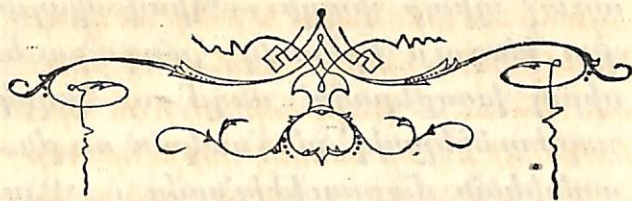
ցիչնն աչքը ալ չի դիտեր ձեր ընթացքը, բայց ա՛ն անտեսանելի աչքը՝ ամէն ատեն ձեր բռնած ճամբուն վրայ տնկուած է, և կը դիտէ ձեր սրտին բոլոր փափաքները՝ խորհուրդները և զգացումները: Թո՛ղ աս խորհուրդը ձեզի ուրախալից և մխիթարական խորհուրդ մը ըլլայ: Թէ որ դուք ճշմարտապէս Քրիստոսի համար կ'ապրիք և կ'աշխատիք, Նէքը իր խոստմանը համեմատ միշտ ձեր հետն է, և դուք ալ կը խոստովանիք թէ՛ առանց անոր բան մը չէք կրնար ընել:

Ա խննայու պատճառ ունիմ, թէ ձեզմէ ոմանք աշխարհասէր են, և ձեր անձին համար կ'ապրիք ու չէ թէ Տէրոջը: Ուստի կը խնդրեմ որ քիչ մը կանգ առնէք, և ետ նայելով դպրոցը ձգելնէդ հետէ ձեր բո-

լոր ընթացքը դիտէք խղճմտանքով: Քանի մը հարցումներ ընեմ ձեզի օգնութիւն ըլլալու համար՝ աս հարցաքննութեանը մէջ: Եմէնէն աւելի ի՞նչ բաներ սիրած էք. նաև ի՞նչ բանէ շատ վախցած էք. ձեր ժամանակն ու խորհուրդները ի՞նչ բան շատ գրաւած է: Ես բաները պարզապէս պիտի ցուցունէ ձեզի ձեր սրտին վիճակը, և թէ որ ձեր սրտերը ձեզ կը մեղադրէ՝ ո՞րչափ աւելի Եստուած՝ որ ամէն բան գիտէ: Յիշեցէ՛ք, սիրելիներս, թէ չէք կրնար ազատիլ ձեր կոչմանը պատասխանատուութիւններէն: — Հազար անգամ աւելի աղէկ կ'ըլլար թէ որ Եստուծոյ սիրոյն անգին պարգևները ընդունած չըլլայիք քան թէ ընդունելնէդ ետքը դանոնք վատնէք ու անարգէք: Ձեզի յանձնուած է անթիւ հոգիներու

Հողևոր առաջնորդութիւնը ու կրթութիւնը, որոնց համար Քրիստոս մեռաւ: Սարսափեցէք և արթուն եղեք, որ անոնց արիւնը ձեր վրայ չը գտնուի, և վերջը դուք ալ չողբաք անոնց հետը ժամանակը անցնելէն ետքը՝ ըսելով, « Հունձքի ատենը անցաւ, ամառը վերջացաւ, բայց մենք չը փրկուեցանք: »

ԳԼ . Գ

ՈՒՐԱԿ՝ ՍԿՍԵԼՈՒ ԷՔ ՉԵՐ ԳՈՐԾԸ

Հատերը կը կարծեն թէ՛ միայն ժողովք ընելը՝ տունէ տուն պտըտիլը, ու Սուրբ Գիրք կարդալ և կարդալ սորվեցնելն է՛ Աստուծոյ համար գործելը: Նաև կը կարծեն ալ թէ Տէրօջը գործը տունէն դուրս պիտի տեսնուի, բայց աս բոլորովին սխալ դաղափար մըն է: Նախ և առաջ հարկ է Աստուծոյ ծառայել և փառաւորել զինքը ձեր տանը մէջ: Եթէ քու կանթեղիդ մէջ շնորհաց խղէն կը գտնուի՝ հարկաւ քու տանդ մէջ

առաջ պիտի փայլի. — Պիտի փայլի քու խնդում երեսովդ՝ հանդարտ և սիրոյ խօսքերովդ՝ մեղմ ու հեղեկ շարժումներովդ՝ անձնական ու ընտանեկան մաքրութիւնովդ : Բու Աստուածպաշտութիւնդ մասնաւոր դէպքի մը համար ըլլալու չէ, ինչպէս որ պահեստի հանդերձներդ կիրակի և տօն օրեր կը հագնիս, հապա՛ քու ամէն օրուան հասարակ հանդերձդ ըլլալու է, որով քու ընտանեկան գործերդ կ'ընես : Աստուածպաշտութիւնը քեզ ընելու է քաղցր՝ մարդասէր՝ երկայնամիտ՝ ներողամիտ՝ հեղ ու խոնարհ : Թէ որ Աստուած քու մէջդ բնակած ըլլայ Սուրբ Գրքին ըսածին պէս, քու սիրտդ սիրով պիտի լեցուի . քանզի Աստուած սէր է : « Դուն՝ Հաւատացեալներուն օրինակ պիտի ըլլաս, խօսքով՝ վարմունքով՝ սիրով՝ հա

ւատքով և մաքրութեամբ » : * Բու վարմունքդ շարունակ քարոզ մը պիտի ըլլայ բոլորտիքդ եղողներուն, ուր որ խօսքերդ միայն քիչ մը ազդեցութիւն պիտի ընեն : Բու բարեպաշտութիւնդ պիտի ներգործէ բոլոր քու առնչութիւններուդ մէջ, իբրև զաւակ՝ քոյր՝ ամուսին՝ մայր՝ բարեկամ և դրացի : Արպէս զի անոնք՝ որոնք քու հետդ կը բնակին, տեսնեն ու խոստովանին թէ դուն ուրիշներէն տարբեր մէկն ես : Իբրև զաւակ՝ պիտի պատուես քու ծնողքդ, մանաւանդ թէ որ ծերացած ու տկար են . քու մանկութեանդ ժամանակը քեղի համար իրենց կրած բոլոր նեղութիւններուն ամէն կերպով հատուցում ընել պիտի ուզես, և իրենց վերջին օրերը հանգիստ և երջանիկ ընել պիտի

* ԻՍԻ . Գ . 12 :

աշխատիս : Ինչպէս որ Սուրբ Գիրքը կ'ըսէ, « Թէ որ մէկը ունենայ դաւակներ կամ թոռներ, թող անոնք առաջ սորվին իրենց տանը մէջ որդիական գութ ցուցունել, ու փոխարէն հատուցանել իրենց ծնողացը . ինչու որ ան է ընդունելի Աստուծոյ առջևը : » Իբրև քոյր՝ քու եղբայրներուդ ու քոյրերուդ ամէնաբարձր երջանկութիւնը և օգուտը պիտի փնտռես, զանոնք քեզմէ աւելի պատուելով : Պիտի փափաքիս առաջնորդել անոնց քու օրինակովդ և խօսքերովդ : Հաւատարիմ և բարեպաշտ քոյր մը՝ ընտանեացը մէջ զօրաւոր և մնայուն ազդեցութիւն կրնայ ունենալ իր քոյրերուն ու եղբայրներուն վրայ : Իբրև ամուսին՝ հնազանդ և սիրով ըլլալու ես, չէ թէ միայն մարմնաւոր ընկեր՝ այլ նաև հոգևոր : Իբրև

մայր՝ քու զործդ ու պատասխանատուութիւններդ շատ ծանր են, և պէտք է ջանաս կատարել Աստուծոյ վախովը : Իբրև բարեկամ և դրացի՝ պիտի աշխատիս բարիք ընել ամէնուն, անոնց մարմնաւոր ու հոգևոր պիտոյքը հոգալով : Տայց աս առնչութիւններուն վրայով զատ զատ աւելի ընդարձակ պիտի խօսիմ ուրիշ տեղ մը :

ԳԼ . Դ

ԸՆՏԵՆԵԱԸՆ ԱՆԳԵՂՈՒԹՅՈՒՆ

Հատ անգամ լսած էք թէ՛ աղէկ կարգադրուած քրիստոնեայ տուն մը փոքր երկինք մըն է աս աշխարհիս վրայ : Արդ տեսնանք թէ՛ ի՛նչպէս կը կարգադրուի ատանկ տուն մը : Աստուած անանկ սահմանած է որ հայրն ու մայրը ընտանեաց միացեալ գլուխներն ըլլան . անոնց ձեռքը յանձնուած է ընտանեկան կառավարութիւնը և կարգադրութիւնները , ու երբէք ուրիշ մը չեկրնար անոնց տեղը բռնել : Հայրը՝ իր օրական գործերուն պատճառաւ հարկաւ շատ անգամ հեռու է տու-

նէն , ու հետեւապէս աս գործին մեծ մասը մօրը վրայ կը մնայ . ուրեմն ընտանեաց յաջողութիւնը և երջանկութիւնը մեծաւ մասամբ իրմէ կախում ունի : Աս պատճառաւ քեզի քանի մը կանոն կուտամ , որպէս զի առաջնորդեն քեզ , քու տունդ երջանիկ ընելու աշխատանքիդ մէջ :

Նախ և առաջ կանոն ըրէ՛ քեզի ամէն գործ սկսելէն առաջ , Աստուծոյ օրհնութիւնը խնդրել , և ան իմաստութիւնը՝ որ կարող է քեզ առաջնորդել քու բոլոր դիտաւորութիւններուդ և աշխատանքներուդ մէջ :

Յետոյ ջանք ըրէ՛ որ դուն քեզ մոռնաս . քու անձնական հանգիստդ և զուարճութիւնդ ձգէ՛ , որ ամէն բանի մէջ ուրիշները երջանիկ ընես : Ամէն օր պիտի հանդիպիս շատ փորձութիւններու՝ հոգերու՝ նեղութիւններու , որոնք պիտի վեր-

դովենք քու միտքդ, և հոգիդ պիտի նեղեն: Ուրեմն աս ալ կանոն ըրէք զի, Ամէն օր Աստուծոյ սկսիլ: Աշխատէ՛ որ անկողինէդ ելելուդ պէս գոնէ քանի մը բոպէ առանձնանաս քու երկնաւոր Հօրդ հետ, և շնորհակալութեամբ Աստուծոյ օրհնութիւնը՝ գորութիւնը և առաջնորդութիւնը խնդրէ նոր օրուան գործերը և հոգերը կատարելու համար: Յետոյ գնա քու գործիդ ուրախ սրտով, հոգերդ անոր վրայ ձգելով՝ որ քեզի համար կը հոգայ: Ինչպէս որ Առաքեալն ալ կըսէ, «Բանի մը համար հոգ մի՛ ընէք. հապա ամէն բանի մէջ աղօթքով ու աղաչանքով, գոհութիւնով մէկտեղ ձեր խնդրուածքը Աստուծոյ յայտնի ըլլայ: Եւ Աստուծոյ խաղաղութիւնը որ ամէն միտքէ վեր է, ձեր սիրտերը ու միտքերը Քրիստոս

Յիսուսով պիտի պահպանէ:» * Կռէ՛ քու ժամանակդ ու գործդ, որպէսզի ամէն բան վայելչութեամբ ու կարգաւ ըլլայ: Զանք ըրէ որ ամէն օրուան գործը նոյն օրուանը մէջ տեսնուի, և վաղուան չը ձգուի:

Քու տանդ մէջ ամէնուն կանոն թող ըլլայ աս առածը, «Ամէն բանի յատուկ տեղ մը, և ամէն բան իր յատուկ տեղը. ամէն գործի յատուկ ժամանակ մը, և ամէն գործ իր յատուկ ժամանակին:» Մինչև անգամ պզտիկները թող սորվին աս առածը և ՚ի գործ դնեն: Ուրիշ առած մըն ալ միտքդ կը ձգեմ. «Բոպէները հոգայ, ու ժամերը ինքզինքնին պիտի հոգան:» Քու ձեռքերդ բնաւ ծոյլ թող չը կենան, քանզի սատանան ծոյլ ձեռքերուն շատ շար գործ կը գտնայ: Թեթե

գործ մը միշտ քովդ պատրաստ ունեցիր . օրինակի համար՝ գուլպայ հիւսել , կար կամ կարկտան ընել և այլն , որպէսզի պարապ մնացած ժամանակդ , կամ բարեկամաց հետ տեսութիւն ըրած ատենդ , և ասանկ պարագաներու տակ գործես , պարապ չը մնաս . որ չը կատարուի քու վրադ Պօղոս առաքեալին անխօսքը , թէ “ Ծոյլ ըլլալ կը սորվին , տունէ տուն պտըտողներ . և ո՛չ միայն ծոյլ , հապա շատախօսներ , ու հետաքրքիրներ . և անպատեհ բաներ կը խօսին : ” Առաքինի և համեստ կնկան մը բուն տեղը իր տունն է , և ո՛չ թէ պատուհանները և դռները վազել նոր բաներ տեսնալու և զննելու համար , կամ թէ տունէ տուն պտըտիլ՝ հարցուփորձ ընելու , նոր լուրեր լսելու , և ուրիշին գործին խառնուելու : Սուրբ Գիւրքը կը-

սէ , նորահասակ կնիկները ըլլան՝ “ Լըրիկնին սիրող , զաւակնին սիրող , խոհեմ , ողջախոհ , տնաչէն , բարեգործ , իրենց էրիկներուն հնազանդ , որ չըլլայ թէ Աստուծոյ խօսքը հայհոյուի : ” “ Մէկու մը հայհոյութիւն չընել , կուարար չըլլալ . հապա հեղահողի , ամէն մարդոց բոլորովին քաղցրութիւն ցուցունել : ”

Ասանկ սեպէ , թէ Յիսուս միշտ քու տանդ մէջ անտեսանելի հիւր մըն է , և իրեն հաճելի ըլլալու աշխատէ , մինչև անգամ ամէնափոքր բաներու մէջ : Ինչպէս որ Սուրբ Գիւրքը կըսէ , “ Արդ թէ ուտէք՝ թէ խմէք՝ և թէ ինչ գործ որ ընէք , ամէն բան Աստուծոյ փառքին համար ըրէք : ” Ասանկ ընելով պիտի պատուես Օրինքը , և իր օրհնութիւնը

պիտի հանգչի քու ընտանեացդ վրայ: Քանի որ քու ձեռքերդ գործով զբաղած է՝ քու սիրտդ զէպի երկինքը պիտի բարձրացրնես, և բերնովդ ստէպ ստէպ Սիօնի երգերը պիտի երգես: Եստուծոյ վախը քու տանդ հէջ պիտի ըլլայ. և Սողոմոն կըսէ թէ, «Չարութիւնը ատելն է Եստուծոյ վախը:» Եթէ քու տունդ ասանկ տուն մը ըլլայ, անձնասիրութեան տեղ՝ Եստուծոյ սէրը, և կոխի ու խռովութեան տեղ՝ խաղաղութիւն պիտի տիրէ: Եմէն առտու և իրիկուն ընտանիքդ պիտի ժողվուի շնորհաց ամթոռին առջևը, ձեր երկնաւոր հայրը պաշտելու, ու իր Սուրբ խօսքերը կարդալու, և ձեր փառաբանութեան երգերն անոր ականջներուն քաղցր պիտի գայ:

Ես բոլոր բաներուն վրայ մասնաւորապէս կը յորդորեմ՝ ձեզ, որ շաբթուան բոլոր օրերուն մէջ ամէնէն փափաքելի օրերնիդ ըլլայ Աիրակի օրը. սուրբ պահէք՝ ու պատուէք զանիկայ: Շաբաթ օրը պատրաստութեան օր մը թող ըլլայ քեզի և քու զաւակներուդ, չէ թէ միայն կերակուրի և հագուստի ու տուն մաքրելու, (որոնք անհրաժեշտ հարկաւոր են Աիրակի օրը վայելչութեամբ և պատիւով Տէրօջը առջևը երևնալու,) այլ նաև Աիրակի օրուան շնորհքները վայելելու համար հոգևոր պատրաստութիւն ալ տես: Շաբթուան մէջ անանկ կարգադրէ գործերդ՝ որ շաբաթ օրը չստիպանց չը յոգնիս, ու հետևապէս Աիրակի օրը քնհատ ու ծանր չըլլաս: Շաբաթ իրիկուն քու զաւակներդ լուալէդ ու կանուխ անկո-

դեն դնելէդ վերջը՝ քեզի համար անձնաքննութեան ժամանակ մը գտիր, ու հանդարտ նստելով՝ անցեալ շաբթուան բռնած ընթացքիդ վրայ խորհէ: Ի՞նչպէս անցուցիր ամէն մէկ օրը, պակասութիւններդ՝ թերութիւններդ՝ անկատարութիւններդ յիշէ, որ Տէրոջմէն ներում ինդրես, և որ գալեքին մէջ աւելի յառաջ երթաս, արթուն ու ժրաջան ըլլաս: Արիակի առտուն արևը քեզ պառկած չը տեսնէ, այլ ուրախ սրտով բարևէ իր գալուստը: Ջանք ըրէ որ աս օրը քու զաւակներուդ ամենաերջանիկ օր մը ընես: Ուրախացուր զանոնք՝ մինչև անգամ ամենափոքրները, Սուրբ Գրքէն պատմութիւններ ընելով, Մատուծոյ և իրենց անմահ հոգիներուն ու երկինքին վրայով իրենց պէս պարզ խօսելով. երգէ անոնց հետ, և ա-

ղօթէ անանկ բառեր գործածելով՝ որ իրենց փափուկ մտքերը կրնան ըմբռնել: Արբոր ժողովատեղիէն կը դառնան, շատ օգտակար է որ ծնողք հարցուփորձ ընեն տղայոց, լսածներնուն վրայով, որպէսզի պարապ տեղը զացած չըլլան: Թող Արիակի օրը ձեր խորհրդածութեան նիւթը ըլլայ աս խոստմունքը, «Թէ որ շաբաթը՝ իմ սուրբ օրս՝ քու ցանկութիւնդ կատարելէն ոտքդ դարձընես, ու շաբաթը՝ քու զուարճութիւնդ, ու Տէրոջը նուիրուած օրը՝ պատուական անուանես, ու զանիկայ պատուես, քու ճամբաներուդ չը հետեւելով, քու ցանկութիւնդ չը կատարելով, ու պարապ խօսք չը խօսելով: Են ատենը Տէրոջմով պիտի ուրախանաս ու քեզ երկրիս բարձր տեղուանքը պիտի հանեմ:» Այլ որ սուրբ օրը ասանկ

կը պահէ, և կը պատուէ, անշուշտ
 Աստուծոյ օրհնութիւնը իր վօայ
 պիտի գայ բոլոր շաբթուան մէջ, և
 յաջողութիւն ալ պիտի գտնէ իր
 ամէն գործերուն մէջ, ինչպէս որ
 շատերը փորձեր են: Քանզի Տէրը
 կըսէ, «Նրանի ան մարդուն որ ա-
 սիկայ կ'ընէ, ու մարդու որդիին՝ որ
 ասիկայ ամուր կը բռնէ, այսինքն
 շաբաթը կը պահէ, ու զանիկայ չի
 պղծեր, և ամէն անիրաւութիւն
 րնելէն իր ոտքը ետ կը պահէ:»*

* Եւ. 5. 2:

ԳԼ . Ե

ՉԵՐ ՊԵՐՏԵՒՈՐՈՒԹՒԻՆՆԵՐԸ ԻՐԻՆԻ
 ԸՄՈՒՍԻՆ

Իբրև ամուսին՝ յատուկ պար-
 տաւորութիւններ ունիս գէպ ի քու
 էրիկդ: Ինչպէս որ առաջ ըսի,
 պէտք է որ չէ թէ միայն օգնական
 ու ընկեր ըլլաս իրեն իր աշխարհա-
 յին ու մարմնաւոր գործերուն մէջ,
 այլ նաև պէտք է որ օգնես և ընկե-
 րանաս իրեն իր հոգևոր գործերուն
 մէջն ալ. կարեկից ըլլալու ես իր բո-
 լոր հոգերուն ու նեղութիւններուն,
 և իր ամէն տրամութիւններուն և
 ուրախութիւններուն մասնակից:

Եթէ քարոզիչ կամ հովիւ ըլլայ քու ընկերդ՝ որչափ շատ կրնաս օգնել իրեն, և քաջալերել զինքը իր օրհնեալ գործին մէջ: Ձեր ընտանեկան վարմունքը՝ կարգադրութիւնը՝ զաւակաց դաստիարակութիւնը իր ժողովուրդին վրայ զօրաւոր ներգործութիւն պիտի ունենայ: Իր հոգերը կրնաս թեթեւցնել՝ խոհեմութեամբ ընտանիքը կառավարելովդ, խնայութեամբ հոգ տանելով՝ որ ընտանեկան ծախքերը կարելի եղածին չափ քիչ ըլլայ: Ձեր ստացուածքը զգուշութեամբ պահեցէք և գործածեցէք որ դիմանայ, և ձեր զաւակներուն ալ ասանկ սորվեցուցէք:

Երբոր ամուսինդ իր գործէն տուն կը դառնայ յոգնած կամ տրտմած, դիմաւորէ զանիկայ զուարթ

դէմքով և ուրախ սրտով ձեր մաքուր և հանդարտիկ տունը: Զանք ըրէ որ մոռնաս քու հոգերդ և նեղութիւններդ ու ցաւերդ ալ եթէ տկար ըլլաս, իր սիրտը ուրախացունելու և իրեն հանգստութիւն և մխիթարութիւն տալու համար բուն իր տանը մէջ: Քու քրիստոնէական օրինակդ՝ համբերութիւնդ և հեղութիւնդ օգնութիւն պիտի ըլլայ քու էրկանդ. քու կարեկցութիւնդ՝ բարեպաշտ խրատներդ և աղօթքներդ մեծապէս պիտի զօրացնեն անոր ձեռքերը և պիտի քաջալերեն իր սիրտը: Եւ ինքք պիտի օրհնէ զՆստուած որ իրեն անանկ ընկեր մը և օգնական մը տուաւ: Երջանիկ է ան մարդը որ ասանկ կնիկ մը ունի, և երանելի է ան կնիկն ալ. «Մնոր տղաքը կ'ելլեն, ու զանիկայ երանելի կ'անուա-

նեն. Ենոր էրիկն ալ զանիկայ կը գովէ, ըսելով, Շատ աղջիկներ առաքինի եղան. բայց դուն ամէնէն գերազանց եղար.”*

Չանազան երկիրներու մէջ ճամբորդութիւն ընողները կը խոստովանին թէ՛ աս աշխարհիս մէջ ընդհանրապէս իրենց էրիկներուն սիրով հնազանդող՝ և զանոնք պատուող կնիկները՝ կրթուած և քրիստոնեայ կնիկներն են. և ընդհակառակն, իրենց էրիկներուն դէմ դնող և անոնց կամքը անարգող կնիկները կուպիտ՝ անկիրթ և անզգամ կնիկներն են: Երբեմն կան անանկ կէս լուսաւորուած անձինք՝ որոնք կը կարծեն թէ էրիկնուն չըհնազանդելը «լաճրանկայ է, բայց դուք ձեր օրինակովը ցուցուցէք, թէ չէ թէ «լաճրանկայ է՝ այլ «լաստոտանայ է,

* Եւոհ. լւ. 28, 29 :

քանզի սատանան ամէն ազգի կնիկներուն մէջ ալ կը գործէ, ինչպէս նաև էրիկներուն: Բայց դուք փրնտուեցէք թէ ի՛նչ է Տէրոջը հաճելին, և կցորդ մի՛ ըլլաք խաւարին անպտուղ գործքերուն, այլ մանաւանդ զանոնք յանդիմանեցէք: Սուրբ գիրքը կը սորվեցընէ մեզի թէ՛ պէտք է որ «Կնիկները իրենց էրիկներուն հնազանդ ըլլան՝ որպէս թէ Տէրոջը: Ինչու որ էրիկը կրնկանը գլուխն է, ինչպէս որ Քրիստոս ալ եկեղեցիին»: Եսոր համար կ'ըսէ Առաքեալը, «Կնիկ մարդը թող սորվի լուութեամբ ամէն հնազանդութիւնով: Բայց կնիկ մարդու հրաման չեմ տար սորվեցընելու, ո՛չ ալ էրիկ մարդուն իշխելու, հապա լուռ կենալու:»

Յիրաւի կան քրիստոնեայ կնիկներ որ անգութ և անզգամ էրիկ ունին, որոնք պատուելը դժուար է. թէ որ ասանկ էրիկ մը պատահի ձեզմէ մէկերնուդ, կը յորդորեմ ձեզ՝ որ աս բանին մէջ ալ ձեր համբերութեամբը և հեղութեամբը զՄատուած փառաւորէք, և իրենց համար աղօթք ընէք որ Տէրոջը շնորհքովը իրենց չար կիրքերուն յաղթեն. յիշելով Պետրոս առաքեալին խօսքը, «Նմանապէս կնիկները հնազանդ ըլլան իրենց էրիկներուն. որ եթէ ոմանք խօսքին հնազանդ չըլլան ալ առանց խօսքի շահուին՝ կնիկներուն վարմունքովը, տեսնելով ձեր երկիւղած պարկեշտ վարքը:» «Զըլլայ որ չարութեան փոխարէնը՝ չարութիւն հատուցանէք, կամ նախատանաց փոխարէն՝ նախատինք, այլ ընդհակառակն օրհնեցէք, գիտնա-

լով որ աս բանիս համար կանչուեցաք, որ օրհնութիւն ժառանգէք:» «Ասան զի ի՞նչ գովութիւն կըլլայ ձեզի, թէ որ մեզք գործելով ձեծուիք՝ ու համբերէք. հապա թէ որ բարիք գործելով չարչարուիք՝ ու համբերէք, ասիկայ Մատուծոյ քովը շնորհք մըն է:»

Մատուած սահմաններ է որ մէկ մարմին ըլլաք, բայց թէ որ կ'ուզէք երջանիկ կեանք վայելել ու բարի օրեր տեսնել՝ հոգիով մէկ ըլլալու էք: Մտր համար կը յուսամ թէ ամէն իրիկուն մէկտեղ առանձին աղօթք պիտի ընէք: Թէ որ դուք մէկտեղ տանիք ձեր հոգերուն բեռները Քրիստոսի ոտքերուն առջևը, և անցեալ ողորմութեանց համար շնորհակալութիւն մատուցանէք՝ մեծ միջոց մը պիտի ըլլայ ձեզ սիրով միացընելու և Քրիստոսով մէկ

ընելու : Աթէ երբէք իրարմէ ցաւ-
ցած էք՝ ամէնայարմար ժամանակ
է աս հաշտուելու . և թախանձա-
նօք կը յորդորեմ ձեզ որ իրարու
պակսութիւն անմիջապէս ներէք ,
և բնաւ մէկ բոպէ մը անհաշտ
չը մնաք : Երբոր քու էրիկդ տունէն
հեռացած է , շատ անգամ քու վրադ
կ'իյնայ ընտանեկան աղօթքը ընելը .
կը խնդրեմ որ աս պարտաւորու-
թիւնը բնաւ զանց չընես , թէ՛ քու
յառաջադիմութեանդ համար և թէ՛
քու զաւակներուդ : Արնայ ըլլալ որ՝
երբեմն քու էրիկդ սրտով պաղի , և
իրեն դժուար գայ անձնուրացու-
թիւն ընել և նեղութիւններու համ-
բերել , “Յիսուս Քրիստոսի բարի
ղինւորի մը պէս :” * Եսանկ պարա-
գայի մը տակ աւելի հոգ տար քու
հոգևոր վեճակիդ : Աարդահ շատ

* Բ ՏԻ • Բ • 3 :

անգամ կենաց գիրքը իրեն հետ , և
աղօթէ որ Սուրբ Հոգին ձեզի հաս-
կըցընէ անոր միտքը : Եստուծոյ
օգնութեամբը աշխատէ որ քու
անձդ ուրանաս , և ամէն օր խաչդ
վերցընելով՝ Քրիստոսի ետեէն եր-
թաս : Են ատենը պատրաստ ու
յանձնառու պիտի ըլլաս երթալ՝
ուր որ Եստուած իր նախախնամու-
թեամբը քու էրիկդ կը կանչէ : Ես
պիտի դիւրացընէ իրեն իր պար-
տաւորութիւնը , պիտի փառաւորէ
զԵստուած , և ամէնը պիտի տես-
նան Եստուծոյ կամքը փնտռող
ճշմարիտ քրիստոնեայ կնկան մը՝ և
միայն իր կամքին հետևող կնկան
մը՝ տարբերութիւնը : “Հիմա քեզի
հետ երթալու պատրաստ եմ մինչև
'ի մահ” ըսաւ քարոզիչի մը կնիկը ,
“Քրիստոս մեզի համար երկինքը
ձգեց և իր արիւնը թափեց , և մենք

մեր արիւնը իր արիւնէն պատուա-
կան սեպելո՞ւ ենք:” “Ինքը շատ
օգնութիւն կրնէ ինձի” ըսաւ իր
էրիկը խնդում երեսով մը, “առաջ
ես կը վախնայի որ ինձի շատ նեղու-
թիւն պիտի տայ տեղէ տեղ երթալ-
նուս համար, բայց հիմա իր հոգե-
ւորութեամբը իմ ձեռքերս կը զօ-
րացնէ:”

Եսկէ յայտնի է թէ՛ կնիկ մը մեծ
արգելք մը՝ և կամ օգնութիւն մը
կրնայ ըլլալ Տէրոջը գործին մէջ:
Իայց ո՞րչափ քաղցր ու պատուա-
կան բան մըն է, որ ամէն ատեն ի-
րարու գործակից ըլլան և օգնեն:
Եսանկներուն երջանկութիւնը և
ուրախութիւնը ո՞վ կրնայ պատմել.
և անոնց փառքը ո՞րչափ շատ պիտի
ըլլայ երկինքին մէջ, քանզի “թէ որ
համբերենք՝ իրեն հետ պիտի թա-
գաւորենք:”

ԳԼ . Զ

ՁԵՐ ՊԵՐՏԵՒՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԻՐԻՆԻ
ՄԵՅԻ

Ես աշխարհիս մէջ հաւատարիմ
և քրիստոնեայ մօր մը գործէն ա-
ւելի մեծ ու պատուական գործ մը
չկայ. քանզի գրեթէ բոլորովին ի-
րենց յանձնուած է զաւակներուն
առաջին կրթութիւնները՝ քանի որ
դեռ մանուկ են: Ես գործը ամե-
նայն յաջողութեամբ ՚ի գործ դնե-
լու համար՝ խիստ հարկաւոր է որ
հայրն ու մայրը մէկ մտքի վրայ ըլ-
լան. բայց մեծ մասամբ մօրմէն կա-
խում ունի: Բանի որ Եստուած

աս գործը քու ձեռքդ յանձներ է, չես կրնար ուրիշ մը վրայ ձգել : Մեծ հայր մը՝ կամ մեծ մայր մը բնաւ չեն կրնար քու տեղդ բռնել, և աս մասին քու պարտաւորութիւններդ կատարել : Ար խնդրեմ որ քու խղճմտանքդ չբռնուի՝ ըսելով, «իր մեծ հայրը՝ կամ մեծ մայրը չի թողուր որ զաւակս հնազանդեցրնեմ :» Յիրաւի քու ծնողքդ պատուելու ես, բայց աս բանին մէջ աւելի բարձր պարտաւորութիւն մը ունիս . դուն՝ և անոնց հայրը Աստուծոյ պատասխանատու էք ձեր զաւակներուն համար, և ոչ թէ մեծ հայրը կամ մեծ մայրը : Ուստի կը յորդորեմ քեզ որ հաստատուն կենաս, և զաւակներդ քու ձեռքիդ տակը կրթես . միայն Աստուծոյ վախցիր աս բանին նկատմամբ, և ո՛չ թէ որեւիցէ մէկէ

մը : Սիրելի բան մըն է որ թոռները իրենց մեծ հօրը և մեծ մօրը հետ սերտ կապակցութիւն ունենան, բայց պէտք է որ գիտնան թէ աս աշխարհիս մէջ ամէնէն աւելի իրենց ծնողացը հնազանդելու են : Աս ալ յիշելու է որ երբ հայրը կամ մայրը զաւակը կը պատժէ՝ միւսը գթասրտութեամբ խառնուելու չէ, քանզի ասանկ ընելով՝ տղան գլխէ կ'ելայ . պէտք է որ ինքը հասկնայ թէ հայրն ու մայրը հաւասարապէս միաբան են աս գործին մէջ :

Բայց ինչպէս որ ըսի, հայրը շատ անգամ տունէն հեռու ըլլալով՝ աւելի քու պարտքդ կը մնայ զաւակներուդ վարժութիւնը : Իրենց բարութիւնը և երջանկութիւնը, գէշութիւնն ու թշուառութիւնը մեծաւ մասամբ քեզմէ կախում ունի : Դուն կրնաս պատճառել իրենց հո-

գիներուն կորուստը, անանկ որ յա-
ւիտեանս ողբան ու անիծեն իրենց
ծնած օրը. կամ՝ կրնաս իրենց փրո-
կութեանը միջոցն ըլլալ, որ յաւի-
տեանս օրհնեն զՆստուած ասանկ
մայր մը իրենց պարգևելուն հա-
մար: Չէ թէ միայն պատասխա-
նատու ես իրենց բնաւորութեանցը
համար՝ այլ նաև անոնց գործին և
աշխարհիս մէջ ունեցած ազդեցու-
թիւններուն համար ալ: Եթէ
դուն այսպէս հաւատարիմ՝ ա-
ղօթող և Նստուածավախ մայր
մըն ես, քու որդիդ կրնայ երևելի
գործիք մը ըլլալ Նստուծոյ ձեռքը,
անմահ հոգիներ դարձի բերելու:
Քու ազնիկդ կրնայ ըլլալ որ շատ
մայրերու սորվեցընէ սիրել զՆստ-
ուած և անոր վախովը մեծցընել ի-
րենց զաւակները: Ետքը երկինքին
մէջ շատ պտուղ պիտի վայլես ան-

պատմելի ուրախութեամբ, քու
զաւակներուդ փափուկ սրտին մէջ
ցանած սերմերէդ: Ո՞վ կրնայ ըսել
թէ՝ քու ազդեցութեանդ առունե-
րը մինչև ու՛ր պիտի հասնին. կը-
հաւատամ թէ բոլոր յաւիտեա-
կանութեան մէջ պիտի աճին: Եւ
նմանապէս պիտի ըլլայ՝ թէ որ դուն
անհաւատարիմ գտնուիս և պար-
տաւորութեանցդ մէջ պակաս ըլ-
լաս. պատասխանատու պիտի ըլլաս՝
բոլոր իրենց չար գործերուն՝ որ կը
գործեն աս աշխարհիս մէջ և որոնք
պիտի հետեին իրենց և քեզի գալու
աշխարհին մէջն ալ: Ես բանը չը
թեթեցընեմ քու զաւակներուդ
պարտաւորութիւնը Նստուծոյ առ-
ջևը. բայց քու պարտաւորութիւնդ
կ'աւելցընէ:

Յիրաւի վախ և սարսափ կը պատճառէ մարդուս և կ'ստիպէ հարցընելու, «Ո՞վ բաւական է աս բաներու»: Սիրելիս, դուն՝ բնաւ կարող չես աս մեծ գործը մինակ ընելու, բայց ան որ քու զաւակներդ քեզի տուաւ՝ միշտ պատրաստ է քեզի օգնելու, Լ-ր Սուրբ Հոգիովը՝ իր խօսքովը և իր նախախնամութեամբը: Եմէն զաւակ քեզի տալով՝ կ'ըսէ քեզի՝ ինչպէս որ Փարաւոնին աղջիկը ըսաւ Մովսէսին մօրը, «Ե՛ս աս տղան որ սնուցանես ինձի համար, ու քու վարձքդ կուտամ»: Դուն ալ Սամուէլին մօրը պէս քու զաւակդ Եստուծոյ նուիրէ, իր օրհնութիւնը խնդրելով:

Քանի մը խրատներ կուտամ որ օգնութիւն ըլլայ քեզի քու ծանր պարտաւորութիւններդ կատարելու:

լու: Ինչպէս որ կ'ուզես որ քու զաւակդ ըլլայ իր չափահասութեան ատենը՝ ճիշտ դո՛ւն անանկ եղիւ իր մանկութեան ատենը. քանզի քու օրինակդ խիստ զօրաւոր ներդրածութիւն կ'ունենայ իր վրայ: Քանի որ անիկայ դեռ գիրկդ երախայ մըն է՝ քեզմէ շատ դասեր պիտի սորվի. քու ձայնդ՝ նայուածքդ՝ հեղութիւնդ կամ խտութիւնդ՝ համբերութիւնդ կամ բարկութիւնդ մնայուն ազդեցութիւն կ'ընէ իր վրայ, և իր բնաւորութիւնը մեծաւ մասամբ կը կազմէ: Նախ և առաջ հնազանդ ըլլալ սորվեցուր իրեն. խօսել սկսելէն առաջ՝ կրնայ սորվիլ աս դասը: Վթասիրտ եղիւ, և միանգամայն հաստատուն կեցիւ. զաւակ մը շուտ կը սորվի թէ արդեօք կրնայ անհնազանդ ըլլալ իր մօրը՝ թէ չէ: Ենիկա կը դիտէ թէ

արդեօք իրաւ կը պատժե՞ս զինքը .
 և եթէ մի և նոյն զէպքին համար
 երբեմն պատժես և երբեմն զանց
 առնես՝ բոլոր կառավարութիւնդ
 կը խանգարես: Արբեմն փոքր տղա-
 քը շատ նեղութիւն կուտան իրենց
 մայրերուն Տէրոջը տանը մէջ, քան-
 զի կը կարծեն՝ թէ հոն չի պիտի
 պատժուին . թէ որ քուկդ անանկ
 ընէ՝ կը խրատեմքեզ որ տուն տա-
 նիս և պատժես զինքը, որ սորվի
 ամէն տեղ քեզի հնազանդիլ: Թէ
 որ անգամ մը ըսիր թէ պիտի պատ-
 ժես զինքը՝ բնաւ խօսքդ մի՛ կոտրեր,
 բայց սիրով ըրէ, և ոչ թէ բարկու-
 թեամբ: Պզտիկ աղջիկ մը տեղ մը
 անհնազանդութիւն ընելով իր մօ-
 րը՝ տուն դարձած ատենը կուլար,
 իր ընկերներէն մէկը հարցուց թէ
 «Ինչո՞ւ կուլաս.» պատասխանեց,
 «Որովհետև մայրս զիս պիտի պատ-

ժէ.» իր ընկերը սկսեց մխիթարել
 զինքը ըսելով, «Չեմ կարծեր պի-
 տի պատժէ, մի՛ լար . «Մյո» ըսաւ
 աղջիկը, «Գիտեմ որ պիտի պատ-
 ժէ, քանզի մայրս ըսաւ, և զիտեմ
 որ իմ մայրս բնաւ սուտ չի խօսիր:»
 Ուստի թող քու այդո՞ւ այո՞ ըլլայ և
 ոչդ ո՛չ . բայց շատ զգոյշ եղիր որ
 անխորհրդաբար չսպառնաս:

Արբեմն տղաքը կը սորվին թէ՛ ու-
 դածնին ձեռք կրնան ձգել թախան-
 ձելով՝ և շարունակ ձայն ձուն հանե-
 լով: «Շարունակ ձայն հանէ,» ը-
 սաւ Յովհաննէս իր պզտիկ եղբօրը
 «և ուզածդ պիտի տայ մայրդ,
 քանզի ես անանկ սորված եմ:»
 Արչափ նեղութեան պատճառ կ'ըլ-
 լայ մայրը ինքնիրեն բուն իր անհո-
 գութեամբը: Արբոր տղան սորվի
 թէ՛ ձայն հանելով ուզածը չի պիտի
 առնէ և պիտի պատժուի՝ շուտ մը

պիտի կտրէ իր ձայնը, և մօրն ալ շատ հանգստութիւն և խաղաղութիւն պիտի պատճառէ, քանզի մինչև անգամ հիւանդութեան ժամանակ պիտի հնազանդին իրեն :

Մի յուսահատիւ թէ որ գաւակներդ աս դասը մէկէն ՚ի մէկ չը սորվին, պէտք է օրէ օր կրկնել : Միտքդ բեր՝ Աստուած ինտոր կըսորվեցընէր իր ժողովուրդին .
 «Քանզի խրատ խրատի վրայ, խրատ խրատի վրայ, հրաման հրամանի վրայ, հրաման հրամանի վրայ, քիչ մը հոս, քիչ մը հոն :» *
 Յիշէ թէ քու երկնաւոր հայրդ ամէն ատեն կը համբերէ քեզի. և թող աս խորհուրդը քեզ աւելի երկայնամիտ՝ հանդարտ և սիրալիր ընէ : Երբոր տղաքդ բարի և հնազանդ

* Երուս. ԻԷ. 10 :

կ'ըլան՝ թող տեսնան թէ կ'ուրախանաս . և երբոր չար ու անհնազանդ կ'ըլան՝ թող գիտնան թէ կը տրտմիս : Սորվեցուր անոնց թէ Աստուծոյ աչքը միշտ իրենց վրայ է և կը տեսնայ ու գիտէ բոլոր բրածնին ուր որ ըլլան . և թէ ինքն ալ կը սիրէ զիրենք երբ բարի ու հնազանդ են : Հնար եղածին չափ չար բնկերներէ հեռու պահէ զիրենք . և սորվեցուր որ ամէն տեսածնին ու լսածնին պատմեն քեզի, որպէս զի կարող ըլլաս ամէն բանի մէջ պաշտպանել զիրենք : Ստէպ բոլորտիքդ ժողովէ զանոնք, մանաւանդ Աիրակի օրերը և Սուրբ զբքէն պարզ խօսքերով պատմութիւններ ըրէ անոնց . Աբրահամին՝ Իսահակին՝ Յակոբին՝ Յովսէփին՝ Սովսէսին՝ Դաւիթին՝ Դանիէլին և ուրիշ սուրբերու վեայով, ասոնցմէ շատ մնայուն դասեր

պիտի սորվին : Մանաւանդ մեր սիրելի Փրկչին վրայով պատմէ . թէ ինչպէս տղայ եղաւ , և մեր մեղքերուն համար մեռաւ : Հատ անգամ երգէ անոնց հետ . և Աիրակնօրեայ դպրոցին մէջ ինչ սորված ըլլալնուն վրայ հարցուփորձ ըրէ իրենց : Սովորութիւն ունեցիր քու մեծ տղաքներուդ հետ ամէն օր Սուրբ Գրքէն մաս մը կարդալու կարգով , և մասնաւորապէս սորվեցուր անոնց իրենց յատուկ եղած մեղքերուն վրայով . օրինակի համար՝ սուտ խօսիլ , գողութիւն ընել , Աիրակին պղծել , կռիւ ընել և այլն : Թող սորվին թէ Մատուծոյ առջևը սուտ խօսած կ'ըլլան թէ որ խաբելու միտք ունենան . և թէ հօրմէն կամ մօրմէն առանց հրամանի բան առնելը՝ գողութիւն է , ճիշդ ինչպէս որ ուրիշներէն առնելն է : Սողումն կ'ըսէ , “Ան որ

իր հայրը կամ մայրը կը կողոպտէ , ըսելով թէ՛ Յանցանք չէ՛ , անիկայ ապականարար մարդուն ընկերն է :” * Թէ որ դուն արթուն ու ժրջան կ'ըլլաս՝ ամէն դէպքէ օգտակար դաս մը կ'ընաս հանել քու զաւակներուդ :

Սորվեցուր անոնց մեծերը յարգել , հանդարտ ու լուռ կենայ երբոր հիւրեր եկած են , քաղաքավար ըլլաք . քաղցրութիւն և պատիւ ցուցունել ամէն մարդու , թէ՛ մեծ՝ և թէ՛ պրզտիկ : Թող սորվին օգնութիւն ընել քեզի , իրենցմէ պղտիկ եղբայրներուն ու քոյրերուն հօգ տանելով . Թող շուտ սորվին իրենց կարողութեանը չափ գործել , որպէսզի թէ՛ քեզի և թէ՛ ուրիշներուն օգնեն : Սակայն կրկին կ'զգուշացնեմ քեզ , քանզի բոլոր աս բաներուն մէջ քու

օրինակիդ պիտի նային : Անանկ վարուէ իրենց մեծ հօրը և մեծ մօրը հետ՝ ինչպէս որ կ'ուզես որ տղաքդ վարուին քու հետդ երբոր դուն ծերանաս ու տկարանաս : Անշուշտ քու ցանածէդ պիտի հնձես ինչ որ ըլլայ :

Գուցէ երբեմն պիտի յուսահատիս քու մեղանչական բնութենէդ՝ որնոր քեզ շատ անգամ փորձութեան մէջ կը ձգէ, և լալով պիտի ըսես թէ՛ «Նս որ ասանկ մեղանչական մէկ մըն եմ, ի՞նչպէս կրնամ սորվեցընել իմ զաւկներուս :» Սիրելիս, զիտեմ որ արդար մը չկայ, որ մեզք չի գործեր . և աղէկ նշան մըն է թէ որ քու տկարութիւնդ սրտանց կ'զգաս : Անտարակոյս շատ անգամ փորձութեան մէջ պիտի իյնաս, և կարելի է թէ նոյն բաները

պիտի ընես՝ զորոնք զաւակներուդ կը սորվեցընես որ չընեն : Բայց մի՛ վախնար թէ որ մինչև անգամ տեսնան քու պակասութիւններդ, և թէ ինչպէս կը տրտմեցընեն քեզ, թէ ինչպէս կ'ատես մեզքը և անոր դէմ կը պատերազմիս : Թող անոնք ալ սորվին քեզի պէս՝ Յիսուսի կատարեալ օրինակին նայիլ, և ջանան անոր նմանիլ :

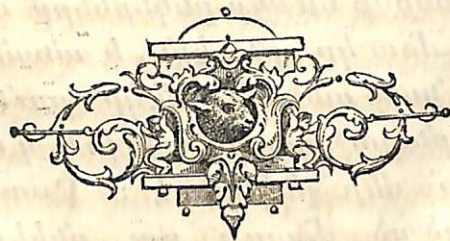
Ար յուսամ թէ միշտ տղաքդ կանուխ պիտի պառկեցնես . և աս՝ ամենայարմար ժամանակ պիտի ըլլայ, որ ետ նային անցեալ օրուան վրայ . դուն ալ օգնէ իրենց աս բանին նկատմամբ հարցումներ ընելով : Թէ որ կուտած են մէկզմէկու հետ՝ բարկացած են՝ գէշ խօսքեր խօսած են՝ անձնասիրութիւն ըրած են՝ կամ իրենց մեծերուն անհնազանդ եղած են, թող զղջան, և նե-

բուժ խնդրեն : Յետոյ աղօթէ հե-
տերնին և պարզ խօսքերով խնդրէ
Մատուժ մէ որ իրենց մեղքերը ներէ,
և զանոնք իր սիրելի և հեզ գառ-
նուկները ընէ : Մի՛ ձգեր զանոնք
առանց Գիշեր Բարեկէ համբոյրով մը :

Սա բաները պատճառ պիտի ըլ-
լան որ քեզ աւելի սիրեն , և պէտք
է որ զաւակ մը աս աշխարհիս մէջ
իւր հայրը և մայրը ամէնէն աւելի
սիրէ . պէտք է որ զաւակը թէ՛ մեծ
և թէ՛ պղտիկ անանկ համոզուի՝ թէ
իւր մայրը աշխարհիս մէջ ամենալաւ
կնիկն է . ասանկով աւելի պիտի
պատուէ իւր մայրը և հնազանդի ի-
րեն : Ի՞նչպէս քաղցր է աս սէրը .
և որչա՛փ կը կապէ զանոնք իրարու
հետ : Նրջանիկ է ան տունը ուր
որ աս սէրը կը տիրէ : Թող քու
տունդ ասանկ տուն մը ըլլայ : Գի-
շեր ու ցորեկ աղօթք ըրէ Մատուժոյ

որ քեզի աս իմաստութիւնը ու սէ-
րը շնորհէ . ու անշուշտ պիտի տրուի
քեզի : Խօսքս պիտի վերջացնեմ
ըսելով , ան մայրը որ աս կերպովը
կը կառավարէ իր տունը՝ ամէն մօր-
մէ աւելի պիտի վայելէ իր զաւակ-
ներուն սէրն ու յարգանքը : Հատ
անգամ կարդա՛ «Մայր Արդեխնամ»
ըսուած գիրքը , ու Սողոմոնին խը-
րատները , որպէսզի աս պարտաւո-
րութիւնները կատարելու օգնու-
թիւն ըլլայ քեզի :

ԳԼ . Է

ՉԵՐ ՊԵՐՏԵՌՈՐԻՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԻՔՐԵԻ
ԸՆԿԵՐ

Սուրբ Գիորջը մեզի կը սորվեցնէ որ զՄատուած մեղմէ աւելի սիրենք, և մեր ընկերը մեր անձին պէս : Սակայն տեսնանք թէ ո՛վ է մեր ընկերը : Ընդհանրապէս կը հասկնանք թէ անոնք են մեր ընկերները՝ որոնք մեզի մօտ կը բնակին, և անանկ է . բայց նաև ան ամէն մէկը որուն բարիք ընելու պատահութիւն կ'ունենանք՝ մեր ընկերն է : Մատուծոյ ստեղծած մարդը քու ընկերդ է ուր որ տեսնաս զինքը : Մատուծմէ

պատուէր ունինք՝ որ զինքը սիրենք մեր անձին պէս : Բայց ի՞նչ կը նշանակէ ատ խօսքը . կարծեմ աւելի աղէկ կրնաս հասկնալ թէ որ քննես թէ ի՞նչպէս կը սիրես ինքզինքդ : Չե՞ս փափաքիր առողջ ու երջանիկ ըլլալ և ամէն ուրախութիւն ու հանգիստ վայելել . չե՞ս աշխատիր որ աս օրհնութիւնները ձեռք ձգես : Դառնանք հիմա քու ընկերիդ . ինչպէս որ քեզի համար կ'աշխատիս՝ ճիշդ նոյնպէս ալ պարտաւոր ես աշխատիլ և միջոցներ գործածել քու ընկերիդ երջանկութեանը համար : Պէտք է որ ըլլաս բարերար՝ մարդասէր՝ հիւրասէր՝ առատաձեռն՝ հիւանդութեան ատեն հսկող և անոր պիտոյքներուն հոգատար : Ինչպէս որ քու հոգիդ կը սիրես՝ և կ'աշխատիս անոր փրկութեանը համար՝ անանկ ալ պէտք է որ քու ընկե-

ընդ փրկութեանը համար աշխատիս : Գուցէ դուն տկար ես , ու չես կրնար տունէդ ելել և ուրիշներուն համար աշխատիլ , բայց “ ուր որ կամք կայ՝ հոն ճար կայ : ” Աթէ մինչև անգամ հիւանդ ես և անկողինիդ մէջ պառկած՝ ուղեսնէ , պատեհութիւն պիտի գտնաս Տէրոջը համար գործելու : Ասանկ ատեն աղօթք ընելու ես , և երբ բարեկամներ կուգան քու քովդ՝ խօսէ անոնց իրենց հոգևոր վիճակին վրայ և խրատէ զանոնք որ մեռնելու պատրաստուին : Ինչևիցէ ժամանակ երբ դրացի մը կուգայ քու տունդ՝ ասանկ խորհէ , “ Ահա՛ անմահ հոգի մը , որուն համար հոգ տանելու եմ . ” և յիշէ որ ատ պատեհութիւնը ի՛նչ կերպով գործածելուդ համար Տէրը քեզմէ հաշիւ պիտի ուզէ : Զանք ըզէ որ քու խօսակցութիւնդ օգտակար ըլլայ , և

փափաքանօք աշխատէ որ իր անօթի հոգին կենաց հացովը կերակրես , որպէսզի քու տունէդ պարապ չերթայ : Նոյնպէս ըզէ՛ նաև երբոր տղաքներ կուգան քու տունդ . անոնց հոգիները սիրելու և հոգալու ես , ինչպէս որ քուկիներդ կ'ընես , զանոնք Յիսուսի առաջնորդելու ջանք ընելով :

Երբոր ուրիշներուն տունը օտարներու հանդիպիս , ջանք ըզէ որ անոնց սրտին մէջ բարի սերմ ցանես , բայց ամենայն համեստութեամբ և խոհեմութեամբ , Տէրոջը օրհնութիւնը խնդրելով . զգոյշ եղիր որ քու համարձակութեամբդ և ամբարտաւանութեամբդ չը գայթակղեցնես զանոնք : Անկան մը ամէնէն գեղեցիկ և վայելուչ բանը համեստութիւնն է : Հեզ և խոնարհ հո-

գին՝ չէ թէ միայն մարդոց հաճելի է այլ Մատուծոյ ալ . և կը զարդարէ զմարդիկ ոսկիէ՝ մարգարիտներէ և անդամանդներէ աւելի : Ինչպէս որ գրուած է, «Իրենց զարդարանքը չըլլայ դրօշն մագերու հիւսուածքներով՝ և ոսկիներու շարքերով՝ կամ շքեղ հանդերձներ հագնելով . Հապա սրտին ծածուկ մարդը՝ անեղծութիւնով հեզ ու հանդարտ հոգիին զարդը թող ըլլայ, որ Մատուծոյ առջևը խիստ պատուական է : » * Ախճաբանութեան մի՛ մտներ, անօգուտ ըլլալէն՝ ի՛ զատ՝ աղնիւ ժամանակը կը վատնէ պարապ բանի համար : Պօղոս առաքեալ կը գրէ, «Բայց դուն յիմարական վեճերէն ու ազգահամարներէն ու հակառակութիւններէն՝ և օրէնքի վրայով եղած կռիւներէն մէկդի կե-

* ԹՊԵՊ . Գ . 3 , 4 .

ցիր . ինչու որ անօգուտ են և սնտտի : » * Թէ որ մէկը կ'ուզէ քու հետոյ վեճ ընել՝ սորվեցուր անոր՝ թէ Սուրբ Գիրքը կարդալու ենք միայն Մատուծոյ կամքը գիտնալու , և կատարելու համար : Սորվեցուր թէ սատանային հնարքն է , որ մարդոց մտքերը կը վրդովէ՝ անօգուտ բաներու վրայ վեճ ընելու : Մեր փրկութեանը վերաբերեալ բաւական բաներ կան սուրբ գրքին մէջ, մինչև անգամ՝ ամենատկարները կրնան հասկնալ . և Սուրբ Հոգին ալ մեզի կ'օգնէ :

Մասնկները գուցէ պիտի խնդան քու վրադ , և նախատեն քեզ , բայց դուն անոնցմէ մի՛ քաշուիր : Յիշէ քու Փրկչիդ օրինակը և կրածները . ասանկ ատեններ ինքը քեզի մօտ է . ցնծա՛ և ուրախ եղիր : Եմէն պա-

* ՏԻՊ . Գ . 9 :

տեսնութիւն փնտռէ՝ Սուրբ Գիրքը կարդալու և հասկցնելու ուրիշներուն, թէ՛ քու տանդ մէջ և թէ ուրիշներուն տուները, և անոնց ալ կարդալ սորվեցուր :

Քու ընտանեկան գործերդ անանկ կարգադրէ, որ ամէն օր ժամանակ զտնաս աս գործը յառաջ տանելու . ասոր համար պէտք է որ ըրպէսներք շատ ազնիւ սեպես, և նայիս որ մէկ ըրպէ մը պարապ չանցընես, հինգ ըրպէ մէկ մեղաւորի մը հետ խօսելով՝ կրնայ ըլլայ որ դարձի գայ : Երբոր կը լսես թէ մէկը հիւանդ է, անոր տեսութեան գնա՛, թէ՛ աղքատ ըլլայ և թէ հարուստ . և մարմինին օգուտ մը ընելու աշխատելէդ ետքը՝ հոգիին համար ալ աշխատէ . մարմնաւորը ճամբայ պիտի բանայ հոգեւորին : Երբոր մահը տուն մը մտեր է, քու

Սուրբ Գիրքդ հետդ առնելով՝ հոն գնա, կարդայ՝ և աղօթէ սգաւորներուն հետ . սերմ ցանելու յարմար ժամանակ է . հրաւիրէ զանոնք աղօթքի ժողովներու . համոզէ զանոնք որ կարդալ սորվին՝ որպէս զի անով մխիթարութիւն զտնան :

Գուցէ տունը շատ գործեր ունիս, և փոքր տղաքներ՝ որոնց հոգ տանելու ես, և որոնց պատճառաւ տունը մինակ ձգելը դժուար է . թէ որ անանկ է՝ կաղաչեմ որ փորձես, և օրը գոնէ կէս ժամ կամ քառորդ մը ասանկ գործես Քրիստոսի համար, և քու բոլոր գործերուդ մէջ իր օրհնութիւնը պիտի վայելես : Երախազ գիրկդ ա՛ռ, և աղօթքով գնա կորսուածները փնտռելու : Խնդրէ Աստուծմէ, որ քու առջևէդ

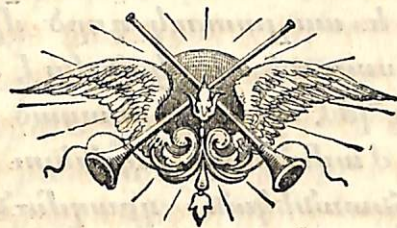
երթայ, որպէսզի քու ոտքերդ առաջնորդէ իր ուզած տեղը, ու սիրտերը պատրաստէ քեզ սիրով ընդունելու: Հպարտութիւնը մէկդի ձգէ. աս խորհուրդը, թէ «Արդեօք ի՞նչ պիտի խորհին կամ բսեն իմ վրայովս», թո՛ղ պատճառ չըլլայ քու պարտաւորութիւնդ դանց ընելու: Խորհէ յաւիտենականութեան վրայ և յիշէ ան խօսքը որ կ'ըսէ, «Մտնը որ արցունքով կը ցանեն, ցնծութիւնով պիտի հնձեն: Մն որ լալով կ'երթայ ցանելու սերմը տանելով՝ անշուշտ ցնծութեամբ ետ պիտի դառնայ իր ցորենի խուրձերը բերելով.»* «Մն որ խնայելով կը ցանէ՝ խնայելով պիտի հնձէ, և ան որ առատութիւնով կը սերմանէ՝ առատութիւնով պիտի հնձէ:» † Եւ բնաւ մի՛ մոռնար որ՝ «Կարող է

* Սաղ. ԺԷ. 5, 6:

† Բ. Կորն. Թ. 6:

Եստուած բոլոր շնորհքները ձեզի առատօրէն տալու, որ ամէն բանի մէջ ամէն ատեն բոլոր ձեզի պէտք եղածը ունենալով, ամէն բարի գործքերով առատանար:»*

* Բ. Կորն. Թ. 8:

ԳԼ . Ը

ՁԵՐ ՊԵՐՏԵՒՈՐՈՒԹՒՆՆԵՐԸ ԻՐԵՐԻ
ՈՒՍՈՒՅԻՉ

Ձեզմէ շատերդ դպրոցներու կրնայիք, և աս յատուկ գործ մըն է՝ որուն Նստուած ձեզ կանչեր է. մանաւանդ թէ որ ամուսնացած չէք, և ձեր ժամանակը լեցրնելու համար ընտանեկան զբաղմունքներ չունիք :

Երդ՝ Քրիստոս ձեզի ամէն մէկերնուդ կրտէ՝ ինչպէս որ Միմոնին ըսաւ, «Չիս կրսիրե՞ս, արած է իմ գառնուկներս :» Ես գործը ամենեւին թեթեւ գործ մը չէ, թէ և ա-

մէնափոքր տղաքներու կրթութիւն ալ ըլլայ. յաւիտենականութեան համար եղած գործ մըն է : Սօրմէն ետքը՝ նոր բացուած մտքերուն և անմահ հոգիներուն հոգը՝ քու ձեռքդ յանձնուած է. և հաւանական է որ քու աշակերտներէդ շատերը քրիստոնէական դաստիարակութիւն չեն վայելեր իրենց ծնողքներէն : Ես քու գործդ և պատասխանատուութիւնդ կ'աւելցնէ. կրնաս անանկ ներգործութիւն ունենալ անոնց մտքերուն վրայ, և ձեւակերպել անոնց բնաւորութիւնները, որ վերջապէս մեծնան եկեղեցեաց սիւներ և աշխարհիս օրհնութիւններ ըլլալու : Ուստի կաղաչեմ որ հաւատարիմ գտնուիս. յիշէ որ աս գործն ալ Քրիստոսի համար է, և քու վարձքդ իրմէ պիտի առնես : Ուրեմն՝ արած է աս գառնուկները ո-

րոնք Հովուապետը քու ձեռքդ
յանձներ է, կամաւ՝ և ոչ թէ ախա-
մայ . չէ թէ անարդ շահախնդրու-
թեամբ՝ հապա յօժարութեամբ
“Եւ Հովուապետին երեցած ատե-
նը փառաց անթառամ պսակը պի-
տի ընդունիս :”

Նախ և առաջ՝ աշխատէ որ ա-
շակերտներուդ սիրտերը շահիս .
միտքդ բեր քու մանկութեան զգա-
ցումներդ : Բարերար ու երկայ-
նամիտ եղիւր , բայց թող շուտ մը
հասկնան՝ թէ քու կանոններդ պա-
հելու են . առանց հնազանդութեան
չես կրնար յուսալ թէ յաջողութիւն
պիտի գտնես դպրոցին մէջ : Միայն
քանի մը կանոններ դիր , բայց թող
կատարելապէս հնազանդին : Թէ
որ աշակերտներդ սորված չեն տու-
նը իրենց ծնողքներուն հնազանդիլ՝
քու գործդ աւելի դժուար պիտի

ըլլայ . բայց շատ պիտի շահիս , թէ
որ ամէն բան թողուս՝ մինչև որ քու
իշխանութիւնդ հաստատուի . մինչև
անգամ թէ որ օրեր վատնել պէտք
ըլլայ աս բանին համար : Հնազան-
դութիւնը քու դպրոցիդ հիմը ըլ-
լալու է , և երբոր հիմը աղէկ դըր-
ուած է՝ կրնաս յառաջ երթալ և ա-
նոր վրայ շինել : Միտքդ դիր , և
աշխատէ որ ժամանակը ճշդու-
թեամբ պահես . դպրոցի ատեն՝ քու
աշակերտներէդ առաջ ներկայ դըր-
նուէ . և սորվեցուր անոնց թէ՛ օրի-
նակովդ և թէ խօսքերովդ որ ժա-
մանակին յարգը ճանչնան :

Անշուշտ բնաւ դանց ընելու չես
Սուրբ Գիրք կարդալ՝ երգել և աղօ-
թել , դպրոցը սկսելէդ և վերջացնե-
լէդ առաջ : Երբեմն ուսուցիչները
իրենց աշակերտներուն մէկը կը-

հրաւիրեն որ աղօթք ընէ, բայց աւելի աղէկ է որ դուն ընես՝ քան թէ անոնցմէ մէկը: Ար յուսամ թէ աշակերտներուդ հետ ամէնապարզ լեզուով պիտի աղօթես, ճիշտ ինչպէս որ զաւակ մը իր հօրը կը խօսի. և կարճ ըլլալու է որ չձանձրանան: Ջանա զանոնք Քրիստոսի առաջնորդելու. թող տեսնան թէ ամէն բանէ աւելի կը փափաքիս որ զՍտուած սիրեն և անոր հնազանդին: Սորվեցուր անոնց թէ ամէն ատեն ներկայ է Ստուած, թէպէտև չեն տեսնար, և ջրածները կը դիտէ, իրենց սրտին ծածուկ խորհուրդները գիտէ և բոլոր խօսքերնին կը լսէ: Սորվեցուր անոնց թէ Ստուած ի՛նչպէս կ'ուզէ որ վարուին մարդոց հետ, մանաւանդ իրենց ծնողքներուն՝ եղբայրներուն՝ քոյրերուն և խաղի ընկերներուն հետ: Մի՛ խոր-

հիր թէ պէտք է չափահաս ըլլան քրիստոնեայ ըլլալնէն առաջ. կըհաւատամ թէ իրեք կամ չորս տարեկան տղայ մը կրնայ ճշմարիտ քրիստոնեայ մը ըլլալ, այսինքն՝ զՍտուած իր անձէն աւելի սիրել, և ջանալ անոր ուզածին պէս ըլլալու: Ինչպէս որ առաջ Քրիստոս կը հրաւիրէր մանր տղաքը որ իրեն երթան՝ անանկ ալ հիմա կը հրաւիրէ զանոնք հոգիով որ իր սիրելի գառնուկները ըլլան: Ընոնց սորվեցուր՝ որ միշտ անոր վազեն և իրենց փոքրիկ նեղութիւնները ու հոգերը անոր պատմեն, և վստահութեամբ նային, գիտնալով որ պիտի լսէ իրենց: Եսանկ խրատներ խօսելու յարմար ժամանակ՝ աղօթքի ատենն է. անանկ կարգադրէ բոլոր դասերդ որ ամէն օր գոնէ տասը կամ տասնուհինգ բոպէ՝ զատես յատուկ աս

բանին համար : Ետնց բոլոր դասերէն ալ կրնաս ասանկ վայելուչ խրատներ հանել :

Երբոր աշակերտներդ բոլոր օրը հնազանդ և հանդարտ եղած են՝ զիրենք պատուելու համար քիչ մը պատմութիւններ բռէ Սուրբ Գրքէն, կամ քու տեսած տղաքներուդ վրայ, և արտօնութիւն տուր որ անոնք ալ քեզի բան հարցընեն աս պատմութիւններուն վերաբերեալ : Չես գիտեր թէ ո՛րչափ ազդեցութիւն պիտի ունենան անոնց վրայ աս պատմութիւնները . շատ անգամ պատմութիւն մը մտքերնին կը մնայ, և խրատ մը կամ յանդիմանութիւն մը շուտ մը կը մոռցուի : Եսանկ օգտակար պատմութիւններ շատ անգամ Եւետաբերին մէջ կը գտնուի : Բայց տղաքը բնաւ չեն ձանձրանար

Սուրբ Գրոց պատմութիւններէն, որոնց ամէն մէկէն ընտիր դասեր կը սորվին : Թէ որ կ'ուզես խիստ օգտակար ընել աս պատմութիւնները՝ առաջ քիչ մը խորհելով ընտրէ, և Եստուծոյ օգնութիւնը խնդրէ, որ իր Սուրբ Հոգիովը սորվեցընէ անոնց :

Եթէ մեծ աշակերտներ ունիս՝ աղէկ կ'ըլլայ որ երբեմն զանոնք քու սենեակդ կամ դպրոցը հրաւիրես որ հետերնին խօսիս իրենց հոգևոր վիճակին վրայ, և հետերնին աղօթես, ու թէ որ կ'ուզեն՝ վայելուչ կ'ըլլայ որ իրենք ալ աղօթեն : Արյուսամ թէ դուն ալ երբեմն իրենց տները պիտի երթաս, իրենց մայրերը ճանչնալու՝ և զիրենք համոզելու որ Աիրակնօրեայ դպրոցը զան : Ի՞նչ ուրախութեամբ աշակերտներդ քեզ մէկիկ մէկիկ իրենց տուները

պիտի առաջնորդեն . և ո՞վ գիտէ ,
անոնց տուները որչափ գործ պիտի
գտնես Քրիստոսի համար : Ասանկ
հաւատարմաբար գործերդ կատա-
րելով՝ քու ժամանակդ բոլորովին
պիտի լեցուի :

Երբեմն վարժուհիներ տեսած եմ,
որոնք իրենց ձեռագործերը հետեր-
նին դպրոց կը տանին . բայց բնաւ
ատանկ բան մի՛ ըներ . յիշէ որ ժա-
մանակը քուկդ չէ , և Տէրոջը աչքը
քու վրայ է : Քու պարտաւորու-
թիւնդ է՝ որ բոլոր միտքդ աշա-
կերտներուդ տաս , ամէն բոպէ
սորվեցնելով : “Բայց ի՞նչ ընելու
եմ քանի որ իմ աշակերտներս ի-
րենց դասերը կը սորվեն ,” կ’ըսէ մէ-
կը : Քանի որ մեծերը դասերնին
կը սորվին՝ պզտիկներուն նայէ , ո-
րոնք դաս սորվիլ չեն գիտեր : Աւ-
հոս քեզի խորհուրդ մը տամ . հա-

սարակ կարգալ չը գիտցողներուն՝
դաս սերտել տալը՝ սխալ գաղափար
մըն է : Անոնք՝ շատ մը սխալմունք-
ներ ունենալով՝ միայն իրենց սխալ-
ները աղէկ մը կը հաստատեն , և
կարծիքով կարգալ սորվելով՝ վերջը
ուղղելը խիստ դժուար կ’ըլայ : Ու-
րեմն նոր կարգալ սորվողները մէկիկ
մէկիկ քովդ կանչէ , և բնաւ ժա-
մանակ և աշխատանք մի՛ խնայեր :
Թէ որ երբեմնակի միւս դասերուն
միջոցները ժամանակ գտնաս՝ նորէն
անոնց նայէ : Բայց գուցէ կը հար-
ցընես , “Աթէ՛ նոր կարգալ սորվող-
ները դաս չը սերտեն , ի՞նչ պիտի
ընեն .” աղէկ է որ ամէն մէկը քարէ
տախտակ մը ունենայ , և անոր վրայ
գիրեր ու թուանշաններ գրէ , մինչև
անգամ սենեակին մէջ գտնուած
բաներուն պատկերները՝ ձիերու՝ է-
շերու՝ թռչուններու և այլն թող գծեն

իրենց կարողութեանը չափ . բայց թէ որ քարէ տախտակ չունին՝ ուրիշ կերպով մը ատ պակասը լեցուր : Թէ որ խաղալու յարմար տեղ կայ՝ պզտիկները որոշուածէն աւելի ստէպ պարապոյ միջոցներ թող ունենան , որ չըլլայ թէ ձանձրանալով՝ դպրոցին սենեակը խաղան : Շատ աղէկ կ'ըլլայ որ ամէն դասէ վերջը՝ բոլորին գիտցած երգերէն մէկ երկու համար երգէք միաբանութեամբ :

Նաև հոգ տար որ սենեակին օդը շատ անգամ փոխուի , որպէս զի դուն և աշակերտներդ չը ծանրանաք . քանզի եթէ մարմինը ծանրանայ , միտքը աղէկ չի բանիր : Նս պատճառաւ՝ ինչպէս որ շատ ուրիշ պատճառներով ալ , հարկ է սորվեցընես քու աշակերտներուդ որ ամէն օր մազերնին սանրտեն , և գոնէ երես-

նին՝ ձեռքերնին և ոտքերնին լուան , և շաբաթը անգամ մը բոլոր հանդերձնին փոխեն , և բոլորովին լուացուելով՝ մաքուր հանդերձներ հագնին . իսկ եթէ փոխնորդ հանդերձ չունին՝ աւելի աղէկ է որ մերկ մնան և անկողինի մէջ պառկին , մինչև որ ազտոտները լուացուին ու չորնան , քան թէ աղտոտ լաթերով դպրոց գան : Նս բաները պատուիրէ , որ բոլոր տղաքները սորվին թէ՛ աղտեղութիւնը ամօթալի բան է . աղջիկները՝ և եթէ կարելի է տղաքն ալ , կարկտել թող սորվին :

Նրբոր աշակերտներուդ դաս մը կը նայիս , սովորութիւն ըրէ որ հարցնես զանազան ձևերով անանկ հարցումներ՝ որ տեսնաս թէ ամէն բառինշանակութիւն և ամէն խօսքի իմաստ գիտեն . մինչև անգամ հեգելու դասերուն մէջ գտնուած բա-

ուերուն նշանակութիւնը՝ մէկիկ մէկիկ հարցուր : Այսպէս՝ անոնց մըտքերը արթնցընելով, իրենց կարողացածներուն վրայ խորհիլ պիտի տաս. որնոր իրենց յառաջադիմութեանը համար խիստ կարևոր է :

Միայն կ'ըլլայ որ երբեմն վագանձաներուն ատենը՝ անանկ խաղեր սորվեցնես իրենց, որ զուարճանան՝ և միանգամայն իրենց մտաւոր վարժութիւն ըլլայ : Չորեքշաբթի օրերը կէս օրէն ետքը՝ աղջիկներուն քիչ մը կար՝ գուպայ հիւսել՝ կամ ասոր նման գործեր սորվեցուր : Նաև ժամանակ որոշէ որ մեծերը ճառեր կարդան, կամ գոց ըրածնին ըսեն, թէ Սուրբ Գրքէն և թէ ուրիշ օգտակար տեղէ մը. աս բանը պիտտ պզտիկներն ալ կրնան ընել : Անոնց հետ երգեր երգէ, մանաւանդ նոր էլած երգեր սորվեցուր :

Ուրիշ վարժութիւն մըն ալ կայ որ աշակերտներուդ շատ հաճելի և օգտակար պիտի ըլլայ, այսինքն իրենց հարցումներ ըզէ, օրինակի համար՝ հարցուր իրենց թէ՛ “նոս եկած ատեննիդ ճամբան ի՞նչ տեսար.” և թող իրենք մէկիկ մէկիկ տեսածնին պատմեն վայելուչ խօսքերով, և իրենց սխալները ու կրօնութիւնները շեղէ : Երբեմն պատմութիւն մը կարդալ տուր, և գիրքը գոցելով՝ թող իրենց լեզուով պատմեն. որ կը սորվեցընէ կարողացածնուն ուշադրութիւն ընել, ու յիշողութիւննին կը գօրանայ : Ասանկ ժամանակներ իրենց մայրերը կամ քոյրերը հրաւիրէ, որ ներկայ գտնուին. որպէս զի տղաքը գրօգուտին և քաջալերուին աւելի յառաջ երթալու :

Աս մեծ գործը՝ քեզմէ անդադար

աշխատանք և անձնուրացութիւն կը պահանջէ . բայց կը յուսամ թէ ինքզինքդ բոլորովին պիտի տաս ասիկայ կատարելու : Ինչպէս որ գրուած է . « Ինչ որ կ'ընէք՝ սրտանց ըրէք , որպէս թէ Տէրոջը՝ ու չէ թէ մարդոց : Գիտնալով որ ժառանգութեան հատուցումը Տէրոջմէ պիտի առնէք . ինչու որ Տէր Քրիստոսին կը ծառայէք : » * Ո՛հ , որչափ իմաստութեան և շնորհքի կը կարօտիս՝ որ յարմարիս աս գործին . բայց Աստուած կարող է ամէն ատեն ամէն շնորհք քեզի տալու , և միշտ պատրաստ է քեզի օգնելու : Հարկաւ շատ աղօթք ընելու ես , որ Աստուած ամէն ատեն իր Սուրբ Հոգիովը և իր սուրբ Խօսքովը քեզի սորվեցնէ , որ հաւատարմութեամբ իր այգիին մէջ գործես , և փառա-

* Սուրբ . Գ . 23 , 24 :

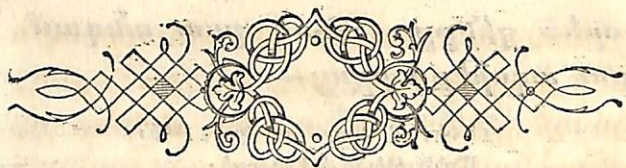
ւորես զինքը : Թող շատ անգամ քու աղօթքդ ըլլայ—

« Եհն , ով Հայր , յանձնածդ ինձի ,
Սանկութիւնը՝ ինձ կը նայի .
Խաւար տկար գիտեմ ես զիս ,
Լուսաւորէ մտքս ու հոգիս ,
Որ ուղածիդ պէս անոնց ես
Եռաշնորդեմ հովուի մը պէս : »

« Եւ խաղաղութեան Աստուածը՝ որ մեռելներէն յարուց մեր Տէր Յիսուսը , որ յաւիտենական ուխտին արիւնովը ոչխարներուն մեծ հովինն է , ձեզ ամէն բարի գործի մէջ հաստատէ իր կամքը ընելու , և ձեր մէջը իր առջևը հաճոյ եղածը ընէ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը , որուն փառք յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն : » *

* Եփ . ԺԳ . 20 , 21 :

ԳԼ. Թ.

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԳՈՐԾԸ ԻՆՉ ԱԸ ՊԵՐՈՒՆԵՆԻ՝

Աս գործը՝ որուն համար Քրիստոս քեզ կանչեր է, իր մէջը կը պարունակէ Նր անուանը համար նշուած ինն քաշել. անկէց ազատ չես կրնար ըլլալ, քանզի Աստուծոյ ամենիմաստ կարգադրութեանը մէկ մասն է: Արդա՛ Սուրբ Գիրքը աս միտքով, սիրելի աշակերտս, և տես թէ՛ Աստուած ի՛նչպէս կը վարուէր իր հին ժողովուրդին հետ. սորվեցուց և կրթեց զանոնք ինչպէս որ հայր մը իր զաւակներուն կ'ընէ: "Ու միտքդ պահէ ան բոլոր ճամբան, որ քու Տէր Աստուածդ աս

քառասուն տարին քեզ անապատին մէջ պտըտցուց, քեզ խոնարհեցնելու՝ փորձելու՝ և սրտիդ մէջինը իմանալու համար, թէ արդեօք դուն անոր պատուիրանքները պիտի պահես, թէ չէ: Աւ Տէրը քեզ խոնարհեցուց, անօթեցուց, և մանաւայով կերակրեց, որն որ ո՛չ դուն կը ճանչնայիր, և ոչ քու հայրերդ, քեզի իմացնելու համար՝ թէ ո՛չ միայն հացով կ'ապրի մարդ, հապամարդը Տէրոջը բերնէն ելած ամէն խօսքովը կ'ապրի: Աւ սրտիդ մէջը գիտնաս որ ինչպէս մարդ մը կը խրատէ իր որդին, քու Տէր Աստուածդ ալ քեզ անանկ կը խրատէ:"* Արդա՛ ճշերորդ և ճշերորդ Սաղմոսները, ուր որ համառօտաբար ստորագրուած է Նորայեւացոց գլխէն անցած զէպքերը: Միտքդ

* ԲՕՐԻ՝ Է. 2, 3, 5:

բեր իր մարգարէներուն չարչարանքները . առաքեալը անոնց ըսքանչելի գործերը կը պատմէ, որոնք Աստուծոյ զօրութեամբը գործեցին . և կը յարէ ըսելով, « Ոմանք չարչարուեցան՝ և շնորհունեցին ազատութիւնը, որ լաւագոյն յարութեան հասնին . ուրիշներ ալ նախատինքներու՝ ու ծեծերու, նաև կապերու՝ ու բանտերու փորձը առին : Քարկոծուեցան, սղոցուեցան, փորձանքի մէջ ինկան, սրով սպաննուելով մեռան, ոչխարի մորթերով՝ ու այծի մորթերով պտըտեցան, կարօտութիւն քաշելով, նեղը իյնալով, չարչարուելով, (որ անոնց արժանի չէր աշխարհս,) անապատներու՝ ու լեռներու՝ և այրերու՝ ու երկրի խոռոչներու մէջ մոլորելով : »* Նաև Յակոբոս կ'ըսէ, « Նղբայրներս՝ չարչարանքներու՝ ու համբերութեան՝ օրինակ առէք մարգարէները, որոնք Տէրոջը անունովը խօսեցան : »*

* Եբր . Ժմ . 35-39 :

Բայց ամէնէն աւելի խորհէ՛ Քրիստոսի մեր փրկութեան առաջնորդին չարչարանքներուն վրայ : « Որովհետև կը վայլէր Ասոր, (որուն համար ամէնը՝ և անով ամէն բաները եղած են,) շատ որդիներ փառքին մէջ մտցնելու ատենը՝ անոնց փրկութեան Առաջնորդը չարչարանքով կատարել : » † Յիշէ որ ինքը փառաց աստուծոյ ձգեց, և աս մութ՝ ու մեղսալից աշխարհս եկաւ, քեզի՛ համար . աստուծոյ ծնաւ, Իր վրայ առաւ՝ մեր խեղճ՝ ու մեղսալից մարմնոյն բոլոր ցաւերը՝ և տկարութիւնները : « Անիկայ մարդոցմէ անարգուեցաւ, ու երեսէ ձգուեցաւ . վշտաց տէր՝ ու ցաւոց տեղեակ

* Յբ . Է . 10 :

† Եբ . Բ . 10 :

եղաւ . և անկէ երես դարձնելու մարդու պէս եղաւ . անարգուեցաւ , ու զանիկայ չյարգեցինք : Իրաւցնէ անիկայ մեր ցաւերը վերցուց , և մեր վիշտերը իր վրան առաւ . և մենք զանիկայ վերաւորուած , Աստուծմէ զարնուած , ու չարիքի հանդիպած սեպեցինք : Բայց անիկայ մեր մեղքերուն համար վերաւորուեցաւ , և մեր անօրէնութիւններուն համար ծեծուեցաւ . մեր խաղաղութեան պատիժը՝ անոր վրայ եղաւ . ու անոր վերքերովը՝ մենք բժշկուեցանք :” * Անիկա աղքատ էր . “ Բանդի դուք զիտէք մեր Տէր Յիսուս Բրիստոսի շնորհքը , թէ Ինքը ձեզնի համար աղքատ եղաւ , ան որ հարուստ էր , որ զուք անոր աղքատանալովը հարստանաք :” † Բնակելու տեղ մը չունէր , ինչպէս որ ինքը իր բերնովը

* Եսայ . ԺԳ . 3-5 :

† Է Լուի . Է . 9 :

ըսաւ , “ Աղուէսները որջեր ունին , ու երկնից թռչունները բոյներ , բայց Որդին մարդոյ տեղ մը չունի որ հոն իր գլուխը դնէ ” : * Պանդուխտ և օտարական էր՝ աս աշխարհիս վրայ , թափառական կեանք մը անցուց :

Բայց չէ թէ միայն իր մարմնաւոր ցաւերը յիշելու ենք՝ այլ նաև իր հոգիին ցաւերն ալ՝ որոնք անպատմելի էին , ինչպէս որ առաքեալը կ'ըսէ՝ իր մարդկային բնութեանը նկատմամբ . “ Ար իր մարմինն օրերը սաստիկ գոչումով ու արցունքով աղօթք և աղաչանք մատուց անոր՝ որ կարող էր զինքը մահուանէ ազատելու , ու լսուեցաւ իր երկիւղէն ազատելով : Թէպէտ ինքը Որդի է , բայց իր չարչարանքներէն հնազանդութիւն սորվեցաւ :” † Յիշէ Գեթսեմանի պար-

* Մատ . Է . 20 :

† Եբր . Է . 7 , 8 :

տէզին մէջ անցուցած գիշերը, երբ ըսաւ, “ Հայր թէ որ կ'ուզես, աս գաւաթը ինձմէ անցուր. բայց չէ թէ իմ կամքս՝ հապա քուկդ թող ըլլայ: Սաստիկ նեղութեան մէջ ըլլալով՝ աւելի ջերմեռանդութեամբ աղօթք կ'ընէր: Եւ իր քրտինքը արիւնի մեծ կաթիլներու պէս էր, որ գետինը կը թափուէր:” Յետոյ կապուելով աշխարհային դատաւորին առջևը տարուեցաւ. նախատեցին՝ ծաղրեցին՝ ապտակեցին՝ երեսը թուքին՝ զլուխը փուշերով վերաւորեցին՝ հանդերձները վրայէն անզթաբար հանելով, սարսափելի կերպով մը ծեծեցին: Անկէ ետքը՝ դողալով՝ և բոլորովին ուժէ ինկած՝ (քանզի առջի օրէն ՚ի վեր ոչ բան կերած՝ և ոչ հանգիստ տեսած էր,) շալկեց իր ծանր խաչը՝ և տարաւ: Յետոյ իր սուրբ ձեռքերը՝ ու ոտքե-

րը խաչափայտին վրայ գամեցին. և ո՛վ կրնայ պատմել անոր տանջանքները: (Աարդա՝ ԻՆերորդ Սաղմոսը, որն որ անոր տանջանացը մարգարէական ստորագրութիւնն է.) և քանի որ հոն կախուած էր, ան նոյն մարդիկը որոնց փրկութեանը համար կը մեռնէր, ծաղրեցին զինքը: Բայց ինքը իր անհուն զթութեամբը և ներողամտութեամբը աղօթք ըրաւ անոնց համար ըսելով, “ Հայր թողութիւն տուր ատոնց:”

Ահ, սիրելի աշակերտս, թող քու սիրտդ հալի՝ երբոր աս սոսկալի տեսարանը՝ քու աչքերուդ առջևը բերես, յիշէ որ բոլորը քեզի համար էր. քու մեղքերդ —

“ Գամ՝ զարկին իր մարմնին .
 Փուշերով պտակեցին .
 Խօթեցին նիզակ կողին .
 Իր հոդին ան զոհ ըրաւ ,
 Բու մեղացդ համար մեռաւ : ”

Թէ որ պէտք էր՝ որ մեր մեղքե-
րուն համար Աստուծոյ Որդին ա-
սանկ չարչարուէր՝ մեզի համար ի՞նչ
ըսենք : Առաքեալը կ'ըսէ , « Ասով
զիտցանք Քրիստոսի սէրը , որ ա-
նիկայ իր կեանքը մեզի համար
դրաւ . մենք ալ պարտաւոր ենք մեր
եղբայրներուն համար դնել մեր
կեանքը : » * Քառութիւն ըլլալէն
ետքը՝ Քրիստոսի հաճոյ երեցաւ
գործին յառաջ տարուիլը իր աշա-
կերտներուն յանձնել : Անոնք տկար
և տգէտ մարդիկ էին : Քրիստոս
գիտամաբ ընտրեց զանոնք աշխար-
հիս ազքատներէն՝ և տգէտներէն՝ որ
աւելի խոնարհ և պատրաստ ըլլան
սորվելու : « Երդարև դուք ձեր կո-
չումը կը տեսնէք՝ եղբայրներ , որ
չէ թէ մարմնոյ կողմանէ շատ իմաս-
տուններ , և չէ՛ թէ շատ զօրաւոր-

ներ , և չէ՛ թէ շատ ազնուականներ
կանչուեցան . Բայց Աստուած աշ-
խարհիս յիմարները ընտրեց , որ ա-
մօթով ընէ իմաստունները . ու աշ-
խարհիս տկարները ընտրեց Աստ-
ուած , որ ամօթով ընէ զօրաւոր-
ները . Եւ աշխարհիս ցածազգիները՝
ու անարգները՝ ընտրեց Աստուած՝
և ոչինչները , որ բան մը եղողները
խափանէ . Արպէս զի մէկ մարմին
մը չը պարծի Աստուծոյ առջին : » *
Միայն երէք տարի վարժեց զա-
նոնք , չէ թէ դպրոցի մէջ՝ այլ ճամ-
բաներուն՝ լեռներուն՝ և ծովուն
վրայ . չէ թէ միայն խօսքով՝ այլ օ-
րինակով՝ ու գործքով սորվեցուց ա-
նոնց . և մի միայն դասագիրք չին
Ատակարանն էր : Չը սորվեցուց
անոնց լեզուներ՝ փիլիսոփայութիւն
և բարձր գիտութիւններ , որոնք

շատ յարգի էին ան օրերը՝ Հրէաներուն՝ Յոյներուն, և Հռովմայեցիներուն առջևը: Ինքք առ աշխարհիս բոլոր իմաստուններէն աւելի իմաստուն էր. ինչպէս որ գրուած է, «Որուն մէջը իմաստութեան և զիտութեան բոլոր գանձերը պահուած են»:»* Բայց իր աշակերտներուն սորվեցուց միայն ան իմաստութիւնը՝ որ վերէն կուգայ, որով՝ կարող ըլլան անմահ հոգիներ իր թագաւորութեանը առաջնորդելու: Յայտնապէս ըսաւ անոնց թէ իր մեռնելէն ետքը շատ հալածանք պիտի քաշեն: «Թէ որ աշխարհ ձեզ կ'ատէ, զիտցէք՝ որ ձեզմէ առաջ զիս ատեց: Թէ որ աշխարհէս եղած ըլլայիք, աշխարհ իրենները կը սիրէր. բայց որովհետև աշխարհէ չէք՝ հապա ես ձեզ աշխարհէն ընտրեցի, անոր հա-

* Սողոմ. Բ. 3:

մար աշխարհ ձեզ կ'ատէ:»* «Իրենց ժողովարաններէն դուրս պիտի ձգեն ձեզ. ու ժամանակ ալ պիտի դայ՝ որ ամէն ո՛վ որ ձեզ սպաննէ, անանկ պիտի սեպէ թէ Աստուծոյ պաշտօն կը մատուցանէ: Աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք. բայց քաջասիրտ եղիք. ես աշխարհին յաղթեցի:»† Սակայն շարունակ անոնց առջևը կը դնէր գալուկէնաց փառքերը:

Արչափ զիւրիւն էր իրեն՝ պաշտօն պանել իր սիրելի աշակերտները ամէն վտանգներէ, բայց թող տուաւ որ հալածուին՝ և ամէն տեսակ նեղութիւններ քաշեն: Երբոր Սօղոս կանչեց իր ծառան ըլլալու, և զանիկա ընտիր աման կոչեց՝ ըսաւ. «Բանզի ես իրեն պիտի ցուցունեմ

* Յով. Ե. 18, 19:

† Յով. Ե. 2, 33:

Թէ ո՛րչափ պէտք է իրեն՝ իմ ա-
նուանս համար նեղութիւն քա-
շել:” * Ետքը Պօղոս կը պատմէ իր
քաշածները Աորնթացիներուն . և
Աողոսացոց կը գրէ՝ “ Հիմա ուրախ
եմ՝ ձեզի համար քաշած չարչա-
րաքներուս վրայ , ու Քրիստոսի
քաշած նեղութիւններուն պակա-
սութիւնը իմ մարմինիս մէջը կը
լեցնեմ՝ անոր մարմինին համար , որ
եկեղեցին է :” † Ես կը ցուցունէ թէ՛
մենք որ նոյն գործը կը շարունա-
կենք՝ Քրիստոսի չարչարանքնե-
րուն հաղորդ ըլլալու ենք : Ուստի ,
սիրելիս , մի՛ զարմանար եթէ քեզի
այ նեղութիւններ հանդիպին :

Յիշէ որ նեղութիւնը քու կոչ-
մանդ մէկ մասն է . “ Քանզի դուք
աս բանիս համար կանչուեցաք , որ
Քրիստոս այ ձեզի համար չարչար-

* Պօղ . Բ . 16 :

† Աղ . Կ . 24 :

ուեցաւ , ու ձեզի օրինակ թողուց՝
որ իր շաւիղներուն հետեւիք :” *
Ուրեմն դուն միտքդ դիր թէ հար-
կաւ նեղութիւն քաշելու ես , և ու-
րախ եղիր , ու կամաւ ընդունէ .
“ Ուստի Քրիստոս որ մեզի համար
չարչարուեցաւ մարմինով , դուք ալ
նոյն միտքով զինուորեցէք :” † Պա-
տերազմի մէջ ես , նախ քու մեղան-
չական բնութեանդ դէմ . երկրորդ՝
աշխարհիս ցանկութիւններուն՝
փորձութիւններուն՝ և սատանային
հնարքներուն դէմ . ուրեմն զինուոր
ըլլալու կանչուած ես . “ Երդ՝ դուն
նեղութիւններու համբերէ՛՝ Քրիս-
տոս Յիսուսի բարի զինուորի մը
պէս :” ‡

Աարելի է նեղութիւնը ճիշտ քու
կարծած կերպովդ չգայ . գուցէ դուն
միտքդ դրած ես որ մեծ բան մը ը-

* Պօղ . Բ . 21 :

† Պօղ . Կ . 1 :

‡ Բ ՏԻ . Բ . 3 :

նես, կամ կրես Քրիստոսի համար, քանի որ Քրիստոս ուրիշ լուծ՝ մը պիտի դնէ վրադ, որուն բնաւ չէիր սպասեր, և որնոր գուցէ աշխարհը բնաւ չի գիտեր՝ թէ և կրելու համար աւելի շնորհքի կը կարօտիս : Բայց մի՛ յուսահատիր, սիրելիս, ահա՛ քու խաչդ : “Նւ դուն քեզի մեծ բանե՞ր կը փնտռես . մի՛ փնտռեր .” Ընդունէ ան ԽՆՁԸ որ Սատուած՝ յատուկ քեզի համար պատրաստեր է . թէ որ չես տանիր՝ Մտորը չես : Մի նետեր քու վրայէդ՝ ծանր ըլլալուն համար . մի՛ ջանար պզտիկցնել . քու խաչէդ մի՛ ամչնար . մի աշխատիր ծածկելու . ուրիշներուն քու ծանր խաչդ ցուցունելով՝ մի՛ պարծենար, ասանկ ընելով՝ քու անձիդ կը ծառայես : Փառաւորէ Սատուած, քու խաչդ խոնարհու թեամբ և համբերութեամբ կրելով :

Պատրաստ եղիր՝ տուն՝ բարեկամներ՝ հայրենիք ձգելու Ստրահամին պէս, երբոր Սատուած քեզ կանչէ : Յօժար եղիր բնակելու օտարներու մէջ, ամենէն ազքատ՝ խեղճ՝ անմարտը՝ կուպիտ՝ և զզուելի մարդոց մէջ : Մէն տեսակ նեղութիւններու համբերէ, և հետերնին սիրով վարուէ քրոջ պէս՝ և ոչ թէ ինքզինքդ անոնց վրայ բարձրացնելով, որպէս զի անոնց հոգիները շահիս : Մի՛ գանդատիր . մի՛ մրումրոար . Քրիստոսի օրինակը աչքիդ առջևը բռնէ : Մարդս բնականապէս անձնասէր է, և նեղութիւնը միջոց մըն է աս ախտը բժշկելու : Սատուած կ'ուզէ սրբել՝ և յարմարցնել իր աշակերտները, չէ թէ միայն աս աշխարհիս մէջ իրեն ծառայելու՝ այլ երկնից մէջ ալ : Շատ միջոցներ ու կերպեր ունի՝ իր ժողովուրդը գործածելու :

Յիրաւի մեծ զեջում է մեզ իր այ-
գիին մէջ գործելը . բայց իր Սուրբ
Գրքէն կը սորվինք՝ թէ կը բարեհա-
ճի իր ամէնատկար և նուաստ զա-
ւակէն փառաւորութիւն :

“Մա՛րիամ”, ըսաւ մէկը, աղ-
քատ քրիստոնեայ կնկան մը՝ որ իր
անկողինին վրայ հիւանդ պառկած
էր, “Ի՞նչպէս կրնաս ուրախ ըլլալ՝
քանի որ այսչափ ցաւ կը քաշես :”
“Քեզի ըսեմ,” ըսաւ հիւանդը,
“Նրբոր ես առողջ էի՝ Տէրը ինձի
կ'ըսէր, ‘Մա՛րիամ, հոն գնա ինձի
համար աշխատէ . հոս եկուր ինձի
համար գործէ.’ և ես ուրախու-
թեամբ կը հնազանդէի . բայց հիմա
ինձի կ'ըսէ, ‘անկողինիդ մէջ պառ-
կած հազա’, և նոյն ուրախութեամ-
բը կը հնազանդիմ, ինչու որ իր
սուրբ կամքն է :” Ասկէց կը տեսնես
թէ, ճշմարիտ քրիստոնեայ մը՝

մինչև անգամ հիւանդ՝ ու պառկած՝
կրնայ բան սորվեցնել ուրիշներուն ,
և անանկով փառաւորել իր հայրը :
Գուցէ կը նեղուիս , որովհետև քիչ
բան գիտես՝ և տկար ես , կը կարծես
թէ քու աշխատանքդ՝ որ ուրիշնե-
րուն բան սորվեցնես՝ շատ օգուտ
չունի : Բայց ես կը յորդորեմ քեզ
քու կրցածիդ չափ ընելու . մինչև
անգամ թէ որ միայն գիտես այբ ,
բէն , գիմ , սորվեցնել՝ այդչափ ըրէ
Քրիստոսի սիրոյն համար : Յիշէ
տաղանդներուն առակը . թէ որ
միայն մէկ տաղանդ մը տրուեր է
քեզի՝ զգոյշ եղիւր որ վերջը քեզի
համար չըսուի, “Ատ անպիտան ծա-
ռան դուրսի խաւարը հանեցէք :” *
Ուստի ամօթը արհամարհէ , և քա-
ջալերուէ , փանդի Աստուած քու
ունեցածիդ չափովը կ'ընդունի՝ և ո՛չ

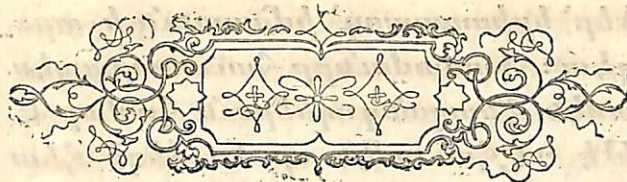
Թէ չունեցածիդ : Երբոր ուրիշ բան չի գար ձեռքէդ՝ զոնէ աղօթք կրնաս ընել : Ա՛րքապէս Պօղոս առաքեալն ըսածը քուկդ ըրէ , “ Ուստի ամէն բանի կը համբերեմ ընտրեալներուն համար , որ անոնք ալ հասնին ան փրկութեանը , որ Քրիստոս Յիսուսով է յաւիտենական փառքով : ” *

“ Ղամբաս դուն Տէր ընտրէ , թող ինձ խաւար ըլլայ •
Չեղբոյն առաջնորդէ , ընտրէ ինձի ճամբայ •
Ես չեմ համարձակիր ընալ վիճակս ընտրել •
Գուն կառավարս եղեր , ուղղեալ շտակ քալել : ”

“ Խնդրած արքայութիւնս է քուկդ , ո՛վ Տէր իմ •
Քուկդ ալ ըլլայ չափըս , սյուստ կը մոլորիմ :
Գուն որդէ վիճակս անհուն իմաստութեամբ •
Ես և լեցուր բաժակս՝ վիշտով կամ վայելմամբ : ”

“ Ընտրէ բարեկամներս , աստոր՝ սուտընութիւնս •
Փորձանքս ու հոգերս , և կամ հաղատութիւնս :
Ինձի խոստմունք տուիր , որ ազատես չարէն •
Տէր , առաջնորդս եղիր , իմաստութիւնս , ամէն : ”

* ԲՏԻ • Բ • 10 :

ԳԼ . Ժ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԳՈՐԾԻ ԻՆՉ ԿԸ ՊԵՆԵՆՅԱԼ:

Երդ՝ նայինք թէ աս գործը ի՛նչ կը պահանջէ քեզմէ : Եմէն անհատ քրիստոնեայ , էրիկ մարդ՝ կրնիկ մարդ՝ և տղայ՝ պարտաւոր է Քրիստոսի գործին մէջ աշխատիլ , իր կարողութեանը և պատեհութեանը չափ : Քրիստոսի վերջին պատուէրը՝ թէ “ Գացէք բոլոր աշխարհ , ու աւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածներուն , ” * ամէն հաւատացեալներուն համար է բոլոր ազգերէն , թէ հարուստ՝ թէ աղքատ ,

* Մարտի . ԺԷ . 15 :

ծեր՝ երիտասարդ՝ իմաստուն և տրգէտ : Խոստմունքը հաւասարապէս ամէն հնազանդողներուն համար է թէ «Մհա ամէն օր ես ձեզի հետ եմ մինչև աշխարհիս վերջը :» * Ո՛վ որ փորձեր է գիտէ, թէ առանց անոր բան մը չի կրնար ընել : Ուտի երբոր գործ մը կ'ընեն՝ կը խոստովանին թէ իրմէ է զօրութիւնը և իմաստութիւնը. «Մմէն բանի կարող եմ անով՝ որ զիս զօրացուց :» †

Յայտնի է թէ գործը նախ և առաջ կը պահանջէ որ քու կամքդ ձգես, և ամէն բանի մէջ միայն Մտուծոյ կամքը փնտռես, որ դիրին բան մը չէ : Մարդս բնականապէս բուն իր կամքովը լեցուած ըլլալով՝ միայն անոնք կրնան աս բանը ընել որոնք ճշմարտապէս զարձի եկած են : Ուրեմն քու միտքդ ա-

սանկ ըլլալու է. այսինքն՝ չէ թէ ես ինչ կ'ուզեմ՝ այլ Մտուած ինչ կ'ուզէ : Եւ ամէն բանի մէջ Մտուծոյ հաճոյ եղածը փնտռէ : «Քննեցէ՛ք ի՛նչ է Տէրոջը հաճելին :» *

Մտուած իր տանը մէջ շատ ամաններ ունի, ոմանք մեծ՝ ոմանք պզտիկ. «Սակայն մէկ մեծ տան մը մէջ չէ թէ միայն ոսկիէ ու արծաթէ ամաններ կան, հապա փայտէ ու հողէ ամաններ ալ կան. և ոմանք պատուոյ համար են, ու ոմանք անարգանաց համար :» † Յօժարէ փայտէ կամ հողէ աման մը ըլլալու՝ թէ որ Մտուած սնանկ սահմաններ է, բայց նայէ որ իրաւ գործէ համար ըլլաս, և չէ թէ միայն զարդարանքի կամ կործանման : Յիրաւի փափաքելու ես որ ընտիր աման մը ըլ-

լաս՝ Աստուծոյ շնորհքովը և ողորմութեամբը լեցուած . չէ թէ քու պատիւիդ համար՝ այլ Աստուծոյ փառքին համար : Սակայն ատանկ մէկը ըլլալու համար անձնական սրբութեան անդադար աշխատանք կը պահանջուի քեզմէ . « Պանդուխտներու ու օտարականներու պէս մէկդի կեցեք մարմնաւոր ցանկութիւններէն , որ հոգիի դէմ կը պատերազմին : » * Այսպէս մաքրուելով պիտի պատրաստուիս Տէրոջը ձեռքին մէջը երևելի գործիք մը ըլլալու : Ինչ որ Աստուած ընտրէ քեզի համար , որչափ սուղ ալ որ նստի քու վրայդ՝ անանկ ըլլալու պատրաստ եղեր : « Ինչպէս կը կրես քու մեծ փորձութիւններդ , » ըսաւ մէկը աղքատ կնկան մը , որուն էրիկը անզութ և արբեցող ըլլալով՝ հինգ զաւակնե-

* Թ. Գ. Բ. 11 :

րուն հոգը բոլորովին իր վրայ ձգած էր , թէև ինքն ալ շատ անձնական տկարութիւններ ունէր . « բոլորը Յիսուսի վրայ կը ձգեմ , » ըսաւ խոնարհութեամբ . « և այնչափ ստէպ կուզան՝ որ ստիպուած եմ միշտ իրեն երթալ , և ամէն անգամ որ կ'երթամ՝ աւելի աղէկ կը ճանչնամ սիրելի Տէրս , անանկ որ՝ հիմա գրեթէ կ'ուրախանամ երբոր նոր փորձութիւն մը կուզայ ինծի , քանզի մեզ խիստ մօտ կը բերէ իրարու , Քրիստոսի սիրոյն քաղցր ճաշակը առնել կուտայ ինծի : » « Ատ գրեթէ կը փափաքեցնէ զիս՝ որ ես ալ փորձութիւններ ունենամ , » ըսաւ բարեկամը : « Դուն փորձութիւն չունի՞ս , » հարցուց կնիկը զարմանքով մը : « Ունիմ , պզտիկ փորձութիւններ , բայց ո՛չ անանկներ՝ որ զիս յետին աստիճանի յուսահա-

տուժեան մէջ ձգելով՝ Յիսուսի քաշեն:” “Բայց անշուշտ պիտի ունենաս մի՛ կասկածիր, կը հաւատամ թէ դուն իր ընտրեալներէն մէկն ես, և քիչ մը ետքը քեզ մաքրելու համար իր հնոցին մէջը պիտի դնէ, գուցէ արդէն կրակը կը վառէ քեզի համար:”

Դուն ալ, սիրելիս, ինքզինքդ բոլորովին Աստուծոյ ձեռքը յանձնէ, որ իր ուզածին պէս քեզ ձեռակերպէ՝ ինչպէս որ բրուտը կաւէ ամաններ կը շինէ: “Բայց դուն ո՞վ ես մարդ՝ որ Աստուծոյ պատասխան կուտաս. մի՞թէ ստեղծուածը իր Ստեղծողին կրնա՞յ ըսել, թէ Օ.իս ինչո՞ւ ատանկ շինեցիր: Բրուտը իշխանութիւն չունի՞ր կաւին վրայ՝ նոյն շաղուածքէն աման շինելու, մէկը պատուոյ, և միւսը անարգանաց համար:” *

Ինչպէս որ առաջ ըսի, պատրաստ եղեր բուն քու տեղդ լեցնել Տէրոջը տանը մէջ, ուր որ ըլլայ. “Մի՞թէ ամէնը առաքեալներ են. մի՞թէ ամէնը մարգարէներ են. մի՞թէ ամէնը վարդապետներ են. մի՞թէ ամէնը հրաշքներ կը գործեն:” * Բեզի սահմանուած տեղը գործէ, և բոլոր ուժովդ աշխատէ, որպէս թէ Տէրոջը ու չէ թէ մարդոց, չէ թէ վարձքի համար՝ այլ Բրիստոսի սիրովը ստիպուած: Թող քու լոյսդ փայլի “քու փոքր անկիւնիդ մէջ.” թէ և քու անկիւնդ այնչափ պահուած ըլլայ որ քիչերը տեսնան քու լոյսդ, և աշխարհը բնաւ չը ճանչնայ, տակաւին աշխատէ գիտնալով որ Տէրոջը աչքը քու վրադ է, և բնաւ սիրոյ գործերդ պիտի չմոռնայ, որչափ ալ փոքր ըլլան, եթէ անկեղ-

ծուծեամբ իր անուանը համար ընես : « Քանզի Աստուած անիրաւ չէ որ ձեր գործը մոռնայ, ու ան սէրը՝ որ իր անուանը համար ցուցուցիք : » * Քրիստոս մեզի սորվեցուց թէ ո՛վ որ երկնալու համար բան մը կ'ընէ՝ « անիկայ իր վարձքը արդէն առած կ'ըլլայ : » Բայց դուն գիտցիր որ « ժառանգութեան հատուցումը Տէրոջմէ պիտի առնես . ինչու որ Տէր Քրիստոսին կը ծառայես : » †

Բսածներէս յայտնի է որ՝ Տէրոջը գործը քեզմէ անձնուրացութիւն կը պահանջէ . անձնուրացութիւնը ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ քու անձնական հանգիստդ՝ հաճոյքներդ՝ ցանկութիւններդ ոչինչ սեպել Աստուծոյ փառքին և անմահ հոգիներու փրկութեանը հետ բաղդատելով : Դուն

քուկդ չես, ոչ ալ քեզի համար ապրելու ես . քու ժամանակդ՝ զօրութիւնդ՝ տաղանդներդ և քու ամէն բաներդ Ինքը տուաւ քեզի, և իրեն համար գործածելու ես . ինչպէս որ գրուած է, « Դուք ձեր անձին տէրը չէք : » * Ասանորոյ դուն պարտաւոր ես ասանոր վերաբերեալ բոլորովին ձգելով միայն Քրիստոսինը փնտռել : Ես ծա֞նր վարդապետութիւն մը կ'երեւայ քեզի . դժուա՞ր է բոլոր աշխարհային զուարճութիւնները՝ հարբստութիւնը՝ համբաւը և պատիւը ձգելը : Եղէկ մը մտածէ . Աստուած ճիշդ աս բանը ընելու կը կանչէ քեզ . երկու կողմիները կշեռքի ա՞ռ և խորհէ . կրնա՞ս մէկ կողմի զուարճութիւնները և հանգստութիւնները ձգել՝ և միւս կողմի նեղութիւնները յանձն առնել : « Թէ որ մէկը

ինծի կուգայ, ու չատեր իր հայրը և մայրը, ու կինը և զաւակները, ու եղբայրները և քոյրերը, նաև իր կեանքն ալ, չը կրնար իմ աշակերտս ըլլալ: Աւ ով որ իր խաչը չի վերցըներ՝ ու իմ ետևէս գար, չը կրնար իմ աշակերտս ըլլալ:”* Դուն քեզի համար որոշէ՝ յաւիտենականութեանը վերայ խօրհչելով: Քրիստոս կ’ըսէ, “Իմ ետևէս եկուր.” աշխարհը կ’ըսէ, “Քրիստոնեայ եղի՛ր թէ որ կ’ուզես (անունով), բայց մի՛ ձգեր մարմնաւոր զուարճութիւնները և ուրախութիւնները, ու քանի որ ծերացած չես՝ կեանքդ վայելէ:” Քրիստոս կ’ըսէ, “Մարդ մը չի կրնար երկու տէրոջ ծառայութիւն ընել.” Սատանան կ’ըսէ, “Եղէկ, բայց ժամանակ մը կեանք վարէ, և երբոր ծերանաս՝ ինքզինքդ հոգևորի

տուր:” Քրիստոս կ’ըսէ, “Միտքդ բեր Դովտին կրնիկը:” Դուն գիտես որ միշտ իր աշակերտներուն կը սորվեցնէ՝ որ ամէն բան ձգեն և իր ետևէն գան ու կը յաւելու՝ թէ “Երկինքը գանձ պիտի ունենայք:” Ենգամ մը Պետրոս հարցուց, “Ե՛հա մենք ամէն բան թողուցինք՝ և քու ետևէդ եկանք. ուստի մեզի ի՞նչ պիտի ըլլայ:” Ըսաւ անոր, “Ով որ թողուց տուներ, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ որդիներ, կամ արտեր՝ իմ անուանս համար, հարիւրապատիկ պիտի առնէ, և յաւիտենական կեանք պիտի ժառանգէ:”* Ուրեմն եթէ դուն ալ ճշմարիտ անձնուրացութեամբ ամէն բան թողուս՝ նոյն խոստմունքը քուկդ ալ է: Բայց դգուշացիր որ չխաբուիս, քանզի

Քրիստոս ալ աս խոստմունքները իր աշակերտներուն ընելէն ետքը՝ զգուշացուց զանոնք ըսելով, «Շատ առաջիններ պիտի ըլլան յետին, և յետիններ առաջին:»* Խաչը տանողին՝ և յաղթութիւնը վաստկողին միայն պիտի տրուի կենաց պսակը. ատոր համար քու մեծ ուսուցիչդ կ'ըսէ, «Մինչև 'ի մահ հաւատարիմ եղեր, ու քեզի կենաց պսակը պիտի տամ: Ունեցածդ ամուրբունէ, որ մէկը չառնէ քու պսակդ:»†

Ա երի ըսածներէս յայտնի է թէ խոնարհութիւն և գոհ սիրտ մը կը պահանջուի քեզմէ: Սորվէ խոնարհութեամբ գոհ ըլլալ ան բաներովը՝ որ Մատուած քեզի տուած է. քանզի ճիշդ այնչափ պիտի տայ՝ որչափ որ քեզի պէտք է քու օգուտիդ համար: Քու երկնաւոր Հայրդ կ'ուզէ որ իր

զաւակը երջանիկ և ուրախ ըլլայ. ուրախ սրտով և խնդում երեսով զինքը փառաւորէ՝ ամէն բանի մէջ ու ամէն ատեն: «Ինչու որ Մատուծոյ արքայութիւնը կերակուր տխմելիք չէ, հապա արդարութիւն և խաղաղութիւն ու խնդութիւն Հոգւով Սրբով:»* Քրիստոս ըսաւ որ՝ հոգ չը տանինք մարմնաւոր բաներու համար: Գոհ ըլլալը՝ սրտի հանգրստութիւն կը պատճառէ ամէն մարդոց. բայց եթէ մէկը հպարտութեամբ՝ նախանձով և մարմնաւոր ցանկութիւններով լեցուած է՝ ի՞նչ պէս կրնայ գոհ սիրտ ունենալ: Ուստի աս չար կիրքերուն դէմ դիր, և պատերազմէ, մինչև որ Մատուծոյ օգնութեամբը ազատիս անոնցմէ: Աշխարհային՝ և միայն անունով քրիստոնեայ մարդոց նայէ՝ ու տես

Թէ չար կիրքերուն հպատակ ըլլալուն արդիւնքը ինչ է : Առաքեալը աս բաները յիշելով կ'ըսէ, « Հապա թէ որ դառն նախանձ և հակառակութիւն ունենաք սրտերնուդ մէջ, մի՛ պարծենաք՝ ու ճշմարտութիւնը սուտ հանէք : Աս իմաստութիւնը վերէն իջած չէ, հապա երկրաւոր՝ շնչաւոր և դիւական է : Քանզի ո՛ր որ նախանձ ու կռիւ կայ, հոն է անկարգութիւնը՝ և ամէն չար բաները : Հապա վերին իմաստութիւնը՝ նախ սուրբ է, ետքը՝ խաղաղարար, հեզ, հլու, ողորմութիւնով ու բարի պտուղներով լեցուն, անկողմնասէր, ու անկեղծ : » * Տէ՛ս որչափ քաղցր հետևութիւն կը ցուցունեն Աստուածային իմաստութեան պտուղները դիւական իմաստութեան պտուղներուն հետ բաղդատելով : Առաքեալը

աս աշխարհին իմաստութիւնը դիւական կը կոչէ, քանզի սատանա՛ն անհնազանդութեան որդոց սրտին մէջը կը ներգործէ : Ուստի պէտք է քեզի խիստ արթուն ըլլալ, որ իր որոգայթներուն մէջը չը բռնուիս . Սուրբ Գիրքը կ'ըսէ, « Ուստի հնազանդեցէք Աստուծոյ . սատանային հակառակ կեցէք, և անիկայ ձեզմէ պիտի փախչի : » *

Քեզի պարզ կանոն մը տամ աս բանիս համար . զուն քու վեճակդ մի՛ բաղդատեր քեզմէ բարձր եղողներուն հետ՝ այլ քեզմէ ցածերուն հետ, որ սորվիս գոհ ըլլալ՝ և դէպի Աստուած շնորհակալ սիրտ մը ունենալ : Նայէ Պօղոս առաքեալին, որն որ առաքելոց մէջ երևելի էր . տես ինչպէս իր ձեռքովը կ'աշխատէր իր ապրուստը ճարելու, քանի

որ Քրիստոսի գործը յառաջ կը տաներ: Ինքզինքը զրկեց ընտանեկան ուրախութիւններէ և հանգստութիւններէ, ու թափառական կեանք մը անցուց: Թէպէտև անանկ նեղութիւններու հանդիպած էր՝ որ քեզի պատահիր անկարելի է, բայց տակաւին կ'ըսէ, «Նս սորվեցայ գոհ ըլլալ իմ գտնուած վիճակիս մէջ: Գիտեմ չքաւորութիւն քաշելը. գիտեմ շատը ունենալը. ամէն բանի մէջ ամէն կերպով աղէկ սորվեր եմ թէ՛ կշտանալը, թէ՛ անօթենալը, թէ՛ շատ ունենալը, և թէ՛ պակասութիւն քաշելը:»* Թէպէտև միւս առաքեալներէն աւելի գիտուն և գործունեայ էր՝ բայց ինքզինքը ոչինչ սեպեց: Ինաւ չենք կարդար թէ Նւետարանին միւս գործաւորները անարգեց, իրմէ քիչ բան գիտ-

* Փիւտ. 7. 11, 12:

նախուն և քիչ աշխատելուն համար: Նաև չենք կարդար թէ երբէք ջանք ըրաւ որ իր գիտութիւնը ուրիշներուն յայտնէ, որպէս զի պատիւ ստանայ, այլ ընդհակառակն կ'ըսէ, «Նս տկարութիւնով ու վախով և շատ դողով ձեր քովը կեցայ:»* Ամէն բան զոհեց Քրիստոսի գործին համար: «Ինչ որ ինծի շահ էր, անիկայ Քրիստոսի համար մնաս սեպեցի:»†

Սիրելի աշակերտս, դուն ժամանակ մը կրթուեցար, և ինքզինքդ ոմանց հետ բաղդատելով՝ վտանգ կայ որ դուն քու վրադ մեծ համարում ունենաս: Պէտք է գիտնաս թէ ճշմարիտ իմաստունները ամէնէն աւելի խոնարհ են: Նւետոն երևելի փիլիսոփային պէս, իրենց առջևը կը տեսնան գիտութեան

* Կորն. 13. 3:

† Փիւտ. 7. 7:

անհուն ովկիանոս մը, որմէ միայն քանի մը կաթիլներ ճաշակեր են : Ընդհակառակն՝ ամէնէն ինքնահաւան և իրենց ունեցած գիտութեանը վրայ հպարտ և պարծող մարդիկ՝ ճշմարտապէս քիչ բան գիտեն : Թէ և կ'աշխատին ինքզինքնին շատ բան գիտցող ցուցունել՝ բայց ընդհանրապէս երեսանց է, ու թէ որ աղէկ մը քննութեան առնուի՝ պիտի տեսնուի թէ տակ չունի : Առակ մը կայ որ գրեթէ ամեն երկրի և ամէն լեզուի մէջ ընդհանուր է, «Պարապ կառքը ամէնէն շատ ձայն կը հանէ :» Գուցէ դաշտէն անցած ատենդ ցորենի հասկերը դիտած ես, պարապ հասկերը՝ շիտակ ու գոռոզութեամբ կը կայնին, գլուխնին դէպի երկինքը բարձրացուցած, բայց անոնք որ լեցուն են՝ դէպի վար կը կախուին : Թող աս քեզի դաս մը ըլլայ . խո-

նարհ եղիր : «Գիտութիւնը կը հպարտացընէ, բայց սէրը շինութիւն կ'ընէ :» Գիտութիւնը աղէկ բան է՝ երբոր Աստուծոյ ծառայելու համար մեր ձեռքը գործիք մը ընենք, բայց երբոր հպարտութեամբ մեր անձերուն կը ծառայեցնենք՝ անէծք մըն է : Այսին որոյ կ'զգուշացնեմ քեզ որ աս որոգայթին մէջը բռնուիս : Առանց Աստուծոյ սիրոյն և ան խոնարհութեանը՝ որ անկէ կը բղխի, քու ստացած գիտութիւնդ պիտի հեռացնէ քեզ ան անմահ հոգիներէն՝ որոնք կրնայիր Վրիստոսի առաջնորդել . և քու դատապարտութիւնդ ալ պիտի աւելցնէ :

Ար յորդորեմ քեզ որ միշտ ինքզինքդ բաղդատես քու օրհնեալ Փրկչիդ հետ, ուրիշները մոռնալով : Օրինակէ անոր խոնարհութիւնը .

տես զինքը Սամարիայի հորին քովը,
յոզնած՝ անօթի և ծարաւ, և բո-
լորը մոռնալով՝ խեղճ ու տգէտ պոռ-
նիկի մը կը սորվեցնէ կենաց ջուրին
վրայով: Նայէ, ի՛նչպէս մաքսա-
ւորներուն ու մեղաւորներուն հետ
բարեկամութիւն կ'ընէր, անոնց
տուները կ'երթար, և անոնց հետ
սեղան կը նստէր. մինչև անգամ
փարիսեցիները որոնք իրեն թշնա-
մի էին՝ զարմացան, և ըսին աշա-
կերաներուն, «Ինչո՞ւ ձեր վարդա-
պետը մաքսաւորներուն և մեղա-
ւորներուն հետ կ'ուտէ.» բայց Յի-
սուս ըսաւ, «Նս արդարները կան-
չելու չեկայ՝ հապա մեղաւորները:»
Գնա՛ դուն ալ անանկ ըրէ. մոռցիր
ինքզինքդ, քու յոզնութիւնդ՝ տրտ-
մութիւնդ՝ նեղութիւնդ՝ պատիւդ
ու համբաւդ զօհելով՝ որ շատ ան-
մահ հոգիներ շահիս: Յիսուսի պէս

զիջում ըրէ, ամէնէն ցած՝ աղտոտ՝
պիղծ և տգէտ մարդոց տուները
երթալու: Համակրութիւն ցուցուր
իրենց մարմնաւոր նեղութիւննե-
րուն կարելի եղածին չափ, և ամէ-
նէն աւելի իրենց հոգիները հոգալդ
ցուցուր անոնց: Փնտռէ զանոնք:
Նրբոր տուն մը մտնես, և ամէն բան
անմաքուր է. ետ մի քաշուիր, և
տեղի մի տար որ գիտնան թէ՛ ինչ-
և իցէ բանէ մը կը զգուիս. քանզի ա-
տանկ ընելով՝ անոնց սրտերը քեզի
դէմ կը գոցես: Իրա՞ւ կը զգուիս.
քեզի զլխի ցա՞ւ կը պատճառէ, ու
կրսե՞ս թէ սորված չեմ ատանկ բա-
նելու: Համբերէ. միտքդ բեր թէ
քու Փրկիչդ ի՛նչ բանի սորված էր
իր հայրենիքը. և ի՞նչպէս կ'երևար
աս աշխարհքը իր աչքին երբոր աս-
դին՝ անդին՝ կը պտրտէր, ամենա-
վատ քաղաքներուն և զիւզերուն

մէջ իր «-եդի» տարածելով: Ընտարակոյս իրեն դժոխք էր աս աշխարհքը, քանզի չէ թէ միայն գրուածանց եղած ազտեղութիւնները և չարութիւնները կը տեսնէր այլ մարդոց սրտերն ալ իր առջևը բաց ու յայտնի էին: Խորհէ՛ մէյմը. եթէ ինքը՝ որ անմեղ էր, զեջումը բաւ աս նեղութիւնները կրելու՝ դուն քու մեղսակիցներուդ՝ մանաւանդ բուն քու սեռիդ համար չե՞ս կրնար համբերել: Քաշէ՛ անոնց սրտերը դէպի քեզ, քու համբերութեամբդ՝ հեղութեամբդ և քաղցրութեամբդ. ջանք ըփէ անոնց մտքերը մարմնաւոր բաներէն հոգևոր բաներու դարձնելու: Վարու կեանքին վրայով սորվեցուր՝ անոնց, թէ պէտք է որ սրտերնին փոխուի՝ որպէս զի երկինքը երթալու յարմարութիւն ունենան. թէ աս փոփոխութիւնը

չուտ ըլլալու է, քանզի մահը մօտ է, «Ինչու որ ո՛չ պոռնիկները՝ ո՛չ կուպաշտները՝ ո՛չ շնացողները՝ ո՛չ իգացեալները՝ ո՛չ արուագէտները՝ ո՛չ գողերը՝ ո՛չ ազահները՝ ո՛չ զինովները՝ ո՛չ նախատողները ու ո՛չ յափշտակութիւն ընողները Եստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի չժառանգեն:»*

Արկին և կրկին գնա անոնց քով. շարունակէ աս գործը, և մի ձանձրանար. թէ որ հաւատարիմ ըլլաս՝ անշուշտ Տէրը պիտի օրհնէ ջանքերդ, և գուցէ մեծ փոփոխութիւններ պիտի տեսնես, թէ մարմնաւորապէս՝ և թէ հոգևորապէս: Ա՛ երջը կարող պիտի ըլլաս ուրախութեամբ ըսելու, «Վուրք մէկ քանիներդ ատանկներ էիք. բայց լուացուեցաք, սրբուեցաք, ու արդարա-

* Ին Գործ. Է. 9, 10.

ցաք Տէր Յիսուսի անունովը , ու մեր Աստուծոյն Հոգիովը :”

Որպէս զի խոնարհ և հեղ ըլլաս , և կարողանաս աս կերպով սորվեցնել՝ ընաւ մի մոռնար թէ դուն ալ մեղաւոր ես , թէ ամէն չարութեան արմատը քու սրտիդ մէջ կը գտնուի :

“Եթէ Աստուծոյ շնորհքը չըլլար ,” ըսաւ Յովհաննէս Պրնեան , ճամբորդութեան հեղինակը՝ մարդասպանի մը կախուելու տարուիլը տեսնալով , “ա՜հա՛ ես անոր տեղը պիտի ըլլայի :”

Աղէկ կ'ըլլայ որ երբեմն ինքզնեքդ չարերուն տեղը դնելով՝ ըսես , “Թէ որ Աստուծոյ շնորհքը զիս պաշտպանած չըլլար՝ ես ալ անոնց պէս՝ կամ աւելի գէշ պիտի ըլլայի :” Քու փորձառութեանդ վրայով խօսել՝ իբրև մեղաւոր , և պատմէ թէ ինչպէս շնորհք գտար , և Աստուծոյ հետ հաշտուեցար : Աս բանալի մը

պիտի ըլլայ ուրիշներուն սիրտը քեզի բանալու . պիտի զգան թէ՛ դուն իրօք կը գլխաւ իրենց վրայ , քանզի դուն ալ տկարութիւններով պաշարուած ես . ինչպէս որ քահանաներուն համար գրուած է , “Պարող է կարեկից ըլլալ անոնց՝ որ տգէտ ու մոլորեալ են . ինչու որ ինքն ալ տկարութիւնով պաշարուած է :” *

Խոնարհութեամբ յօժարէ քեզմէ փորձառու եղողներէն բան սորվելու , մանաւանդ քու գործիդ յառաջ տարուելուն նկատմամբ : Թէ որ քու մեծերդ քեզ յանդիմանեն անխոհեմութեան կամ պակաս բանի մը համար՝ սիրով ընդունէ , և աւելի զգոյշ եղիբ : Ինչպէս որ Դաւիթ ըսաւ , “Արդարը թող զիս զարնէ՛ . ան ողորմութիւն է . և զիս յանդիմանէ . ան գլխու իւղ է . իմ գլուխս չը մերժէ

զանիկայ: " * Միշտ յիշէ և 'ի գործ
դիր առաքեալին պատուէրը, "Նմա-
նապէս դուք երիտասարդներ՝ հնա-
զանդ եղեք ծերերուն . և ամէնքդ
իրարու հնազանդ ըլլալով՝ խոնար-
հութիւն հագէք . ինչու որ Եստ-
ուած ամբարտաւաններուն հակա-
ռակ կը կենայ, բայց խոնարհներուն
չնորհք կուտայ: "†

* Սուր. Ժն. 5:

† Թ. Գե. Բ. 5:

ԳԼ . ԺԸ

ԵՍ ԳՆԷՆՆ.Ք.ՓՈՒՆԻՐՆԵՐԸ Ի ԳՈՐԾ ԳՆԵ-
ԼՈՒ ՄԻՔ.ՈՅՆԵՐ

Արպէսզի կարող ըլլաս վերոյիշեալ
պահանջմունքները 'ի գործ դնե-
լու, և այսպէս Տէրոջը այգիին մէջ
պտղաբեր ըլլաս, խիստ հարկաւոր
է որ շնորհքով աճիս: " Եճեցէք
մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիս-
տոսի շնորհքովը ու գիտութիւնովը:
" * Ես մասին քեզի օգնելու հա-
մար քանի մը միջոցներու վրայով
պիտի խօսիմ:

Ենչուշտ քու հոգւոյդ կերակուր
պէտք է, քանզի ի՛նչպէս կրնաս ու-

* Թ. Գե. Բ. 18:

ըիշ հողինները կերակրել՝ քանի որ քու հողիդ անօթի մնացած է: Եւ ի՛նչպէս կրնաս շնորհքով աճիլ, թէ որ ամէն օր կենաց հացէն չես ուտեր, ու կենաց ջուրէն չես խմեր: Ուտի քու ամենամեծ հողդ ըլլալու է որ քու հողիդ բաժին մը հանես ամէն օր, և Ետքը կարող պիտի ըլլաս անօթիին մատակարարել, և Եսայիին պէս ըսել, «Տէր Եհովան ինձի իմաստուններու լեզու տուաւ, որ յոգնածին խօսքով օգնել գիտնամ:»* Քրիստոս ինքզինքը կենաց հաց կոչեց, «Ես եմ կենդանի հացը՝ որ երկինքէն իջայ: Են որ իմ մարմինս կ'ուտէ, և իմ արիւնս կը խմէ, անիկայ իմ ներսիդիս կը բնակի՝ ու ես անոր ներսիդին:»† Ետքը իր աշակերտներուն հասկցուց աս խօսքերուն միտքը: «Հողին է

* Եսայ. Ե. 4:

† Յով. Է. 51, 57:

կենդանի ընողը, մարմինը շահ մը չըներ. ան խօսքերը որ ես ձեզի խօսեցայ, հողի ու կեանք են:»* Ես խօսքերէն կը սորվինք թէ՛ անոր մարմինը ուտելը, և անոր արիւնը խմելը ուրիշ բան չէ՛ եթէ ոչ զայն ընդունիլ մեր հողիներուն համար նոյն կերպով՝ ինչպէս որ հացը մեր մարմիններուն համար կ'ընդունինք: «Ես քու խօսքերդ գտածիս պէս՝ զանոնք կերայ. և քու խօսքդ իմ սրտիս ցնծութիւն և ուրախութիւն եղաւ:»† Եւ Դաւիթ կ'ըսէ, «Յանկալի են անոնք ոսկիէն, ու շատ փորձուած ոսկիէն. մեղրէն անուշ են, ու խորիսխէ կաթած մեղրէն:»‡ «Իմ սրտիս մէջը պահեցի քու խօսքերդ, որ չը մեղանչեմ քեզի դէմ:» Ես խօսքերը Քրիստոսի խօսքին մեկնութիւնն են, և կը ցուցունեն

* Յով. Է. 64: † Երեմ. ԳԵ. 16: ‡ Սաղ. ԺԹ. 10:

Թէ կենաց հացը Սուրբ Գրքին պատգամներն են :

Արդ, սիրելիս, թէ որ կ'ուզես շնորհքով աճիլ՝ պէտք է ասանկ ուտես կենաց հացը, և ամէն օր ուտես : Թէ որ կ'ուզես իմաստուն ըլլալ՝ ահա՛ ամենաբարձր գիտութիւն, որուն հետ աշխարհիս ամենամեծ ուսմունքները բաղդատելով՝ ոչինչ են : «Տէրոջը վախը՝ իմաստութեան սկիզբն (ու վախճանն) է :» Աղօթքով կարդա Մատուցոյ խօսքը . խընդրէ Սուրբ Հոգիէն որ քու ուսուցիչդ ըլլայ և կանոն ըրէ քեզի բնաւ Սուրբ Գիրքը չօրհանալ՝ առանց Մատուցոյ օգնութիւնը խնդրելու . կամաց կարդա, շատ խորհէ, ջանք ըրէ որ ներքին նշանակութիւնը ըմբռնես, որ իրաւցնէ քու հոգւոյդ հաց ըլլայ : Ես բանին համար ժամանակ մի՛ խնայեր, շատերուն պէս «ժա-

մանակ չունիմ" մի՛ ըսեր . Մատուած մարդոց ժամանակ կուտայ՝ բոլոր իրենց պարտաւորութիւնները կատարելու, բոլոր ժամանակդ քու ձեռքդ է ուզած կերպովդ գործածելու : Բնաւ չես ըսեր թէ՛ «հաց ուտելու ժամանակ չունիմ .» շատ աւելի աղէկ է որ քու մարմինդ անօթի մնայ՝ քան թէ հոգիդ : Բայց եթէ իրօք անանկ պարագաներու տակ ես՝ որ միայն քանի մը բոպէ ունիս Սուրբ Գիրք կարդալու՝ ինչպէս որ երբեմն ամէնուս կը պատահի, անատենը միայն քանի մը տուն կարդա, բայց միտքդ բոլորովին կարդացածիդ տուր : Սրտիդ դուռը գոցէ, որ բոլոր աշխարհային խորհուրդները սատանային հետ դուրս մնան : Արբոր կ'զգաս թէ մէկ համարի մը քաղցրութիւնը և ազնուութիւնը սիրտդ կը գրաւէ՝ կանգ առ և վայել-

լէ, (կամաց մը կեր), քանզի Հոգին է որ ատանկ ճաշակ մը քեզի տալով կը կերակրէ քու հոգիդ. մի՛ ձգեր ատ համարը՝ քանի որ կրնաս անկէ աս նոր քաղցրութիւնը ծծել, որ չըլլայ թէ նոր օրհնութիւն մը կորանցունես: Ասանկ կարդալով և մտածելով՝ շնորհակալութեան և խնդրուածքի նոր նիւթեր պիտի ունենաս: Բոլոր օրը հետդ պիտի տանիս աս առաւօտեան հոգեւոր ճաշին քաղցրութիւնը: Քանի որ քու ձեռքերդ ընտանեկան գործերով կ'զբաղեն՝ նորէն միտքդ պիտի բերես ան խորհուրդները՝ որոնք Հոգիին օգնութեամբը ընդունեցիր: Հատ անգամ տեսեր են որ ուղտերը՝ գոմէշները և կովերը՝ իրենց կերը ուտելնէն ետքը կ'որոճան: Պէտք է որ ամէն Քրիստոնեայ Աստուծմէ իր առաւօտեան բա-

ժինը ստանալէն ետքը ասանկ ընէ. այսինքն հոգեւոր խորհուրդները որոճալով մարսէ, և սնունդ ու զօրութիւն առնէ: Ասանկ ըրէ և հաւատա՛ ինծի թէ շնորհքով պիտի աճիս, ու պատրաստ պիտի ըլլաս կենաց հացը ուրիշներուն մատակարարելու, որ անոնք ալ կշտանալով ուրախանան. «Քրիստոս ըսաւ, «Նրանի անոնց՝ որ անօթի ու ծարաւ են արդարութեան, ինչու որ անոնք պիտի կշտանան:» * Ա՛հ, ի՛նչ երջանկութեան մեծ աղբիւր մը պիտի ըլլայ քեզի քու բոլոր կենացդ մէջ: «Քրիստոսի խօսքը ձեր մէջը բնակի առատապէս՝ ամէն իմաստութիւնով իրար սորվեցնելու ու խրատելու, սաղմոսներով, ու օրհնութիւններով, և հոգեւոր երգերով, ձեր սրտերուն մէջը շնորհքով

զՆստուած օրհնելու:” * Անտարա-
կոյս Բրիստոսի խաղաղութիւնը
քու սրտիդ մէջ պիտի թագաւորէ,
ու դուն շնորհակալ պիտի ըլլաս:
Թէ որ քու փորձառութիւնդ ասանկ
ըլլայ՝ երանի քեզի. երկինքը՝ քու
սրտիդ մէջ արդէն սկսած է, և ան
յաւիտենական ուրախութիւնները՝
որ աս կեանքէն ետքը պիտի վայե-
լես, արդէն կը ճաշակես:

Իարձեալ կարգա՛ Նստուծոյ խօս-
քը խոնարհութեամբ և հեզու-
թեամբ: Իա՛ց Սուրբ Գիրքը՝ անոր
ճշմարտութիւնները սորվելու ան-
կեղծ փափաքով, և ո՛չ թէ միայն ի-
րենց կարծիքները հաստատելու հա-
մար վկայութիւններ փնտռողներուն
պէս: Շատ խօսքեր կան անոր մէջ
որ խրթին ու մութ են, և հարիւ-

րաւոր իմաստուն մարդիկներ Սուրբ
Գրոց մեկնութիւններ գրած են զա-
նազան լեզուներով, բայց հազիւ թէ
երկու մարդ միևնոյն կերպով կը
մեկնեն աս դժուարիմաց խօսքերը.
անոնք միայն իրենց կարծիքները կը
հրատարակեն. բայց մեծ մասը մի-
ևնոյն խորհուրդը ունին Նստուծոյ
ընդհանուր գիտաւորութեանը վրա-
յով. որուն պատճառաւ աս խօսքե-
րը գրել տուաւ: Առաքեալը կ'ըսէ,
“ Իայց առաջ աս գիտնաք, որ գրոց
ամէն մարգարէութիւն իր յատուկ
մեկնութիւնը չունի: Ինչու որ մար-
գարէութիւն մը երբէք մարդոց
կամքին պէս չտրուեցաւ. հապա
Նստուծոյ սուրբ մարդիկը Սուրբ
Հոգիէն շարժուած՝ խօսեցան:” *
Ուստի Սուրբ Գրքին ամէնալաւ
մեկնութիւնը՝ (խօսքերը իրարու

Հետ բաղդատելով,) բուն իր մէջն է :
 Աւ ամենալաւ «...»-ը Սուրբ Հոգին
 է. զգուշացիր որ անոր մտադրու-
 թիւն ընես՝ երբ անոր մեղմ ձայնը
 քու սրտիդ մէջ կը լսես, որ Սուրբ
 Գրոց խօսքերը յիշեցնելով կը մեկ-
 նէ : Աս Ուսուցիչը Քրիստոս իր ա-
 շակերտներուն խրկեց զանոնք ձգե-
 լէն ետքը . « Բայց մխիթարիչը
 Սուրբ Հոգին՝ որ Հայրը իմ անու-
 նովս պիտի խրկէ, անիկայ ձեզի բո-
 լորը պիտի սորվեցնէ, և ինչ որ ձե-
 զի ըսի՝ միտքերնիդ պիտի բերէ : » *

Աւ Հոս քեզի պարզ կանոն մը
 կուտամ որ Սուրբ Գիրքը կարդա-
 ցած ատենդ՝ քեզի օգնութիւն մը
 ըլլայ : Երբոր դժուարիմաց խօսք
 մը կը կարդաս՝ անոր մէջ գլխաւոր
 եղած բառը ա՛ռ, և ուրիշ տեղեր
 գտիր ուր որ նոյն բառը գործածու-

ած է . ասոնք մէկտեղ բերելով՝ իրա-
 րու Հետ բաղդատէ, և ընդհանուր
 միտքը աւելի աղէկ պիտի հասկնաս .
 ինչպէս որ ես վերոյիշեալ Քրիս-
 տոսի մարմինին և արիւնին վրայ ե-
 ղած խօսքերը մեկնեցի : Նոր դարձի
 եկած մարդու մը վրայով պատմու-
 թիւն մը լսեր եմ, որ իր բարեկամին
 տրտմութեամբ ըսաւ, « Հռովմա-
 յեցոց թուղթը բնաւ չեմ հասկը-
 նար : » « Ատ զարմանալի բան չէ, »
 ըսաւ իր բարեկամը, « Գուն նորա-
 ծին ես և քանի որ կը կարօտիս Ա-
 լետարանին անխարդախ կաթին՝
 մէկէն ՚ի մէկ սկսեր ես Հռովմայե-
 ցոց տրուած զօրաւոր միսը ուտել,
 որն որ մարսելու կարողութիւն բնաւ
 չունիս . քեզի խրատ մը տամ . Մատ-
 թէոսի Գիրքը սկսելով կարգով կար-
 դա, մինչև որ հասնիս Հռովմայե-
 ցոց, անատենը աւելի աղէկ պիտի

Հասկնաս:” Աւրիշ մը ըսաւ, “Չուկ ուտելու պէս կը կարգամ Սուրբ Գիրքը, քանզի ոսկորները (դժուար-իմաց խօսքերը) մէկդի կը դնեմ, և միտը կուտեմ մարսելու համար, որոնցմէ շատ կը գտնուի Սուրբ Գրոց մէջ:” Եւ որ Ատակարանը՝ շինին բանալին է, ուստի երկուքէն ալ մէկ մէկ մաս կարգաւ կարդա՛ւ ա-մէն օր: Եւ շատերը յիմարութեամբ իրենց ժամանակը կը վատնեն՝ Սուրբ Գիրքը հետաքրքրութեամբ քննե-լով, որպէսզի փաստեր և վկայու-թիւններ գտնան վիճաբանութեան ատեն ուրիշներուն յաղթելու: Ա-սանկ բաներէ զգուշացիր. “Բայց յիմարական ու անիմաստ վէճերէն մէկդի քաշուէ, գիտնալով որ ա-նոնցմէ կռիւներ կը ծնանին. Աւ Տէ-րոջը ծառային պէտք չէ կռիւ ընել. հապա հեղահոգի ըլլալ, ամէնուն

տորվեցընող, զի չը պահող. Բաղ-ցրութեամբ խրատել հակառակ կե-ցողները. որ ըլլայ թէ Աստուած ա-պաշխարութիւն տայ անոնց՝ ճշմար-տութիւնը ճանչնալու համար, Եւ սատանային որոգայթէն զգաստա-նան, որ անկէ բռնուած են՝ իր կամ-քին ծառայելու:” *

Ասանկները ընդհանրապէս հը-պարտութեամբ իրենց գիտու-թիւնը կ'ուզեն ցուցունել, ու չէ թէ Աստուծոյ կամքը գիտնալ. ինչպէս որ Բրիստոս ըսաւ, “Ան որ ինքի-մէն կը խօսի, իր անձին փառքը կը փնտռէ. բայց ան որ զինքը խրկողին փառքը կը փնտռէ, անիկայ ճշմարիտ է, և անոր քովը անիրաւութիւն չկայ:” † Ասանկ մարդոց հոգիները կը կորնչեն կենաց հացին համար, որն որ թէպէտ ձեռքերնին ունին՝

բայց կ'անարգեն, խենդ մարդու մը նմանելով՝ որ հաւկիթին կեղեք կ'ուտէ՝ ու մէշինը կը նետէ: Ուրիշներն ալ կը ջանան Սուրբ Գրոց այսինչ և այնինչ վարդապետութիւնները ծուռ ու մուռ դարձնել իրենց անիրաւութեանցը և անհաւատութեանցը պաշտպանութիւն և հաստատութիւն գտնալու համար: Եսանկընելով՝ մահաբեր թոյնի կը դարձնեն ան դեղը՝ որ իրենց հոգիներուն բժշկութեանը համար Եստուծոյ տրուած էր: Ինչպէս որ Պետրոս առաքեալ Պօղոսին գրածներուն վրայով կ'ըսէ, «Ինչպէս որ ամէն թուղթերուն մէջն ալ աս բաներուս վրայով կը խօսի. որոնց մէջ քանի մը դժուարիմաց խօսքեր կը գտնուին, որ զանոնք տգէտները ու անհաստատները ծուռ կողմը կը դարձնեն, ինտոր ուրիշ գիրքերն ալ իրենց ան-

ձին կորստեանը համար:»* Որչափ որ ձեռքէդ կուզայ ասանկները սիրով խրատէ, որ աս յիմարութիւնը ձգեն, և ըսէ անոնց՝ թէ պէտք է երթանք Սուրբ Գրքին իբրև շտեմարան մը, անկէ զէնքեր առնելու սատանային և մեր չար բնութեանը դէմ պատերազմելու համար, և ո՛չ թէ մեր եղբայրներուն հետ կոռելու և անոնց հակառակելու: Ինչպէս որ գրուած է. «Արանիդ հազէք Եստուծոյ սպառազինութիւնը, որ կարող ըլլաք սատանային հնարքներուն դէմ դնելու:»†

Սի' ամէնար «չեմ գիտեր» ըսելու՝ երբոր Սուրբ Գրքէն քեզե բան մը կը հարցուի որուն պատասխանելու կարող չես. աւելի ամօթ կ'ըլլայ թէ որ ցուցունես թէ գիտես՝ քանի որ բոլորովին տգէտ ես անոր վրայ-

* Բ. Պի. 4. 16.

† Ե. 4. 11.

յով. և աս՝ չէ թէ միայն Սուրբ Գրոց կը վերաբերի՝ հապա ամէն բանի ալ : Եւ ատ անգամ միտքդ բեր, թէ Սուրբ Գիրքը ինտոր գործածելուդ և անոր պատուէրները ինչպէս ՚ի գործ դնելուդ համար պատասխան պիտի տաս Աստուծոյ : “Նաև քու մանկութենէդ ՚ի վեր Սուրբ Գիրքերը գիտես, որոնք կրնան իմաստուն ընել քեզ փրկուելու՝ Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքովը :” * Ուստի ինքզնեքդ բոլորովին աս բանին տուր, “Ատոնց վրայ խորհէ՛ ու ատոնց մէջը պարապէ, որ քու յառաջադիմութիւնդ ամենուն յայտնի ըլլայ : Օգուշացիր քու անձիդ ու վարդապետութեանը՝ ու միշտ ատոնց մէջը կեցիր. քանզի այդպէս ընելով, քեզ ալ պիտի ապրեցնես, ու անոնք ալ որ քեզի մտիկ կ’ընեն :” †

* Բ ՏԻ՝ Գ • 15 :

† Ա ՏԻ՝ Գ • 15, 16 :

Եթէ շնորհքով աճիս՝ հարկաւ հոգիին պտուղները յառաջ պիտի բերես. առաջինը՝ այսինքն շնորհքով աճիլդ՝ ան ներքին և ծածուկ գործն է, որ հոգւոյդ մէջը ըլլալու է. ինչպէս որ արմատները հողին երեսէն վար խորունկ մը տարածուելով՝ իրենց պէտք եղած սնունդը և զօրութիւնը անկէ կը ծծեն : Երկրորդը՝ այսինքն բարի գործերը՝ ծաղիկներն ու պտուղներն են, որ աս պահուած արմատներէն կը բղխին : Ինչպէս որ Դաւիթ կ’ըսէ, “Ննիկայ ջուրի ճամբաները տնկուած ծառի պէս պիտի ըլլայ, որ իր ժամանակին իր պտուղը կուտայ. ու անոր տերևը պիտի չթափի, և ինչ բան որ ընէ՝ պիտի յաջողի :” *

Եկուր նմանութիւն մը յառաջ բերենք՝ աս բանը աղէկ մը պարզե-

* Սաղ. Կ • 3 :

լու համար: Շատ անգամ տեսեր էք որ պարտիզպանը իր պարտեզը կը մաքրէ, քարերը՝ փուշերը՝ և խոտերը ժողվելով ու կորսնցընելով, կը հերկէ ու զանազան տեսակ ծաղիկներ ու արմտիքներ կը տնկէ. Աստուած ալ իր արևը և անձրևը խրկելով կ'աճեցընէ ու պտղաբեր կ'ընէ: Բայց երբէք տեսած էք որ բոլոր աս բաներէն ետքը՝ դարձեալ փուշեր և փնասակար խոտեր չբուսնի. ո՛չ երբէք. հարկ է որ պարտիզպանը ամէն օր շարունակ ատ փնասակար բաները քաղէ, և պարտեզը ջրէ՝ որպէսզի առատ պտուղ վայելէ: Միբելիս, քու սիրտդ ալ ճիշդ ասանկ պարտեզի մը կը նմանի: Թէ որ դուն Աստուծոյ դաւակն ես՝ այսինքն իր Հոգիէն ծնած՝ ըսել է թէ Մեծ Պարտիզպանը քու հոգւոյդ հողը կակուղցուցեր ու հերկեր է, սրբու-

թեան սերմը ցաներ է: Հին հողը այսինքն բնութիւնդ՝ փոխուած չէ, և փուշերը՝ այսինքն մեղքերդ՝ միշտ պիտի բուսնին, բարի սերմին հետը, և անկէ ալ աւելի: Բայց քու անդադար գործդ ըլլալու է՝ զանոնք կորսնցնել, որ չը խեղդեն բարի սերմը և Աստուծոյ օգնութեամբը՝ քու փոքրիկ պարտեզդ մաքուր պահելու ես: Արդա աս նմանութեանը վրայով՝ Բրիստոսի առակը Մատթէոսի խօսքորդ գլխուն մէջ: Շատերը կը կարծեն թէ վերստին ծնածը նոր բնութիւն մը կ'ստանայ, բայց անանկ չէ. մարդուն կամքը միայն կը փոխուի, և իր բնութեանը մէջ նոր սկզբունք մը կ'ունենայ: Առաջ անձնասիրութիւն կը սիրէր, իսկ հիմա անոր տեղը Աստուծոյ Սէրը կը տիրէ: Դարձի գալը ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ Աստուծոյ դաւնալ, և

ամէն բանի մէջ անոր հնազանդիլ .
 Քրիստոս աս բանը պարզապէս սոր-
 վեցուց անառակ որդիին առակոյլը :
 Եւ Սողոս դարձի գալուն պէս ըսաւ ,
 “ Տէր ի՞նչ կ'ուզես որ ընեմ : ” Ուս-
 տի տե՛ս , քու անձիդ սրբութեանը
 և շնորհքով աճելուն համար՝ ան-
 խոնջ աշխատանք կը պահանջուի
 քեզմէ . ասոր համար առաքեալը
 կ'ըսէ , “ Ահով ու դողով անձերնուդ
 փրկութիւնը գործեցէք : ” Բայց
 որպէսզի չը յուսահատիս՝ կը յարէ ,
 “ Աստուած է որ ձեր մէջը կը ներ-
 գործէ կամենալը ու ընելը իր հա-
 ճութեանը համար : ” Յիշէ որ Աս-
 տուած միշտ կ'օգնէ անոնց՝ որ իրենք
 իրենց կ'օգնեն : Ինչպէս որ բնու-
 թեան կ'օգնէ՝ անանկ ալ շնորհաց
 կ'օգնէ . թէ որ երկրագործը ծոյլ ու
 անհոգ է՝ քիչ պտուղ պիտի ունե-
 նայ . նոյնպէս նաև պիտի ըլլայ քե-

զի : Գործէ՛ և Աստուած քու մէջդ
 պիտի ներգործէ . և շատ միջոցներ
 շնորհելով՝ քու աշխատանքդ պիտի
 օրհնէ : Ուստի թախանձանօք կը
 խնդրեմ քեզմէ որ քու հին բնու-
 թեանդ դէմ մշտնջենաւոր պատե-
 րազմ ընես , որպէսզի հի՛մաք էր
 բոլոր գործքերովը քեզմէ մէկդի
 ձգես . կարդա Եփեսացոց չորրորդ
 գլխուն քսաներկուերորդ համարէն
 մինչև վերջը : Միշտ յիշէ թէ “ Սիր-
 տը ամէն բանէն աւելի խաբերայ ու
 խիստ չար է : ” * Որչափ չարութիւն
 որ դուն կը տեսնես քու սրտիդ մէջը՝
 Աստուած բիւրաւոր անգամ աւելի
 կը տեսնէ . և սառանան միշտ ար-
 թուն է՝ ու կը գրգռէ քու չար կիր-
 քերդ որ քեզ մեղքի մէջ ձգէ : Ու-
 բեմն Դաւիթին պէս աղօթք ըրէ ,
 “ Ո՞վ կրնայ միտք առնել իր յան-

* Եփե՛ . 4է . 9 :

ցանքները, ծածուկ մեղքերէն զեւ պահէ:”* Նաև շատ անգամ կարգա և միտք պահէ շրթերորդ Սաղմոսը:

Երդ նայինք թէ ինչ է Բրիստոսի վրայ սիրով արմատանալը, ու բարի պտուղներ յառաջ բերելը. Բրիստոս աս նմանութիւնը յիշելով ըսաւ, “Նս որթն եմ՝ ու դուք ճիւղերն էք. ան որ իմ վրաս հաստատուած է՝ ու ես անոր վրայ, անիկայ շատ պտուղ կը բերէ՝ ինչու որ առանց ինձի բան մը չէք կրնար ընել: Եմէն ճիւղ որ իմ վրաս է՝ ու պտուղ չբերեր՝, կը կտրէ զանիկայ. և ամէնը որ պտուղ կը բերէ, կը մաքրէ զանիկայ, որ ա՛լ աւելի պտուղ բերէ:”† Ուստի անոր մէջը կենալը՝ ինչպէս որ արդէն ըսած-

* Սող. ԺԹ. 12:

† Յուկ. ԺԵ. 5, 2:

ենք՝ իր խօսքը պահէն ու կատարելն է:

Ե՛հա՛ աս է Բրիստոսի մեր մէջը բնակիլը, ինչպէս որ առաքեալը կ'ըսէ, “Որ Բրիստոս հաւատքով ձեր սրտերուն մէջը բնակի, և դուք սիրով արմատացած ու հաստատուած ըլլաք:”* “Ուստի ինչպէս որ ընդունեցիք Բրիստոս Յիսուս Տէրը՝ անով քալեցէք, արմատ կապած՝ ու անոր վրայ շնուած՝ և հաւատքին մէջ հաստատուած՝ ինչպէս որ սորվեցաք, և անոր մէջը աճեցէք զօհութիւնով:”†

Թէ որ այսպէս արմատացած ըլլաս՝ տեսնանք թէ պտուղը ի՛նչ պիտի ըլլայ:

Եռաջինը՝ «է՛ր է, որ ամէնէն երևելին է, և որուն մէջը կը պարունակին բոլոր միւսներն ալ: Ի՞նչպէս

* Եփ. 4. 17:

† Աղ. Բ. 6, 7:

քաղցր ստորագրեր է ասիկայ Պօղոս առաքեալը,՝ Սէրը երկայնամիտ է, քաղցր է. սէրը չը նախանձիր. սէրը չը գոռոզանար, չը հպարտանար, անվայել վարմունք չունենար, իրենը չը փնտուեր, բարկութեան չը գրգռուիր, չարութիւն չխորհիր, անիրաւութեան վրայ չը խնդար, հապա ճշմարտութեան խնդակից կ'ըլլայ, Ամէն բանի կը զիջանի, ամէն բանի կը հաւատայ, ամէն բանի կը յուսայ. ամէն բանի կը համբերէ: Սէրը բնաւ չիյնար. բայց թէ որ մարգարէութիւններ ըլլան՝ պիտի խափանին, թէ որ լեզուներ՝ պիտի դադարին, թէ որ գիտութիւն՝ պիտի խափանի:՝* Աւ ասոր համար կը սորվեցընէ թէ ամէն գիտութիւն՝ ամէն տաղանդ՝ ամէն բարի գործեր՝ թէ որ առանց աս արմա-

* Թ Կորն . ԺԳ . 4-9 :

տին ըլլան՝ ոչինչ են . “ Թէ որ մարգոց ու հրեշտակներուն լեզուները խօսիմ՝ և սէր չունենամ, ես ձայն տուող պղինձի պէս եղայ, կամ հնչեցող ծնծղաներու պէս: Աւ թէ որ մարգարէութիւն ունենամ, ու հասկնամ ամէն խորհուրդները՝ ու ամէն գիտութիւնը, և թէ որ ունենամ ամէն հաւատքը մինչև լեզուները տեղափոխելու, ու սէր չունենամ, ոչինչ եմ: Աւ թէ որ իմ բոլոր ստացուածքս աղքատներուն կերցընեմ, ու իմ մարմինս այրուելու տամ, և սէր չունենամ, օգուտ մը չեմ ունենար:”* “ Աւստի Աստուծոյ բնտրեալ սուրբերու և սիրելիներու պէս՝ վրանիդ հազէք գութը, ողորմութիւնը, քաղցրութիւնը, խոնարհութիւնը, հեղութիւնը, երկայնամտութիւնը, իրարու համբերե-

* Թ Կորն . ԺԳ . 1-3 :

յով և իրարու ներելով, թէ որ մէկը մէկու մը զէմ տրտունջ մը ունենայ. ինչպէս որ Քրիստոս ձեզի ներեց, անանկ ալ դուք: Եւ աս ամէն բաներուն վրայէն սէրը հագէք, որ կատարելութեան կապն է:»* Եւ ինչո՞ւ ճշմարիտ է աս բանը. քանզի Աստուած սէր է: Թէ որ աս սէրը չունենանք՝ յայտնի է թէ անորը չենք. «Թէ որ մէկը Քրիստոսի հոգին չունի, անիկայ անորը չէ:» Վասնզի որոնք որ Աստուծոյ Հոգիովը կ'առաջնորդուին, անոնք Աստուծոյ որդիքն են:† Ուստի թէ որ Հոգիէն առաջնորդուած չենք՝ մարմնաւոր ենք, և անկարելի է որ Աստուծոյ հաճոյ ըլլանք: Ինչպէս որ գրուած է «Մարմինով եղողները, չեն կրնար Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ: Ինչու որ մարմնաւոր եղողները

* Սաղ. 4. 12-15:

† Հուդ. 9. 14:

մարմինին բաները կը մտածեն, ու հոգեւոր եղողները՝ հոգիին բաները:»* Բայց մենք աղէկ գիտենք թէ Աստուած ինչ կ'ուզէ մեզմէ. քանզի կ'ըսէ, «Ինչու որ եթէ մարմնաւորապէս ապրելու ըլլաք, պիտի մեռնիք. բայց թէ որ Հոգիով մարմինին գործքերը սպաննէք, պիտի ապրիք:»†

Արդ նայինք՝ թէ ի՞նչ է Հոգիէն առաջնորդուիլը: Արաճ խօսքով ըսեմ քեզի: Արբոր շիտակ չեղած բան մը ընելու վրայ էիր, բնաւ քու ներսէդ քեզ ետ քաշող զօրութիւն մը չզգացի՞ր: Եւ զնաւ դէպ ՚ի աղէկ բան մը ընելու մղող զօրութիւն մը զգացած չե՞ս, որպէս թէ քու ներսէդ մեղմ ձայն մը կ'ըսէր, Աղէ պոսի՛նչ բանը ըրէ՛, և կամ՝ մի՛ ընեք,

* Հուդ. 8. 5:

† Հուդ. 13:

կանգ ա՛ռ. ահա աս է Հոգիին առաջնորդութիւնը: Թէ որ դուն անոր ձայնին կը հնազանդիս՝ երանելի ես. Աստուծոյ զաւակն ես: Բայց թէ որ մարմինին ցանկութիւններուն ու սատանային ձայնին կը հնազանդիս՝ բարկութեան ժառանգ ես, սատանայի զաւակ: Ասոր համար առաքելաւ կ'ըսէ, «Մի՛ սիրէք աշխարհս, ո՛չ ալ ինչ որ աշխարհիս մէջ է:»* Ուրեմն զգուշացիր, «Աստուած ծաղր չըլար:»

Գուցէ պիտի հարցնես՝ Ինտո՞ր պիտի դիտնանք թէ Քրիստոսի մէջ բնակած ենք, և ինքը մեր մէջը: Ինքը ըսաւ, «Իրենց պտուղէն պիպի ճանչնաք զանոնք: Ո՛չ թէ ամէն մէկը՝ որ ինծի Տէ՛ր Տէ՛ր կ'ըսէ, պիտի մտնէ երկնից թագաւորութիւնը. հապա անիկայ որ իմ երկ-

նաւոր Հօրս կամքը կը կատարէ:»* Նաև գրուած է, «Մենք զիտենք որ մահէն կեանքի փոխուեցանք. ինչու որ եղբայրները կը սիրենք. ան որ եղբայրը չի սիրեր, մահուան մէջ կը մնայ:»†

Ինքզինքդ բնաւ մի՛ բաղդատեր ուրիշ քրիստոնեաներու հետ, քանզի ատանկ ընելով՝ ետ պիտի երթաս և ոչ թէ յառաջ: Ինչպէս որ առաջ ըսի՝ ինքզինքդ միշտ Քրիստոսի հետ բաղդատէ: Այգեպանները կը վկայեն թէ՛ ան ճիւղերը որ ուրիշ ճիւղերու վրայ հաստատուած են՝ պտուղ չեն տար, բայց անոնք որ արմատին վրայ հաստատուած են՝ խիստ պտղաբեր կ'ըլլան: Ղիզ նոյնպէս ալ թէ որ քրիստոնեաները մէկզմէկու նային՝ պտղաբեր պիտի

չըլան, քանզի պէտք է որ մեր կեանքը Քրիստոսէն ծծենք:

Երդ, սիրելիս, Դուն աս Քրիստոսի մէջը պահուած կեանքը ունի՞ս, և անով կ'աճի՞ս ամէն օր: Քեզի համար կրնա՞յ ըսուիլ, թէ "Դուք մեռաք, ու ձեր կեանքը պահուած է Աստուծոյ քովը Քրիստոսի հետ: Երբոր Քրիստոս՝ մեր կեանքը յայտնուի, ան ատենը դուք ալ անոր հետ փառքով պիտի յայտնուիք:"* Ար խորհիս թէ աս ծանր վարդապետութիւն մըն է, այնչափ նեղ ճամբայ մը՝ որ մէկը չի կրնար անոր մէջը քայլել: Յիշէ որ ասոնք իմ պահանջմունքներս չեն՝ այլ Քրիստոսինն են: Ինքն էր որ ըսաւ, "Նեղ դռնէն ներս մտէք." և յայտնապէս սորվեցուց իր աշակերտներուն թէ պէտք է որ աս պահանջ-

* Կոր. Գ. 3, 4:

մունքները կատարեն՝ որպէսզի իր աշակերտները ըլլան:

Դուն քեզի համար որոշելու ես, կամ ընդունիլ՝ և կամ ձգել. կամ Աստուած ընտրելու ես, և կամ սատանան: Վաղաչեմ որ ինքզինքդ բոլորովին աս գործին տաս, և ան ալ՝ անմիջապէս, քանզի վաղը քուկոչէ: Մի՛ ջանար կէս կէս քրիստոնեայ ըլլալու. քեզ կը վստահացնեմ թէ բնաւ ճշմարիտ խաղաղութիւն՝ հանգստութիւն և ուրախութիւն պիտի չը տեսնաս, թէ որ ուզես մէկ ձեռքովդ երկինքը բռնել՝ և միւս ձեռքովդ աշխարհքը: Ամէն բան ձգէ, կորսնցուր քու կեանքդ որ նորէն գտնաս: Յետուին պէս ըսէ, "Բայց ես՝ ու իմ տունս Ահովան պիտի պաշտենք:" Ու եթէ աս ընտրութիւնը ընես՝ վերջին օրը դուն քեզի դէմ վկայ պիտի ըլլաս, թէ

որ ետ քաշուիս : Քրիստոս կ'ըսէ ,
 «Ո՛չ մէկը՝ որ ձեռքը մաճին վրայ
 կը դնէ ու ետին կը նայի , Աստուծոյ
 թագաւորութեանը յարմար է :»*

Երդ՝ կը խնդրեմ որ Աստուծոյ
 բոլոր հրամանները աղօթքով կար-
 դաս , և բոլոր սրտով ջանք ընես ի
 գործ դնելու՝ որ քեզի աղէկ ըլլայ ,
 թէ աս կենացս մէջ՝ և թէ յաւի-
 տենականութեան մէջ : «Աս օրի-
 նաց գիրքը քու բերնէդ չը զատուի ,
 հապա գիշեր ցորեկ անոր վրայ մը-
 տածես , ու բոլոր անոր մէջի գրու-
 աճները պահես ու կատարես . քան-
 զի ան ատենը քու գործքերդ առաջ
 կը տանիս , և ան ատենը յաջողու-
 թիւն կը գտնես :»† Մի՛ յուսա-
 հատիր մեղքի դէմ ունեցած պա-
 տերազմիդ մէջը , ինքը քեզի պիտի
 օգնէ , քու զօրապետդ ան է , և եր-

* Դ . Կ . Թ . 62 :

† Յետոյ . Կ . 8 :

բոր յաղթես՝ բոլոր փառքը անոր
 տուր : «Ան որ կը պարծենայ՝ Տէ-
 րոջմով թո՛ղ պարծենայ :» †

Աս՝ Քրիստոսով պահուած կեան-
 քը պաշտպանելու և զօրացընելու
 համար՝ խիստ հարկաւոր է քեզի
 ամէն ատեն աղօթք ընել . ուրեմն՝
 «Անդադար աղօթք բռէ :» Քանզի
 առանց Աստուծոյ հետ մշտնջենաւոր
 հաղորդակցութեան (որուն միջոցո-
 վը կրնաս հոգևոր օրհնութիւններ
 ընդունիլ) աս կեանքը պիտի տկա-
 րանայ և մարի : Ինչպէս որ Աստ-
 ուած իր անձրևը կը խրկէ և արևը
 կը ծագեցնէ՝ որ երկիրը պտղաբեր
 ընէ , անանկ ալ քու հոգւոյդ համար
 պէտք է արդարութեան արևը՝ և
 Աստուծոյ օրհնութեան անձրևը :

* Կ . Կ . Թ . 31 :

“Տէր, այցելութեամբդ երկիրը,
 Շուտ կընես խիստ պողաբեր •
 Հիմա օրհնութեանդ անձրևը
 Թող կաթի իմ վրաս ալ Տէր •
 Արաս ալ Տէր,
 Արաս ալ Տէր,
 Թող կաթի իմ վրաս ալ, Տէր :

“Մի անցնիր ինձմէ, Փրկիչս,
 Բեզ սիրեմ, բեզէ յարիմ •
 Բաղբը ձայնդ լսէ ականջս,
 Օ, իս կանչէ, բեզ հետեւիմ •
 Օ, իս ալ Տէր,
 Օ, իս ալ Տէր,
 Օ, իս կանչէ, բեզ հետեւիմ :

“Թէև բեզ շատ հեղ մոռցած եմ,
 Սուրբ ռոգի, մ'անցնիր ինձմէ •
 Բեզ մեղքովս վշտացուցած եմ •
 Ա՛հ, ներէ և զիս փրկէ •
 Օ, իս ալ Տէր,
 Օ, իս ալ Տէր,
 Ա՛հ, ներէ և զիս փրկէ :”

Ամէն ատեն Հոգիին օգնութիւնը
 փնտոտէ . բնաւ մեր շատ խօսելուն
 համար չենք լսուիր, այլ Աստուած
 սրտին անկեղծ փափաքներուն կը
 նայի : “Աստուած, ողորմէ ինձի

մեղաւորիս” լման աղօթք մըն էր •
 Կաև “Տէր օգնէ ինձի” լման է, թէ
 որ բոլոր սրտով ըլլայ :

Եթէ զուն Աստուծոյ զաւակն ես՝
 պիտի ուզես ամէն ատեն անոր վա-
 զել, ուրախութեան ատեն, տրտմու-
 թեան ատեն, հանգստութեան ա-
 տեն, նեղութեան ատեն, ճիշդ ինչ-
 պէս որ զաւակ մը ամէն բան իր
 մօրը կը պատմէ, և օգնութեան
 համար անոր կը դիմէ : Չաւակի
 մը պէս պարզամտութեամբ խօսէ
 Աստուծոյ . և ճիշդ եղած բանը
 պատմէ իրեն . թէ որ յանցանք մը
 բրած ես՝ ճիշդ եղած բանը պատ-
 մելով՝ (ինչպէս որ բարեկամի մը
 կ'ընես) ներում խնդրէ : Շատերը
 աս բանին մէջ սխալ կարծիք ունին,
 կը կարծեն թէ աղօթքը յատուկ
 ոճեր և խօսքեր ունենալու է . և
 կարդալ չը գիտցողները կ'ըսեն,

“մենք չենք գիտեր աղօթք ընել :”
 Իայց բնաւ անանկ չէ . Աստուած
 ճարտասանական խօսքերու և բար-
 ձրր ոճերու չի նայիր , այլ կը զգուի
 անոնցմէ թէ որ կոտրած սրտէ յա-
 ուաջ չի գան : Իր ուզած զոհը՝
 կոտրած հոգին է , ուստի Դաւիթին
 աղօթքը քուկդ ըօէ , և օրը հարիւ-
 րաւոր անգամ քու սրտէդ թող ել-
 լեն . “Ով Աստուած՝ իմ մէջս մա-
 քուր սիրտ ստեղծէ , և իմ ներսի-
 դիս ուղիղ հոգի նորոգէ :”

Հաւատքով խնդրէ , և օրհնու-
 թիւն ակնկալէ , ու սպասէ մինչև
 որ ձեռք ձգես . թէ որ ճիշդ քու
 խնդրուածքդ չառնես՝ Աստուած
 քեզի աւելի աղէկը պիտի տայ :
 Քանզի գիտենք որ “Ամէն բաները
 բարիի գործակից կ'ըլլան անոնց՝ որ
 Աստուած կը սիրեն :” * Միշտ շնոր-

հակալութեամբ աղօթէ՝ , քանզի աս-
 է Տէրօջը հաճելին : Երբոր մեզք
 գործած ես՝ գնա՛ անմիջապէս անոր
 հետ հաշտուէ . և թէ որ ճշմարիտ
 ապաշխարութեամբ ներում խնդ-
 րես՝ առնելուդ վրայ մի՛ տարակու-
 սիր :

Ուրախ եղիր որ “Իր որդիին ա-
 րիւնը մեզ ամէն մեղքէ կը սրբէ ,”
 և աւելի արթուն կեցիր որ չը տրա-
 մեցընես զինքը՝ մեղք գործելով :

Ասանկ շարունակ աղօթելով՝ սի-
 րելիս , երկինքին և քու մէջտեղդ ,
 օրհնեալ առնչութիւն մը պիտի
 հաստատես Յակոբին Սանդուխին
 նման , որուն վրայէն հրեշտակները
 կ'ելլէին և կ'իջնէին :

Աս կերպ աղօթքը քեզ սիրոյ կա-
 պերով Աստուծոյ հետ պիտի միացը-
 նէ , և իր ամենակարող բազուկը
 պիտի շարժէ քեզի օգնելու . և պիտի

զօրացրնէ քեզ անմահ հոգիներու
համար աշխատելու : Հատ անգամ
քու դէմքդ պիտի փայլի անոր փառ-
քովը , ինչպէս որ Մովսէսինը կը
փայլէր երբոր լեռնէն իջաւ , և ինքը
չէր գիտեր : Ու քու Հոգիդ պիտի
կերակրուի երկնից հացովը :

ԳԼ . ԺԲ

ՁԵՐ ԳՈՐԾԻՆ ԱԵՐԳԵՒՐՈՒԹԻՒՆԸ

Որպէս զի յաջողութիւն գտնաս
Քրիստոսի գործին մէջ՝ աղէկ կը
սեպեմ որ քեզի համար ընդհանուր
կարգադրութիւն մը ընեմ : Դիցուք
թէ նոր մտեր ես քու աշխատու-
թեանդ դաշտը , թէ երեցի մը և
թէ քարողիչ մը ընտանիքը ըլլաս՝
և թէ լոկ քրիստոնեայ կնիկ մը , որ
կը փափաքիս քու կրցածիդ չափ
գործել՝ քու բոլորտիքդ գտնուող-
ներուն համար . քու առաջին գործդ
պիտի ըլլայ՝ գտնուած տեղիդ կնիկ-
ներուն հետ ծանօթանալ , ու զա-

նոնք քեզի քաշել քու բարերարութեամբդ և քաղցրութեամբդ: Ենոնց հետ ընտանանայէդ և իրենց հոգևոր ու մարմնաւոր վեճակին տեղեկանայէդ ետքը՝ շուտ մը պիտի հասկնաս՝ թէ ինչ կերպով կրնաս օգտակար ըլլալ անոնց: Եստուծոյ առաջնորդութեանը համար շատ աղօթք ընելով՝ պէտք է սկսիս անոնց հոգիներուն համար աշխատելու: Ես կրնաս ընել՝ թէ՛ ուղղակի և թէ՛ անուղղակի, ուր որ հանդիպիս անոնց: Եյցելութեան գնա անոնց տուները և զանոնք քու տունդ հրաւիրէ. կարգա անոնց Սուրբ Գրքէն՝ և համոզէ զանոնք կարգալ սորվելու. յանձն ա՛ռ նաև սորվեցնելու՝ և սորվիլ ուղղոյններուն ալ վարժապետներ գտիր: Ժամանակէ մը ետև կարող կ'ըլլաս շաբաթական ժողովք ընելու:

ԻՆՉՊԻՍ ԸՆԵՂՈՒ ԵՍ ԵՍԵՆԱ ԺՈՂՈՎՔ ՄԷ

Թէ որ քրիստոնեայ քոյրեր չկան ան տեղը՝ դուն ստիպուած ես աս ժողովքին մինակ նայելու: Արխրատեմ քեզ որ աս ժողովքներուն համար շատ զգուշութեամբ պատրաստուիս: Քանի որ քոյրեր չկան որ աղօթք ընեն՝ աղօթքի ժողովք չի կրնար ըսուիլ. ուստի քու նպատակդ պիտի ըլլայ Սուրբ Գիրքը կարդալ, և անոր ճշմարտութիւններուն վրայով խօսիլ ու խրատել զանոնք:

Ես բանին համար Սուրբ Հոգիին առաջնորդութիւնը խնդրէ՝ երբոր աս ժողովքին համար կը պատրաստուիս, որ յարմար մաս մը ընտրես: Շատ անգամ աւելի օգտակար է միայն քանի մը համար կարգալ քան թէ ամբողջ զլուիս մը: Ընտա-

ներար և ազատորէն խօսէ կնիկներուն քու կարդացածիդ վրայով: Անոնց հարցումներ ըրէ, որ տեսնես թէ կը հասկնան քու խօսածներդ, որ աւելի մտադրութիւն ընեն: Խօսածներդ աւելի պարզէ՛ իրենց գիտցած բաներէն օրինակներ բերելով: Թող իրենք ալ բան հարցնեն թէ որ կ'ուզեն: Հատ մի՛ քաշուիր, երբոր կը խօսիս. ունկնդիրներուդ երեսը նայէ՛. համեստ եղիր, բայց գիտցիր քու անձդ կառավարել առ բանին մէջ: Համառօտ ըրէ, և իրենց ձանձրանալէն առաջ վերջացուր:

Երբոր աղօթք կ'ընես, անանկ խօսէ քու Աստուծոյդ, որ անոնք գիտնան թէ դուն իր ներկայութիւնը կը զգաս, և անոր հետ հաղորդակցութիւն ունիս: Խնդրուածքներդ շատ պարզ թող ըլլան՝ ինչպէս որ դաւակ մը իր հօրմէն բան

կը խնդրէ. շատ երկայն թող չըլլայ որ աղօթել չը սորվողները չը յոգնին: Միշտ զգոյշ եղիր որ բերանդ չգոցես, հապա՛ բաւական ձայնով խօսիս և աղօթես՝ որ ամէնն ալ լսեն և հասկնան:

Թէ որ դուն քարոզիչի կամ հովիւի ամուսին ես, և աղօթքի ժողովք կ'ընես, ուր որ քրիստոնեայ քոյրեր ալ կան, շատ ժամանակ մի վատներ խօսելով (ինչպէս որ ոմանք քարոզել կը կոչեն.) հապա՛ միայն տասնուհինգ կամ քսան րոպէ տուր կարդացածներուդ վրայ խօսելու և խրատելու, և ետքը՝ քոյրերուն ըսէ որ իրենք խօսին ու աղօթեն առանց իրարու սպասելու: Երբեմն անունով հրաւիրէ, բայց աւելի ստէպ առանց անուն տալու հրաւիրէ: Պատուիրէ որ կարճ ընեն, որպէս զի չորս կամ հինգ աղօթքներ ըլլան ի-

բարու ետևէ. աս աւելի զիւրին կ'ըլլայ թէ որ աղօթքի յատուկ նիւթ մը առաջարկուի իրենց. օրինակի համար՝ անգամ մը թող աղօթեն դարձի չեկած բարեկամներուն համար, ուրիշ ատեն մը՝ իրենց ընկերներուն համար, և ուրիշ ատենմնալ Աւետարանին տարածմանը համար և այլն: Բսէ՛ անոնց թէ հարկ չէ ամէն աղօթքի մէջ բոլոր աշխարհք շօջիլ, ամէն մեղք խոստովանիլ, ու ամէն խնդրուածք ընել. այլ շատ անգամ ուղղապէս երթալու է Աստուծոյ յատուկ խնդրուածքով մը, իր շնորհաց խոստմունքներուն վրայ փաստաբանելով: Տէրն մեր ըսաւ, «Նրբոր աղօթք կ'ընէք, հեթանոսներուն պէս շատախօս մի՛ ըլլաք. վասն զի կը կարծեն թէ իրենց շատ խօսելուն համար պիտի լսուին: Ուրեմն անոնց չնմանիք. ինչու որ ձեր

Հայրը ձեզի պէտք եղածը գիտէ՛ դեռ դուք իրմէ չը խնդրած:»*

Աս ժողովքներուն մէջ խօսիլը քոյրերուն զիւրացուր՝ քու ընտանեքար անոնց հետ խօսելովդ. յորդորէ զանոնք որ իրենց փորձառութիւնները պատմեն, և քոյրերէն աղօթք խնդրեն: Աս ազատութիւնը մեծապէս պիտի աւելցնէ ժողովքներուն ազդեցութիւնը, և քոյրերուն սրբտերը իրարու պիտի կապէ քրիստոնէական կարեկցութեամբ և սիրով: «Ան ատենը Տէրոջմէ վախցողները իրարու հետ խօսեցան. և Տէրը մտիկ ըրաւ, ու լսեց. և իր առջևը յիշատակի գիրք գրուեցաւ Տէրոջմէ վախցողներուն համար, ու անոր անունը մտածողներուն համար: Աւ անոնք իմս պիտի ըլլան, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, ան օրը՝ որ իմ

սեփհական զանձս ժողովեմ. ու անոնց պիտի խնայեմ, ինչպէս որ մարդ մը կը խնայէ իր որդւոյն՝ որ իրեն ծառայութիւն կ'ընէ:"* Ահա զաչեմ որ աս բաներուն մէջ պակաս չը գտնուիս, թէ որ առաջին անգամ չյաջողես՝ շարունակէ ջանքերդ մինչև որ յաջողես: Աղէկ կ'ըլլայ նաև՝ երբեմնակի՝ քոյրերէն մէկը քու տեղդ ժողովքը կառավարէ. մինչև անգամ տկարներէն մէկը թող ըլլայ. անոնց շնորհքով աճելուն և յառաջանալուն օգնութիւն պիտի ըլլայ: Բայց միշտ ներկայ գտնուէ՝ և օգնէ անոնց քու աղօթքներովդ և կարեկցութեամբդ: Թէ որ դուն պիտի ընես ժողովքը՝ անպատճառ ժամանակին ներկայ գտնուէ. բայց թէ որ արգելք մը պատահի՝ մէկէն ուրիշ մը յանձնէ՝ ժողովքէն բա-

ւական ժամանակ առաջ, որ պատրաստուելու պատահութիւն ունենայ: Աս խիստ հարկաւոր է, քանզի երբեմն քոյրերը Առևտուրչականներէն ոմանք ժողովքի կը հրաւիրեն, և թէ որ ժողովքը կառավարողը ուշ կը մնայ ու չի գար՝ անոնք կը ստիպուին շատ մը սպասելէն ետև՝ իր ետևէն խրկել, և օտարաց առջև ամօթով կը մնան: Աղղեցութիւնը խիստ գէշ է, ամէն մարդ գիտէ թէ՛ աս ընթացքով՝ աղօթքի ժողովքը կը մարի:

Թէ որ իրարմէ հեռու երկու թաղերու մէջ քոյրեր կը գտնուին՝ շատ օգտակար կ'ըլլայ որ երկու թաղերուն մէջ ալ ժողովքներ ըլլան: Ինծի կ'երևայ թէ ժողովքները կարգաւ տունէ տուն ըլլալը աւելի օգտակար է: Քանզի շատերը որ ժողովարան գալու չի պիտի համարձակին՝ տու-

ները դիւրութեամբ պիտի գան :
 Էոզ տար որ դուրսէն եզոզները ա-
 մէնը բարեւես , և հետերնին քաղց-
 րութեամբ խօսիս , անոնց մասնաւոր
 պատիւ ըրէ , մինչև անգամ ամենէն
 խեղճերուն . որպէս զի զանոնք շա-
 հիս , ու շատ անգամ գան՝ ճշմար-
 տութիւնը լսելու : Սորվեցուր քրիս-
 տոնեայ քոյրերուն որ աս բանին մէջ
 աչառութիւն չընեն : Եռաքեալը կ'ը-
 սէ , « Քանզի թէ որ ձեր ժողովքին
 մէջ մէկ մարդ մը մտնելու ըլլայ՝ որ
 ունենայ ոսկի մատանի , և փառաւոր
 հանդերձներ , հոն մէկ աղքատ մըն
 ալ մտնելու ըլլայ աղտոտ հանդերձ-
 ներով , և նայիք անոր վրայ որ փա-
 ռաւոր հանդերձներ ունի , ու ըսէք
 թէ՛ Դուն հոս նստէ պատուով , և
 ան աղքատին ըսէք թէ՛ Դուն հոտ
 ոտքի վրայ կայնէ , կամ թէ Եկուր
 նստէ պատուանդանիս քովը , ձեր

խղճմտանքը ձեզ չը՞ յանդիմաներ ,
 ու չար խորհուրդներու դատաւոր
 չէ՞ք ըլլար : »

Եղէկ կ'ըլլայ որ երկու թաղի ժո-
 ղովքներուն ալ գտնուիս որչափ որ
 կարելի է , բայց հեռու թաղի ժո-
 ղովքը յատկապէս քոյրերուն հո-
 գողութեանը յանձնէ :

ՏՈՒՆԷ ՏՈՒՆ ԵՅՅԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Ա՛ռաջարկեմ որ եկեղեցւոյ ան-
 դամ քոյրերը հրաւիրես ընկերու-
 թիւն մը կազմելու յատուկ քրիս-
 տոնէական գործի համար : Եմէն
 անգամ իր փողոցին մէջ գտնուած
 ընտանիքներուն այցելութեան եր-
 թալով , և անոնց համար հոգալով ,
 և ամէն կերպով ջանք ընէ որ անոնց
 հոգիներուն օգտակար ըլլայ : Թող
 կանոն ըլլայ անոնց որ օր մը չանցը-
 նեն Քրիստոսի և անմահ հոգինե-

բու համար գործ մը չը տեսած : Աղէկ կ'ըլայ որ աս ընկերութեան անունը Հոգեւորական ընկերութիւն կոչէք : Արկու շարաթը անգամ մը անդամները քու տունդ ժողովուին , և պատմեն իրարու տեսած գործերնին , իրար քաջալերեն և խրատեն ու մէկտեղ աղօթեն :

Աղէկ կ'ըլայ որ քոյրերը երկերկու պտըտին . ճիշդ ասանկ խրկեց Տէրը իր աշակերտները , չէ թէ միայն առաքեալները՝ այլ իր հասարակ աշակերտներն ալ : “Աս բաներէն ետե Տէրը ուրիշ եօթանասուն ալ որոշեց . և զանոնք իր առջևէն երկու երկու խրկեց բոլոր քաղաքները ու տեղերը՝ ուր որ ինքը պիտի երթար :” *

Որպէս զի քեզի քաջալերութիւն ըլլայ աս գործը աւելի յառաջ տա-

նելու՝ քեզի ըսեմ , Տաճկաստանի մէջ զանազան գիւղեր ու քաղաքներ աս գործը եղեր է : Ան տեղերը քոյրեր կան՝ որ զոյգ զոյգ տուները այցելութեան կ'երթան , Սուրբ Գիրք կարդալու , խրատելու , և աղօթելու . աշակերտներ կ'ընդունին քովերնին՝ և անոնց համար հոգ կը տանին : Արբեմն երբեմն մօտի գիւղերը կ'երթան Քրիստոսի գործին համար աշխատելու : Անոնց ուրախութիւնը խիստ շատ է Տէրոջմով :

Ամէն քրիստոնեայ քոյր իր պարտքը ճանչնալու է որ կարդալ սորվի՝ թէ որ իր աչքերը տկար չեն . թէ որ ուրիշ օգուտ մըն ալ չըլլայ՝ զոնէ ուրիշներուն օրինակ ըլլալու համար պէտք է : Իր խօսքը աւելի ազդու կ'ըլլայ երբոր ուրիշները կը համոզէ որ կարդալ սորվին : Աս երկիրները կնիկներ կան՝ որ վաթ-

սուն կամ եօթանասուն տարեկան ըլլալնէն ետքը՝ իրենք ակնոց գործածելով կարգալ սորված են: Երբոր կը տեսնամ որ մէկը չուզեր նեղութիւն քաշել կարգալ սորվելու Լստուծոյ խօսքը կարգալու համար՝ անոր իր Փրկիչը սիրելուն շատ կասկած ունիմ. թէ որ ասիներ պէտք ըլլայ աս բանին համար, կ'արժէ: Խիստ մեծ գործ մը յանձնուած է քրիստոնեայ կնիկներուն, մանաւանդ՝ աս երկրին մէջ: Եմէն մէկը լոյս մը ըլլալու է մութ տեղերու մէջ, և իր լոյսը՝ առաջ Սուրբ Գրքէն և Սուրբ Հոգիէն առնելու է: Նորէն կը խնդրեմ թախանձանօք, որ եթէ դուն հովիւին ամուսինն ես՝ սովեցնես եկեղեցւոյ քոյրերուն որ աս գործը քու հետդ ընեն: Դուն կանչուած ես անոնց ուսուցիչ և առաջնորդ ըլլալու, և չէ թէ բոլոր գործը

քու վրադ առնելու. ատ անկարելի է: Ի՞նչ պիտի խորհէիր զօրապետի մը վրայով, որ բոլոր պատերազմը ինքը կ'ընէ, և իր զինւորները ծոյլ ու անգործ կը թողու: Միշտ Բըրիստոսի օրինակը աչքերուդ առջևը դիր աս բանին մէջը՝ ինչպէս նաև ուրիշ բաներու մէջ ալ, ու յաջողութիւն և օրհնութիւն պիտի գրասնաս:

ՄԵՅՐԵԱՆԵ ԺՈՂՈՎԱՆԵՐԸ ԻՆՉՊԻՍ ՀԱՍՏԵՆ-
ԼՈՒ ԵՒ ՆԵՌԵՎԵՐԵԼՈՒ Է:

Շատ յայտնի է թէ աս երկրին մայրերը շատ կարօտ են իրենց պատաւորութիւնները սորվելու դէպ 'ի իրենց զաւակները: Չեզն՝ որ քիչ մը քրիստոնէական կրթութիւն առերէք՝ կը վերաբերի աս մեծ ու կարևոր գործը: Ես նպատակաւ Մայրական ընկերութիւնները և անոնց վերաբերեալ

Ժողովքները՝ մայրերուն մեծ օգնութիւն եղեր են ամէն երկրի մէջ : Ենչուշտ դուն ալ պիտի ուզես ասանկ ընկերութեանց օգուտը վայելել և ուրիշներուն ալ վայելել տալ : Ո՛չ մէկը անչափ իմաստուն ու յաջող է՝ որ ասանկ օգնութեանց կարօտ չըլլայ : Աւ հոս ձեզի համար կ'օրինակեմ Խարբերդու կանանց և աղջկանց ճեմարանին Մայրական Էնթուսիաստ կարգադրութիւնը, որ դուք ալ գիտնաք թէ ինչպէս սկսելու է գործը՝ որեւիցէ գիւղի կամ քաղաքի մէջ : Մէկէնիմէկ սկսելու մի՛ վախնար : Ես ընկերութեան անդամները որ ասկէ ելեր և ուրիշ տեղեր գացեր են՝ ու ասանկ ժողովքներ հաստատեր են՝ կ'ըսեն թէ բնաւ ուրիշ ժողովք մը չկայ ասոր չափ յարգի և օգտակար սեպուած : Գրգռէ Քրիստոսի գործին մէջ եղող քոյրերդ ա-

սանկ ընկերութիւն մը կազմելու, և անոնցմէ բղխած օրհնեալ պտուղները շուտ մը պիտի տեսնաս :

ԻՐԵՏՆԵՐԻՈՒ ԵՂՉԱԿԵՆՅ ԵՒ ՍԵՆԵՆՅ ՆԵՄԵՐԵՆԻՆ
ՄԵՅՐԵՆԵՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆՈՒՆԵՐԸ

Ես ընկերութեան նպատակն է մայրերուն օգնել՝ որ Տէրօջը վախճի մեծցընեն իրենց զաւակները, ու հետեւեալը ընկերութեան օրէնքներն են : —

1. « Ես ընկերութեան հոգաբարձուները պիտի ըլլան չորս խորհրդականներ, մէկ գրագիր, և մէկ գանձապետ :

2. « Հոգաբարձուները տարին անգամ մը պիտի փոխուին. բայց թէ որ ընկերութեան անդամները ուզեն՝ արտօնութիւն կայ որ նորէն նոյն անձինքը ընտրեն :

3. «Անդամները պիտի ժողովին երկու շաբաթը անգամ մը, և ամիսը անգամ մը, իրենց խելահաս զաւակները հետերնին բերելու են :

4. «Ամէն անգամ իր կարողութեանը չափ ստակ բերելու է ժողովքի օրերը, բայց թէ որ մէկը ազքատ է՝ կամ չուզեր՝ իրմէ պահանջելու չէ :

Աստակը յատկապէս պիտի գործածուի ընկերութեան մէջ գտնուած որբերուն և որբեւարիներուն համար եթէ անոնք ազքատ ըլլան : Աստակին ի՛նչ քանի տրուիլը՝ ընկերութեան անդամները պիտի տնօրինեն :

5. «Ամէն ժողովք աղօթքով պիտի սկսի, երգելով՝ Սուրբ Գրքէն կարճ մաս մը կարդալով, որպէս զի ժամանակ մնայ Սայր Որդեխնամ

ըսուած գրքէն քիչ մը կարդալու, նաև մայրերուն փորձառութիւնները լսելու՝ և անոնց խրատներ տալու : «Յետոյ քանի մը կարճ աղօթքներ մատուցանելու է՝ իրենց՝ և իրենց զաւակներուն համար :

6. «Ան օրերը որ զաւակներն ալ ներկայ կը գտնուին՝ ժողովքը յատկապէս անոնց համար ըլլալու է : Անոնք Սուրբ Գրքէն և երգերէ սորվածնին թող գոց ըսեն, և ըսածներնուն վրայով հարցումներ ընելու է անոնց :

Տարին քանի մը անգամ շուրջն ալ հրաւիրուի՝ որ խրատ տայ անոնց, և աղօթ է անոնց համար :

7. «Ամէն մայր ինքզինքը պարտաւոր սեպելու է իր զաւակներուն փրկութեանը համար աղօթելու՝ թէ

առանձին և թէ անոնց հետ : Մա-
նաւանդ Արապի օրերը բաւական
ժամանակ տալու է անոնց հոգևոր
կրթութեանը համար . և ջանք ընե-
լու է որ միշտ անոնց առջևը բարի
օրինակ ցուցունէ ամէն բանի մէջ :

8. « Թէ որ անդամներէն մէկը
որևիցէ պատճառաւ արգիլուած է
դալէն՝ քոյրերը զանիկայ իրենց ա-
ղօթներուն մէջ յիշելու են :

Նաև ամէն անգամ ինքզինքը
պարտաւոր պիտի ճանչնայ իր ան-
դամ քոյրերուն հոգ տանիլ , և օգ-
նել անոնց թէ տնական գործերու
մէջ և թէ ուրիշ ինչևիցէ կերպով :
Մէկզմէկ խրատելու և հիւանդու-
թեան ժամանակ իրարու օգնելու
են :

9. « Թէ որ աս ընկերութեան ան-
դամներէն մէկը ուրիշ տեղ ասանկ

ընկերութիւն մը հաստատելու ըլ-
լայ՝ ան ընկերութեան հոգաբար-
ձուները ինքզինքնին պարտաւոր
սեպէն՝ տարին անգամ մը իրենց վի-
ճակը յայտնել աս Մայր ընկերու-
թեանը : ”

Քանի մը խրատներ ալ աւելցնեմ
աս ժողովքները կատարելու կերպին
վրայով : Քանի որ խորհրդական
քոյրերը ստրված չեն ժողովք ընել
աղէկ կ'ըլլայ որ երկու հատ մէկտեղ
ընեն , մէկը առաջին մասը կատա-
րելով՝ և միւսը վերջին մասը . եր-
կուքը քովէ քով նստելով՝ մէկզմէ-
կու սիրտ կուտան : Մասնկները
թող յիշեն թէ ամպիոնը ելած չեն
քարոզելու՝ հապա՝ միայն ընտանե-
բար և պարզօրէն պիտի խօսին ի-
րենց պէս տկար և տղէտ կնիկնե-
րուն . Ննչպէս որ առաջ ըսի՝ ժո-

դովքը կառավարողը իր ունկնդիրներուն երեսը թող նայի խօսած ատենը որ ազդու ըլլայ, վայելուչ չէ գրքին մէջ նայիլը իբրև թէ կը կարգայ :

Նայէ որ բաւական ժամանակ մնայ որ մայրերը իրենց փորձառութիւնները համառօտաբար պատմեն : Թէ որ մէկը զաւակ մը ունի որ չի գիտեր ինչպէս կառավարելու է, կամ ինչևիցէ փորձութեան մը մէջ է աս բանին նկատմամբ՝ թող պատմէ քոյրերուն, և խրատ ու աղօթք խնդրէ : Ուրիշները թող պատմեն թէ ինչպէս կը կառավարեն իրենց տղաքը և խրատեն ու քաջալերեն զինքը : Ու յատուկ աղօթք մատուցուի աս մայրերուն և իրենց զաւակներուն համար :

Նրբոր մայրերը իրենց զաւակները հետեւնին կը բերեն՝ անշուշտ

հոգ տանելու են որ մաքուր ու վայելուչ հազուած ըլլան. և ամէն մէկը երգ մը կամ համար մը գոց ըրած ըլլայ : Ըն որը աւելի տղաքները խրատելու է քան թէ մայրերը՝ Սուրբ Գրքէն պարզ պատմութիւններ և հարցումներ ընելով . Աստուծոյ վրայով խօսելու է թէ ինչպէս կը պատուիրէ զաւակներուն որ իրենց ծնողացը հնազանդին, և իրարու հետ սիրով վարուին : Իրենց դասերը ազէկ սորվողներուն՝ «ապրիս» ըսելու է՝ որ աւելի սիրտ առնեն և յառաջ երթան :

Քանի մը անուշ երգելով՝ յատուկ աղօթք մատուցանելու է անոնց համար՝ անանկ պարզ՝ որ պինտ պզտիկն ալ կարենայ հասկնալ թէ իրեն համար Աստուծոյ կը խօսին :

Ամառը շատ անուշ կ'ըլլայ որ աս ժողովքը խաղաղ պարտէզ մը ըլլայ,

և տղաքը ժողովքէն ետքը խաղան :
Նրբեմն ալ երեցը թող հրաւիրուի
և զանոնք խրատէ, քանզի շատ ազ-
դեցութիւն կ'ունենայ անոնց փա-
փուկ սրտերուն վրայ :

ՏՂԱՅՈՅ ԺՈՂՈՎՔՆԵՐԸ ԻՆՉՊԵՍ ԸՆԵՆՈՒ Է :

Ամիսը անգամ մը քրիստոնեայ
մայրերուն տղոցը հետ ժողովէն ՚ի
զատ՝ շաբաթական ժողովք մը ու-
նեցիր, ամէն տղու և աղջկան հա-
մար՝ որ զալու կը համոզուին : Ա-
մէնէն յարմար օրը Շաբաթ օրն է
աս ժողովքին համար : Քանի մը
Աւետարանական տղաք ընտրէ որ
օգնեն քեզի՝ ժողովքի ատեն քու-
փոքր ժողովուրդդ հանդարտ և
կարգով պահելով : Աղէկ կըլլայ որ
անոնցմէ երկու հատը՝ մէկ շաբա-
թը և երկուքը՝ միւս շաբաթը մէ-
կը դռնապանութիւն ընէ, և միւսը

տղաքը նստեցնէ : Աս գործը իրենց
պատիւ պիտի սեպեն, և քու բարի
գործիդ մէջ մասնակից ըլլալով՝
մարդկութիւն պիտի ունենան :
Սորվեցուր ասոնց՝ որ միշտ ու ամէն
տեղ բարի օրինակ ցուցունեն տղաք-
ներուն առջևը, եթէ ոչ՝ մտիկ պի-
տի չընեն անոնց, և ան իշխանու-
թիւնը որ դուն անոնց տուիր՝ պա-
րապ բան մը պիտի երևնայ անոնց
աչքին առջևը :

Պէտք է որ աս ժողովքներուն
կանուխ ներկայ գտնուիս, և զա-
նոնք կառավարես քանի որ կը ժո-
ղուին. սկսէ՝ մեծ մասին գիտցած
երգերէն քանի մը երգեր երգելով,
մինչև որ ուշ մնացողներն ալ գան,
և խօսուած ժամանակ ներս գալով
ձայն չընեն :

Մի կարծեր որ աս ժողովքներուն
համար պատրաստութիւն պէտք չէ

քեզի՝ ճիշտ ուրիշ ժողովքներու պէս
ասոր ալ պէտք է, և ալ աւելի :
Սուրբ Գրքէն յարմար պատմու-
թիւն մը ընտրէ, և ընտանի ու
պարզ ոճով մը պատմէ իրենց . շատ
հարցումներ ըրէ, ան ճշմարտու-
թիւններէն օգտակար դասեր հա-
նելով : Ասանկով շատ բաներ կրնաս
սորվեցնել անոնց՝ Աստուծոյ և ամէն
տեսակ մեղքի վրայով : Ազամին և
Եւային պատմութիւնը, պիտի սոր-
վեցնէ անոնց՝ թէ անհնազանդու-
թիւնը մեղք է, և թէ ինչպէս Աս-
տուած կը պատժէ մեղաւորը : Հե-
ղին և իր չար տղաքներուն և բարի
Սամուէլին՝ պատմութիւնը, պիտի
սորվեցնէ՝ թէ Աստուած ինչպէս
վարձք կուտայ հնազանդին, և հա-
տուցում կրնէ անհնազանդներուն
չարութեանը : Դաւիթին և Գո-
ղեամբին պատմութիւնը, պիտի սոր-

վեցնէ՝ թէ Աստուծոյ օգնութիւնը
աւելի արժէքաւոր է, քան թէ աշ-
խարհիս մէջ գտնուած բոլոր զօր-
քերն ու հսկաները : Եղիային և իր
ազուաներուն, որբւարիին և իր
կուժին մէջ գտնուած եղին պատ-
մութիւնը, պիտի սորվեցնէ՝ թէ
Աստուած ինչպէս կը հոգայ իր ժո-
ղովուրդը : Եղիսէին և զինքը ծաղ-
րող տղաքներուն պատմութիւնը, կը
սորվեցնէ՝ թէ ինչպէս կը պատժէ
Աստուած զանոնք՝ որ կանարգեն իր
ծեր ծառաները : Յովսէփին պատ-
մութիւնը, կը սորվեցնէ՝ թէ Տէրօջը
վախը մեղքէ ետ կը պահէ, և մեծ
վարձք կը բերէ : Դանիէլին պատ-
մութիւնը, կը սորվեցնէ՝ թէ աւելի
Աստուծմէ վախնալու է՝ քան թէ
առիւծներէ, և թէ անտարակոյս
Աստուած պիտի օրհնէ արդարը և
պատժէ չարը : Յիսուսի պատմու-

Թիւնք, Թէ ինչպէս Աստուծոյ Որդին տղայ մը եղաւ, և հնազանդեցաւ իր ծնողացը, և Թէ ինչպէս չարչարուեցաւ ու մեռաւ խաչին վերայ, պիտի սորվեցնէ անոնց սիրելի զանկայ որ զերենք սիրեց և իր կեանքը տուաւ որպէս զի իրենք չը կորսուին: Շատ պատմութիւններ կան Հին Ատակարանին մէջ, Աբրահամին՝ Իսահակին՝ Մովսէսին՝ Հըռուութիւն՝ Նսլթերին՝ Յորին վրայով, և Նոր Ատակարանին մէջ՝ Պօղոսին՝ Պետրոսին՝ Յովհաննէսին՝ Տիմոթէոսին՝ և շատ ուրիշներու վրայով: Աղէկ կըլլայ նաև պատմել անոնց՝ քու տեսած և գիտցած տղաքներուդ վրայով. իրենց գիտցած բաներէն օրինակներ բերելով: Աս կերպով անցուր կէս ժամ կամ քիչ մըն ալ աւելի Թէ որ չեն ձանձրանար: Ատքը՝ նոր երգ մը սորվեցուր՝ և կարճ

աղօթքով մը վերջացուր: Հետևեալ ժողովքին՝ հինգ տասը ըրպէ նախընթաց ժողովքին խօսքերէն հարցումներ ըրէ, որ տեսնաս Թէ կը յիշե՞ն և ՚ի գործ կը դնե՞ն: Յորդորէ տղաքը որ ուրիշները համոզեն աս ժողովքին գալու:

ՄԻՔԵՆՕՐԵՆԵՅ ԳՊՐՈՅՆԵՐՈՒՆ ՀԵՐՄԵՆՈՐՈՒ
ԹԻՒՆԸ ԵՒ ՕՐՈՒՏԸ

Շատ հարկաւոր է որ ամեն տեղ ուր որ Քրիստոսի համար աշխատող կայ՝ կերակնօրեայ դպրոցներ հաստատուի: Անշուշտ քարոզիչք պիտի կարգադրէ էրիկ մարդոց և պատանեաց դասերը. և քու գործդ պիտի ըլլայ կնիկներուն՝ աղջիկներուն և մանր տղայոց նայիլ: Թէ որ կարգալ գիտցող քրիստոնեայ քոյրեր կան ամէն մէկուն ութը տասը աշակերտներով դաս մը տուր: Յորդորէ զերենք որ Սուրբ Հոգիին օգ-

նութիւնը խնդրեն: Աղէկ է որ դուն մանր տղաքը և աղջիկները զատ տեղ մը ժողվես, որչափ որ կրնաս, մինչև հարիւր հատ թող ըլլայ. անոնց նոր բացուած փափուկ մտքերուն մէջ ճշմարտութեան սերմը ցանէ, պատուիրէ անոնցմէ մեծերուն որ քանի մը համար գոց սորվին Աւետարանէն՝ Սաղմուէն կամ Առակաց զբքէն՝ ուր որ ընտրեսնէ, և ամէն սորված երգերնին ալ գոց թող ընեն: Ոմանք Սուրբ Գրոց խօսքերը գոց ընելը պարապ բան կը սեպեն, բայց անոնք որ պղտիկուց ասանկ ըրած են՝ կը խոստովանին թէ բոլոր իրենց կենացը մէջ օգուտը վայելած են:

Աիրակնօրեայ դպրոցը Տէրօջը պարտէզն է, որուն մէջը ազնիւ սերմ ցանուած է, և արդարութեան բոյսեր տնկուած ու ջրուած են, որոնցմէ

կրնայ ըլլալ որ շատ պտուղներ ժողվուին ապառնի տարիներուն մէջ՝ թէ որ աշխատողները հաւատարիմ ըլլան: “Ու անոնք իբր թէ խոտերու մէջ, ջուրի վտակներու քով եղող ուռիներու պէս պիտի բուսնին:” *

Նաև հոս Տէրօջը տունկերը կը պատրաստուին վերի փառաւորեալ պարտէզին համար: Ո՞վ չուզեր ասանկ փառաւորեալ գործի մը մէջ աշխատիլ. ո՞վ չի փափաքիր Տէրօջը պարտիզպաններէն մէկը ըլլալ: Ասարտօնութիւնը և պատիւը քուկդ է, և չէ թէ միայն քուկդ՝ այլ ամէն քրիստոնէայի որ կրնայ Սուրբ Գիրք կարդալ և կը փափաքի Տէրօջը այգիին մէջը գործելու: Ի՞նչ կըսէ Տէրը թէ մեծերուն, թէ երիտասարդներուն, և թէ պղտիկներուն. “Այսօր այգիիս մէջ գործէ:”

ԳԼ . ԺԳ

ԵՍ ԳՈՐԾԻՆ ՈՒՐԵԻՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ
ՎԵՐՉՐԸ

Թէ որ դուն, սիրելի աշակերտս՝
կարող ըլլաս Պօղոս առաքեալին պէս
ըսել, «Ինչ որ ինձի շահ էր, անիկայ
Քրիստոսի համար փսաս սեպեցի:
Եւ իրաւ բոլոր բաներն ալ փսաս կը
սեպեմ իմ Տէրոջս Քրիստոս Յի-
սուսի գերազանց գիտութեանը հա-
մար. որուն համար ամէն բանէն
զրկուեցայ, և աղտեղութիւն կը սե-
պեմ, որ Քրիստոսը շահիմ, Աւ իր
մէջը գտնուիմ. չէ՛ թէ իմ արդարու-
թիւնս ունենամ որ օրէնքէն է, հա-
պա Քրիստոսի հաւատքովը եղած

արդարութիւնը՝ որ Եստուծմէ է
հաւատքով:» * Իրաւցնէ ուրախու-
թիւն մը պիտի գտնաս որ օրէ օր
պիտի աճի և առատանայ քու ան-
ձիդ մէջ, մինչև որ յաւիտենական
կենաց համար բղխող աղբիւր մը ըլ-
լայ. ինչպէս որ գրուած է «Են ջու-
րը՝ որ ես անոր պիտի տամ, պիտի
ըլլայ անոր ներսիդին ջուրի աղբիւր
մը՝ որ յաւիտենական կենաց համար
կը բղխէ:» † Պիտի զգաս թէ քու
տունդ երկինքն է, ու ժառանգու-
թիւնդ հոն պահուած է: Պիտի
ուրախանաս աս աշխարհիս վրայ՝
Տէրոջդ ծառայելու պատիւը և ար-
տօնութիւնը ունենալուդ համար:
Պիտի ուրախանաս գիտնալով որ ա-
մէն ատեն ինքքը քու հետդ է: Պիտի
ուրախանաս անոր հետ ամէն օր
քաղցր հաղորդակցութիւն ունե-

* Փիլ. 7-11

† Յ. 4-7-14:

նալովդ : Անպատմելի ցնծութեամբ պիտի ուրախանաս ան փառաւորեալ յոյսովը՝ թէ օր մը զնեքը պիտի տեսնաս զէմ՝ առ զէմ, ու իր փառքին մասնակից պիտի ըլլաս : “Ան որ դուք չտեսած՝ սիրեցիք, որ անիկայ հիմա չէք տեսներ, բայց հաւատացիք, և ուրախ էք անպատմելի ու փառաւորեալ խնդութիւնով :” * Քանզի թէ որ Աստուծոյ զաւակն ես՝ անոր ժառանգ ես, և Քրիստոսի ժառանգակից : “Թէ որ որդիք, ուրեմն ժառանգներ, Աստուծոյ ժառանգներ՝ ու Քրիստոսի ժառանգակիցներ. որ եթէ իր չարչարանացը կցորդ ըլլանք, իր փառացն ալ հաղորդ ըլլանք :” † Ար կարող ըլլաս սիրելի՛ Պօղոսին պէս ըսել, “Այսն զի ես այսպէս կը դատեմ՝ որ աս ժամանակիս չարչարանքները բան

մը չեն՝ զալու փառքին քովը, որ մեզի պիտի յայտնուի :” * Արովհետեւ քու սէրդ վերի բաներուն վերայ հաստատուած է ու չէ թէ աս աշխարհիս վրայ՝ ինչեկիցէ տառապանք՝ նեղութիւն՝ և փորձութիւն բնաւ չի պիտի կրնայ քեզ սաստիկ տրտմեցնել կամ բոլորովին ձգել : “Ուրեմն ո՞վ պիտի զատէ մեզ Քրիստոսի սէրէն. տառապա՞նքը, կամ նեղութիւնը, կամ հալածա՞նքը, կամ սո՞վը, կամ մերկութիւնը, կամ վտա՞նգը, կամ սո՞ւրը, (ինչպէս որ գրուած է. Ամէն օր քեզի համար կը սպաննուինք, մորթուելու ոչխարի պէս կը սեպուինք :) Հապա աս ամէն բաներուն մէջ՝ ալ աւելի յաղթող կ'ըլլանք անով՝ որ մեզ սիրեց : Ենչու որ ես հաստատ գիտեմ՝ թէ ո՛չ մահը, և ո՛չ կեանքը, ու ո՛չ հրեշ-

տակները, և ո՛չ իշխանութիւնները, ու ո՛չ ներկայ բաները, և ո՛չ գալու բաները, ու ո՛չ զօրութիւնները, և ո՛չ բարձրութիւնը, ու ո՛չ խորունկութիւնը, և ո՛չ մէկ ուրիշ արարած մը կրնայ մեզ զատել Աստուծոյ սէրէն, որ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմով է:”* Քու սիրտդ անանկ կեդրոնի մը վրայ հաստատուած է որ չի կրնար շարժիլ, ուրեմն ամէն աշխարհային նեղութիւն քեզ միայն պիտի արտորցնէ քու երկնային ճամբորդութեանըդ մէջ: Միբելններուդ կորուստը՝ ստացուածքիդ կորուստը՝ առողջութեանդ կորուստը՝ և ինչևիցէ փորձութիւն որ քու վրադ կը հասնի, քանի որ Քրիստոսի գործը յառաջ կը տանիս՝ միայն քեզ աւելի կը մօտեցրնէ քու ամենասիրելի բարեկամիդ՝ քու փրկ-

չեզ գիրկը, որ անոր մէջը հանգչես: Աս կրթութիւնը միայն միջոց մը պիտի ըլլայ քեզ սրբելու, և անոր հետ յաւիտեանս բնակելու համար յարմարցնելու, ուր որ անմաքուր բան մը բնաւ չի մտնար: “Աւ հոն բնաւ անմաքրութիւն մը պիտի չմտնէ, ո՛չ ալ պղծութիւն ու ստութիւն գործող մը:”* Աս բանը գիտնալով՝ պիտի ուրախանաս մինչև անգամ նեղութեան մէջ, ինչպէս որ Պօղոս կ’ուրախանար. “Շատ է իմ համարձակութիւնս ձեր վրայ. շատ է իմ պարծանքս ձեզի համար. լեցուն եմ մսիթարութիւնով, աւելցած եմ ուրախութիւնով մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ:”† “Ինչու որ մեր վայրկենական թեթև նեղութիւնը խիստ մեծ ու չափազանց փառքի յաւիտենական առաւելութիւն կը

գործէ մեզէ : Ասան զի մենք երևցած բաներուն չենք նայիր, հապա չերևցածներուն . ինչու որ երևցած բաները ժամանակաւոր են, բայց չերևցածները՝ յաւիտենական : *
 Մեր Տէրը քու զբաղած գործիդ վրայով իր աշակերտներուն ըսաւ,
 « Են որ կը հնձէ՝ վարձք կ'առնէ, ու յաւիտենական կենաց համար պատուզ կը ժողվէ, որ սերմանողը ու հնձողը մէկտեղ ուրախանան : »
 Յայտնի է թէ քու աշխատանքիդ համեմատ պիտի ըլլայ ուրախութիւնդ և վարձքդ : Թէ որ դուն կատարեալ քրիստոնեայ մըն ես, և ինքզինքդ բոլորովին աս գործին կը նուիրես՝ անշուշտ անոր մէջը պիտի ուրախանաս . չես կրնար չուրախանալ :

Ես կենացս մէջ ալ վարձք պիտի

ընդունիս ան ուրախութեամբըդ՝ որ կը վայելես անմահ հողոց երկնից ճամբուն մէջքու առաջնորդութեանդ քալելը տեսնելով : Տեսնելով զանոնք որ սատանային ծառայութենէն կը դառնան Աստուծոյ ծառայութեանը, և արդարութեան պտուղներ յառաջ կը բերեն : Ամէն անգամ որ կը համոզես Աստուծոյ խօսքը կարդալու՝ և մէկուն իր չար բնութիւնը յաղթելու աշխատանքը կը տեսնես՝ քու սիրտդ անպատմելի ուրախութեամբ պիտի լեցուի . ուրախութիւնմը՝ որ բոլոր աշխարհքին վարձքերէն աւելի արժէքաւոր է : Եյսպէս ուրախացաւ մեր օրհնեալ Փրկիչը երբոր եօթանասուն աշակերտները ետ դարձան իրենց աշխատանքը և յաջողութիւնը պատմելու . « Շնորհակալ եմ քեզմէ ո՛վ չայր՝ Տէր երկնի ու երկրի, որ աս

բաները ծածուկ պահեցիր իմաստուններէն ու գիտուններէն, ու տղոց յայտնեցիր. այո՛՝ ո՛վ Հայր, ինչու որ քու առջիդ ասանկ հաճելի եղաւ:”* Քու ուրախութեանդ և փարձքիդ փոքր մասը չի պիտի ըլլայ Քրիստոսի առաջնորդած հոգիներէդ վայելած սէրդ: Անոնք քեզի պիտի նային իբրև իրենց հոգևոր ծնողքը. անոնց խիստ սիրելի պիտի ըլլաս, գուցէ ամէն երկրաւոր բարեկամներէ աւելի: Քանզի Աստուծոյ ձեռքը միջոց եղար իրենց յաւիտենական մահէն փախչելու. և սորվեցուցիր անոնց թէ ինչպէս ապրելու են որ ճշմարտապէս երջանիկ ըլլան թէ աս աշխարհիս և թէ յաւիտենականութեան մէջ: Առաքելը իր Քրիստոսի առաջնորդածներուն կ’ըսէ, “Քրիստոս Յիսուսով ես ձեզ

ճնայ աւետարանովը:”* Աւ թեալ զոնիկեցւոց կ’ըսէ, “Դուք էք մեր փառքը՝ և ուրախութիւնը:”† Կը տեսնէք թէ ինչպէս Պօղոս յառաջ կը նայէր ան ժամանակին՝ երբ Տէրօջը առջևը պիտի երևնար իր աշխատութեան պտուղները հետը բերելով: Աւ այսպէս, սիրելիս, զունալ թէ որ հաւատարիմ ես քու գործիդ մէջ՝ ուրախանալու կարող պիտի ըլլաս նոյն յոյսովը, թէ օր մը Քրիստոսի ներկայութեան առջևը պիտի երևնաս ան անմահ հոգիներովը՝ որոնք զուն իրեն առաջնորդեր ես. և ուրախութեամբ պիտի ըսես “Ահա՛ ես՝ ու ան զաւակները՝ որ Աստուած ինձի տուաւ:”‡

Աս ապառնի ուրախութենէն իզատ՝ թէ որ միշտ փնտռես Աստուծոյ հաճոյ եղածը ու չէ թէ մար-

դոց, շնորհք պիտի գտնեն անոնց առջևը՝ որոնց հետ կը բնակիս: Անոնց սրտերը պիտի շահիս քու անկեղծ սիրովը և անոնց օգուտին համար աշխատելովը: Անոնք փոխադարձաբար քեզ պիտի հոգան իրենցինէն աւելի: Գուն ալ փոխարէն պիտի յօժարիս քու ապրուստդ անոնցմէ ընդունիլ, անոնց առատութեանը և չքաւորութեանը մասնակից ըլլալով: «Ասանկ ալ Տէրը հրաման տուաւ, որ աւետարանը քարոզողները աւետարանէն ապրին:» *
 «Գիտեմ չքաւորութիւն քաշելը. գիտեմ շատը ունենալը. ամէն բանի մէջ ամէն կերպով աղէկ սորվեր եմ թէ կշտանալը, թէ անօթենալը, թէ շատ ունենալը, և թէ պակսութիւն քաշելը:» †

Բայց կը խնդրեմ որ հաւատար-

մութեամբ կատարես քու պարտաւորութիւններդ, ամէն տեղ՝ և ամէն պարագայի տակ. և առաքեալին պէս ըսէ, «Ինչու որ մենք բնաշողոքորթութեան խօսքեր չը գործածեցինք, ինչպէս որ գիտէք, ո՛չ ալ ազահութեան պատճառանք. Աստուած վկայ է: Եւ մարդոցմէ փառք չը փնտռեցինք, ո՛չ ձեզմէ, ո՛չ ալ ուրիշներէն, թէ և կրնայինք՝ իբրև Քրիստոսի առաքեալներ՝ ծանրութիւն տալ. բայց մենք հեղեղանք ձեր մէջը, ինտոր որ դայեակ մը իր երախաները կը խնամէ: Նոյն պէս ալ մենք ձեր վրայ փափաք ունենալով կը յօժարէինք, ո՛չ միայն Աստուծոյ աւետարանը ձեզի տալ, հապա մեր անձերն ալ, ինչու որ դուք մեզի սիրելիներ եղաք: Բանգի կը յիշէք եղբայրներ՝ մեր աշխատութիւնը ու ջանքը, որ ձեզմէ մէ-

կու մը ծանրութիւն չտալու համար՝ գիշեր ու ցորեկ գործելով, ձեզի Աստուծոյ աւետարանը քարոզեցինք:”*

Եւ հոս թոյլտուութիւն ըրէ որ ըսեմ՝ինչ որ զանց ըրի՝ վերոգրեալ խրատներուն մէջը: Թէ որ կ'ուզես Աստուծոյ օրհնութիւնը քու վրադ իջնէ, և ամէն ճամբաներուդ մէջը յաջողութիւն գտնես, պատուէ քու Տէր Աստուածդ՝ իր քեզի տուած ներէն գոնէ տասանորդը անոր ծառայութեանը նուիրելով: “Տէրոջը պատիւ ըրէ քու ստացուածքէդ, և քու բոլոր բերքերուդ երախայրինքըն. և քու շտեմարաններդ առատութեամբ պիտի լեցուին, ու հընձաններէդ նոր զինին դուրս պիտի թափի:”† Թէ որ Սուրբ Գիրքը կարդաս աս նպատակաւ՝ պիտի հա-

* Թիւ . Բ . 5-9 :

† Եւր . Գ . 9, 10 :

մողուիս թէ տասանորդը հիմա ալ կը պահանջուի՝ ճիշդ ինչպէս որ հին տնտեսութեան ատենը: Քրիստոս կ'ըսէ, “Ահա՛ ասանկ ալ ձեր մէջէն ամէն մէկը՝ թէ որ իր բոլոր ստացուածքէն ետ չը կենայ, չը կրնար իմ աշակերտս ըլլալ:”* Քու անձդ՝ քու ստացուածքդ՝ քու կը չէ, “Քանզի գնով ծախու առնուեցաք:” Դուն միայն Աստուծոյ շնորհացը տնտեսը ըլլալու ես աս աշխարհիս մէջ: Պատանին քեզի խրատ ըլլայ, որնոր աս տնօրէնութիւնը չընդունելով՝ տրամած գնաց: “Բայց ինչպէս որ ամէն բանով առատացած էք դուք, (հաւատքով՝ ու խօսքով՝ ու գիտութիւնով՝ և ամէն ջանքով՝ ու ձեզմէ մեր վրայ եղած սիրովը,) նայեցէք որ ատ շնորհքով ալ առատանաք:”† Եւ Աստուծոյ օրհնու-

* Եւր . Գ . 33 :

† Եւր . Ե . 7 :

Թիւնը պիտի իջնայ ու հանգչի քու վրադ : “ Բոլոր տասանորդները գանձատունը տարէք, որ իմ տանս մէջ պաշար ըլլայ . Եւ ասով զիս փորձեցէք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, Թէ արդեօք ձեզի երկինքին պատուհանները չե՞մ բանար, ու ձեզի օրհնութիւն թափեր, այնպէս որ՝ անոր բաւական տեղ չըլլայ : ” * Չե՞ս կարծեր որ քու ուրախութիւնդ Տէրոջմով պիտի աւելնայ, ամէն սիրոյ նշան անոր մատուցանելովդ, և ամէն որդիական հնազանդութեան գործով զէպի քու երկնաւոր Հայրդ . այո՛, անսարակոյս պիտի աւելցնէ քու ուրախութիւնդ . և աս ուրախութիւնը պիտի ըլլայ քեզի սփոփանաց և զօրութեան աղբիւր մը, Թէ քու անձիդ՝ և Թէ ուրիշ շատերուն : † Ար յորդորեմ քեզ որ չէ

* Սաղմ . Գ . 10 :

Թէ միայն դուն ընես աս բանը՝ այլ ուրիշներն ալ համոզես որ իրենց ստացուածքին տասանորդը տան Քրիստոսի գործին համար :

Արդ՝ սիրելիս, միայն կը մնայ ինձի քու աչքդ ուղղել ան խիստ մեծ վարձքին՝ որն որ Տէրը խոստացեր է քեզի, Թէ որ մինչև 'ի մահ հաւատարիմ ըլլաս իր սուրբ ծառայութեանը մէջ : “ Մինչև 'ի մահ հաւատարիմ եղիր, ու քեզի կենաց պսակը պիտի տամ : ” * Ասան զի Արդին մարդոյ իր Հօրը փառքովը պիտի գայ իր հրեշտակներուն հետ . և ան ատենը ամէն մէկուն իր գործքերուն համեմատ հատուցում պիտի ընէ : ” †

Մի՛ մոռնար կ'աղաչեմ, Թէ Աստուծոյ աչքը ամէն ատեն քու վրադ

* Յայր . Բ . 10 :

* Սաղմ . ԺԷ . 27 :

է. ամէն անգամ որ մեղաւորի մը հետ կը խօսիս իր հոգիին վրայով, ամէն անգամ որ մէկու մը Սուրբ Գիրք կը կարդաս, ամէն անգամ որ կը համոզես մէկը կարդալ սորվելու և կը սորվեցնես, ամէն անգամ որ իր թագաւորութեանը գալստեանը համար աղօթք կ'ընես՝ Խոյն և Կրօն, Խոյն և Կրօն: « Դուն խորհրդով մեծ, ու գործքով զօրաւոր ես, այնպէս որ ամէն մէկուն իր ճամբաներուն համեմատ հատուցում ընելու համար՝ քու աչքերդ մարդոց որդիներուն բոլոր ճամբաներուն վրայ բաց է: »* Ամէն քու թափած արցունքներդ, ամէն անկեղծ փափաքներդ, ամէն անձնուրացութիւններդ ու հնազանդութիւններդ՝ իր գրքին մէջ գրուած է, և վերջին օրը բոլորը պիտի յիշէ: « Բանդի Աստուած

ամէն գործքը՝ ամէն ծածուկ բաներու հետ՝ թէ՛ բարին և թէ՛ չարը՝ դատաստանի պիտի բերէ: »*

Ուստի խիստ հարկաւոր է որ աս ճշմարտութիւնները աչքիդ առջևը պահես, և ասանկ խորհրդածութիւն ընես, « Ես օր մը իմ դատաւորիս առջևը պիտի կայնիմ, և ամէն խօսքիս՝ խորհուրդիս և զգացումիս, անմահ հոգեոց վրայ ունեցած բոլոր ազդեցութեանս, բոլոր ժամանակիս՝ զօրութեանս՝ և տաղանդներուս համար, ամէն ըրածներուս և զանցառութիւններուս համար, իրեն հաշիւ պիտի տամ: »

Ես ալ Պետրոս առաքեալին պէս կը յորդորեմ քեզ, « Թէ որ Հայր կը կոչէք անիկայ՝ որ առանց աչառութեան կը դատէ ամէն մէկուն գործքին համեմատ, ուրեմն ձեր պան-

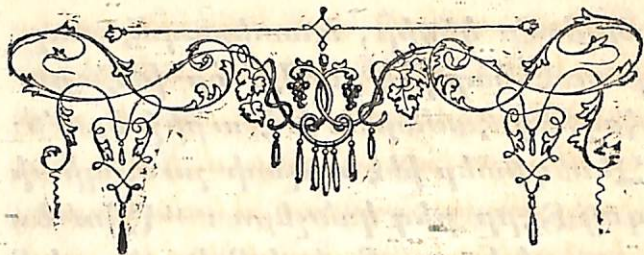

դիտութեան ժամանակը վախով անցուցէք:” * Եւ թէ որ Մատուծոյ շնորհքովը քու կարողութեանդ շափ կը ծառայես անոր՝ ուրախ եղի՛ր, սիրելի, ան ճոխ վարձքին յոյսովը՝ որ կ'սպասէ քեզի դալու աշխարհին մէջ. ամենեին քու արդարութեան գործքերուդ համար չի պիտի տրուի աս վարձքը՝ այլ բուն իր ձրի շնորհքովը և առատ ոգորմութեամբը, իբրև սիրոյ նշան մը՝ քու հնազանդութեանդ վրայ ունեցած իր հաճութիւնը:

Ի՛նչ ուրախութեամբ պիտի լսես ան սքանչելի խօսքերը, “Նկէք իմ Հօրս օրհնածները, աշխարհի սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած թագաւորութիւնը ժառանգեցէք:” † Ա՛հ, իմ սիրելի աշակերտս, կ'ազաչեմ որ չը զրկուիս աս վարձքէն.

արթուն կեցիր, պատերազմէ, աշխատէ, աղօթէ, ամէն օր թէ՛ քու հոգիիդ համար՝ և թէ՛ ուրիշներուն: Չես գիտեր թէ ո՛րչափ շուտ պիտի գայ Տէրը քեզ կանչելու: “Մհա՛ ես շուտով կուգամ, և իմ վարձքս իմ հետս է՝ ամէն մէկուն իր գործքին համեմատ հատուցանելու:” * Ուստի անանկ ապրէ՛ և անանկ աշխատէ՛ որ վերջապէս ըսուի քեզի համար, “Մարիս՝ բարի՛ ու հաւատարիմ ծառայ, դուն որ քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար, քեզ շատ բաներու վրայ պիտի կեցընեմ. մտիր քու Տէրոջդ ուրախութեանը մէջ:” †

ԳԼ . ԺԴ

ՍԻՐՈՑ ԻՐԵՏԵՆԵՐԻ ԹԻՒՆ

Ա երջապէս, սիրելիս, բոլոր տու-
ած խրատներուս վրայ կ'ուզեմ յոր-
դորել քեզ որ ամէն աս բաներուն
մէջ պակաս չգտնուիս, որոնք Մս-
տուծոյ քեզմէ պահանջելը՝ Սուրբ
Գրոց շատ վկայութիւններովը հաս-
տատեր եմ: “Բայց խօսքը կատա-
րողներ եղիք, և չէ թէ միայն լսող-
ներ՝ ինքզինքնիդ խաբելով: Ինչու
որ եթէ մէկը միայն լսող ըլլայ խօս-
քին՝ ու կատարող չըլլայ, անիկայ
նման է մարդու մը՝ որ հայելի մէջ

աչքերը տնկած իր բնական երեսը
կը դիտէ. Ինչու որ դիտելով տեսաւ
ինքզինքը՝ ու անցաւ գնաց, և շուտ
մը մոռցաւ թէ ինտոր մէկ մըն էր:
Բայց ան որ ազատութեան կատա-
րեալ օրէնքին աչք տնկելով կը նայի,
ու անոր մէջը կը կենայ, անիկայ
խօսքը լսող ու մոռցող չըլլալով՝ հա-
պա գործը կատարող, երանելի պի-
տի ըլլայ իր կատարելուն մէջ:” *
Ա ակցիւր, որ չըլլայ թէ քու վրադ
Քրիստոսի դաւանութեան տերև-
ները միայն գտնուի, և անէծքի տակ
իյնաս թղենիին պէս, “Ու ճամբուն
վրայ թղենի մը տեսնելով՝ քովը
գնաց, և անոր վրայ տերևներէն ի
դատ բան մը չը գտաւ. ու ըսաւ ա-
նոր. Եսկէ ետև քեզմէ պտուղ չըլ-
լայ յաւիտեան. և իսկոյն թղենին
չորցաւ:” †

* Յովհ. • Թ • 22-25 :

† Ստեփ. • Բն • 19 :

Մըսե՞ս, միթէ ես իմեղբօրս պահապա՞նն եմ. կը պատասխանեմ, ա՛յո, Աստուած աս գործը քեզմէ կը պահանջէ. ետ մի՛ դառնար, մինչև անգամ ետ մի՛ նայիր: «Ոչ մէկը՝ որ ձեռքը մաճին վրայ կը դնէ ու ետին կը նայի, Աստուծոյ թագաւորութեանը յարմար է:»* «Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի. ու թէ որ մէկը ետ քաշուի, իմ հոգիս անոր չի հաճիր:»†

Եթէ կը խորհիս թէ՛ դուն չես կրնար աս խեղճութիւնը տանիլ, և աւելի շահաւոր՝ աշխարհային գործ մը կը փնտռես թէ քեզի և թէ քու ընկերիդ համար՝ որ աւելի հանգիստ ու պատուաւոր ըլլաք՝ նորէն կ'զգուշացնեմ քեզ, վախցի՛ր, աս սատանային թելադրութիւնն է: Դուն քու անձդ կ'ուզես ապրեցնել, սա-

* Պ. Գ. Թ. 62.

† Նբբ. Գ. 38.

կայն ասանկով՝ միայն կը կորսնցընես, մեր Տէրօջը ըսածին պէս: Գլթա՛ անոնց վրայ, որոնց աչքերը ասանկ կուրցած է աս աշխարհիս իշխանին ձեռքովը: «Աղէկ էր անոնց՝ որ բնաւ արդարութեան ճամբան ճանչցած չըլլային, քան թէ ճանչնալով ետ դառնային ան սուրբ պատուիրանքէն՝ որ իրենց յանձնուեցաւ:»* Ա՛հ, որչափ բան կը կորսնցնեն, «Ա՛յն զի ինչ որ մէկ մարդ մը կը սերմանէ՝ նոյնը պիտի հնձէ:» Ի՞նչ պատասխան պիտի տան Տէրօջը վերջին օրը երբոր անոնցմէ հաշիւ ուզէ:

Միշտ յիշէ որ ազահը՝ արծաթասէրը ամենավատ մարդոց կարգը դասուած են Աստուծոյ խօսքին մէջ: Ար կարծես թէ երկինքին մէջ պիտի զղջա՞ս մէկ անձնուրաց

* Բ. Գ. Թ. 21.

գործիդ կամ փրկչիդ համար քաշած մէկ նեղութեանդ համար. ո՛չ, ամենևին. ուրախութեան աղբիւր մը պիտի ըլլայ քեզի յաւիտենական դարերուն մէջ:

“Ուստի ես միշտ աս բաները միտքերնիդ ձգելու վրայով զանցառու պիտի չըլլամ, թէև գիտէք՝ և հաստատուած էք ներկայ ճշմարտութեանս վրայ: Եւ իրաւունք կը սեպեմ, թէ քանի որ աս մարմինիս մէջն եմ՝ մտքերնիդ ձգելով ձեզ արթնցնեմ:” * “Եւ աս բանիս համար բոլոր ջանքերնիդ դրած՝ ձեր հաւատքին վրայ առաքինութիւն աւելցուցէք, ու առաքինութեանը վրայ՝ գիտութիւն, և գիտութեանը վրայ՝ ժուժկալութիւն, և ժուժկալութեանը վրայ՝ համբերութիւն, և համբերութեանը վրայ՝ աստուած-

* Է Գե. Կ. Կ. 12, 13.

պաշտութիւն, և աստուածապաշտութեանը վրայ՝ եղբայրսիրութիւն, ու եղբայրսիրութեանը վրայ՝ սէր: Ասան ղի քանի որ աս բաները ձեր վրայ կը գտնուին ու կ'աճին, պարագ ու անպտուղ չեն ըներ ձեզ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ճանչնալուն մէջ:” † “Օգուշացէ՛ք ձեր անձերուն որ աշխատանքնիս չը կորսնցնենք, հապա որ լման վարձք առնենք:” † “Մէն բան փորձեցէք, բարին ամուր բռնեցէք: Մէն տեսակ գէշ բաներէն ետ կեցէք: Եւ ինքը խաղաղութեան Աստուածը ձեզ բոլորովին սուրբ ընէ, ու ձեր բոլոր հոգին և շունչը ու մարմինը անարատ պահուի մինչև մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գալու ատենը: Հաւատարիմ է ան՝ որ ձեզ կանչեց, որ ինքը պիտի կատարէ ալ:” †

* Է Գե. Կ. Կ. 5-8. † Է Յ. Կ. 8. † Է Գե. Կ. Կ. 21-24.

Ուստի կ'աղաչեմ ձեզի ամէնուղ, սիրելիներս՝ որ աս գիրքը կը կար- դաք՝

«Մատուցող ողորմութեամբը, որ ձեր մարմինները ընծայէր կենդանի զոհ մը սուրբ, Մատուցող հաճելի, որ է ձեր բանաւոր պաշտօնը. և մի կերպարանիք աս աշխարհիս կերպարանքովը, հապա ձեր մտքին նորոգութեամբը նորոգուեցէր, որ քննէք թէ ի՞նչ է Մատուցող կամբը, ան որ բարի ու հաճելի և կատարեալ է: Քանզի ինձի տրուած Մատուցող շնորհքովը աս կ'ըսեմ ձեր մէջը եղող ամէն մէկուն որ արժան եղածը մտածելէն աւելի բան չմտածէ, հապա զգաստ կենալ մտածէ, ինտոր որ Մատուած ամէն մէկուն բաժնեց հաւատքին չափը: Ուսան զի ինչպէս որ մէկ մարմինի մէջ շատ անդամներ ունինք, ու ան ամէն անդամները մի և նոյն գործը չունին. ասանկ ալ մենք շատուորներս մէկ մարմին մըն ենք քրիստոսով, և ամէն մէկերնիս իրարու անդամներ ենք: Ուստի մենք զանազան պարգևներ ունենալով ան շնորհքին համեմատ որ մեզի տրուած է, թէ որ մարդարեւութիւն՝ հաւատքին չափովը գործածենք. թէ որ սպասաւորութիւն՝ սպասաւորութեան մէջ ըլլանք. թէ ան որ կը սորվեցընէ՝ սորվեցընելու ետեւ ըլլայ. թէ ան որ կը յորդորէ՝ յորդորելու ետեւ է, ան որ կը բաշխէ՝ պարզմտութեամբ թող ընէ, ան որ վերակացու է՝ ջանքով, ան որ կ'ողորմի՝ յօժարութեամբ. սէրը առանց կեղծաւորութեան ըլլայ, չարէն զգուցելով, բարիին յարելով. եղբայրսիրութեան մէջ իրարու վրայ գորովակցեցէր. պատուելու մէջ իրարմէ անցէր. ջանքի մէջ թուաւորտ ջրաք. հոգիով բորբոքեցէր. Տէրօջը ծառայեցէր. յուսով ուրախ եղէր, նեղութեան մէջ համբերեցէր. ստեպ ազօթքի կեցէր. սուրբերուն պիտոյցը հաղորդեցէր. հիւրա-

սիրութեան ետեւ եղէր. ձեզ հայածողները օրհնեցէր, օրհնեցէր ու մի անիծէր, խնդացողներուն հետ խնդացէր, և լացողներուն հետ լացէր. իրարու վրայ մի և նոյն խորհուրդը ունեցէր. ամբարտաւանութիւն մի ընէր, հապա խոնարհներուն հետ խոնարհեցէր. ինքզինքնիդ իմաստունի տեղ մի դնէր. չարութեան փոխարէն մէկուն չարութիւն մի հատուցանէր. ամէն մարդոց առջև բարի բաներ ընելու հոգ տարէր: Որչափ որ կարելի է ձեզի՝ ամէն մարդոց հետ խաղաղութիւն ունեցէր: Սիրելիք՝ վրէժխնդրութիւն մի ընէր ձեր անձերուն համար, հապա բարկութեան տեղ տուէր. ինչու որ զրուած է. վրէժխնդրութիւն իմն է, ես պիտի հատուցանեմ՝ կ'ընէ Տէրը: Ուստի թէ որ քու թշնամիդ անօթեցեր է՝ հաց տուր անոր, և թէ որ ծարաւ է՝ ջուր տուր անոր. բանդի աս ընելով անոր զխուսն վրայ կրակի կայծեր պիտի դիզես: Չարէն մի յաղթուիր, հապա բարիով յաղթե չարին՝» — Հատվ. Ժբ:

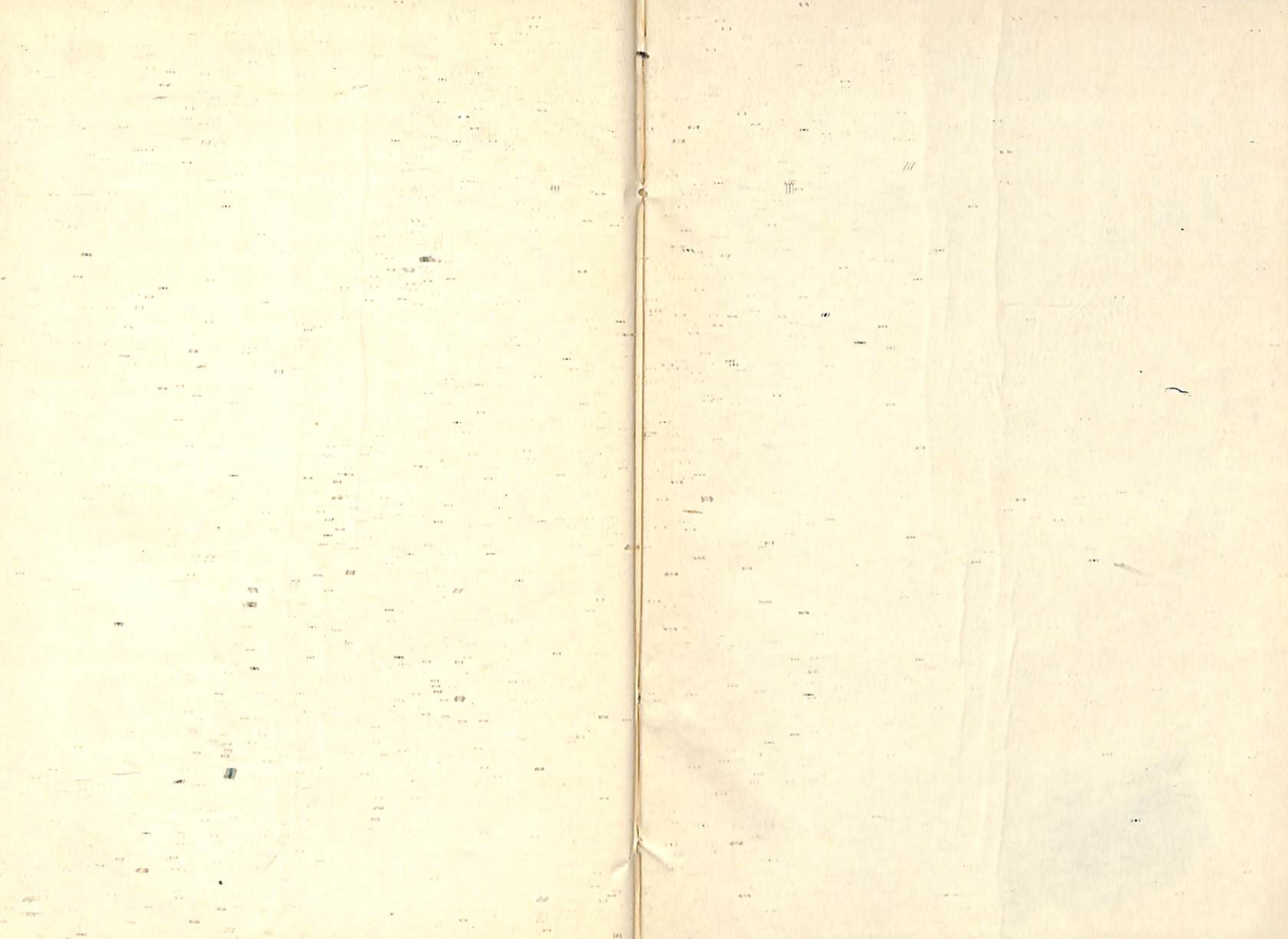
«Կայց դուք, սիրելիներս անձերնիդ շննելով ձեր ամենասուրբ հաւատքին վրայ, և Սուրբ Հոգիով ազօթք ընելով, անձերնիդ Մատուցող սիրոյն մէջ պահեցէք՝ մեր Տէր Յիսուս քրիստոսի ողորմութեանը սպասելով յաւիտենական կենաց համար: Եւ խտրութիւն ընելով՝ ոմանց ողորմեցէր. և ամանք վատով աղատեցէր՝ կրակէն յափշտակելով զանոնք, ատելով մարմինէն աղտոտուած հանդերձն ալ, Եւ անոր՝ որ կարող է ձեզ անրիժ պահել, և իր փառքին առջև անարատ կայնեցընէլ ցնծութիւնով, մեր Փրկչին՝ մի միայն Մատուցող մեր Տէր Յիսուս քրիստոսին ձեռքովը փառք ու մեծութիւն, զօրութիւն ու իշխանութիւն բոլոր դարերէն առաջ, և հիմա ու բոլոր դարերու մէջ: Ամէն:» — Յատ. 20-25:

2257

83

գրք

Ին

« Ազգային գրադարան »

NL0029284

2199